

કલરવ

અંક ૧

વર્ષ : ૨૦૧૨ થી ૨૦૧૭

-: પ્રકાશક :-

સરકારી વિનયન અને વાણિજ્ય કોલેજ,
કઠલાલ. જિ.ખેડા.

Email : gacckathlal@gmail.com
Ph.: 02691-244811

"KALRAV"

સંપાદક :- ડૉ. એ. એ. શેખ

© ડૉ. એ. એ. શેખ

પ્રથમ આવૃત્તિ : ૨૦૧૭

પ્રત : ૧૦૦૦

કિંમત : અમૂલ્ય

પરામર્શક : હસમુખ શાહ 'બેઝાર' સાસ્તાપુરી

સંપાદક : ડૉ. એ. એ. શેખ

સહ સંપાદક : કુ. વૈશાલીબેન મકવાણા
ડૉ. વિષ્ણુભાઈ રાવલ
શ્રી આકાશ પરમાર

પ્રકાશક : આચાર્ય,
સરકારી વિનયન અને વાણિજ્ય કૉલેજ,
કઠલાલ. જિ. ખેડા.
પિન :- ૩૮૭૬૩૦.
મો.: ૯૪૨૭૪ ૬૧૮૨૯

મુદ્રક :- કિશ્ના ઓફસેટ પ્રિન્ટર્સ,
નડિયાદ.

નોંધ :- અંકમાં પ્રસિદ્ધ થયેલ લેખો તથા મંતવ્યો લખનારના છે.
તે માટે પ્રકાશક કે સંપાદક જવાબદાર નથી.

અનુક્રમણિકા

(૧)	નિવેદન	૧
(૨)	આચાર્યશ્રીની કલમે 'મારી કૉલેજ યાત્રા...	૨
(૩)	કૉલેજ પરિવાર	૬
(૪)	વિદ્યાર્થી સંખ્યા અને પરિણામ	૮
(૫)	તેજસ્વી તારલા	૨૧
(૬)	વિદ્યાર્થી પ્રતિનિધિમંડળ	૩૦
(૭)	NSS પ્રવૃત્તિ અહેવાલ	૩૨
(૮)	રમતગમતના ક્ષેત્રે બહુમાનના અધિકારી છાત્રાઓ	૩૩
(૯)	કઠણ ભૂમિ કઠલાલ - ડૉ. બહેચરભાઈ પટેલ	૩૫
(૧૦)	પંચામૃતની પ્રસાદી - હસમુખ શાહ 'બેઝાર'	૩૯
(૧૧)	વિચારવિમર્શ	
(૧)	કવિતા - પર્વતસિંહ જી. સોલંકી	૪૩
(૨)	ડૉ. એ. પી. જે. અબ્દુલકલામ - ગોવિંદ યુ. બારૈયા	૪૪
(૩)	ચારિત્ર્ય ઘડતર - રિદ્ધિ એમ. શર્મા	૪૬
(૪)	પ્રાર્થનાનો મહિમા - મેઘા એસ. પંચાલ	૪૬
(૫)	પડકારને પડકારો - હીના એન. વણકર	૪૭
(૬)	જીવન એક મહામૂલી ભેટ - પાયલ વી. બારૈયા	૪૮
(૭)	જળનો મહિમા-શકુંતલા એસ. ડાભી	૪૮
(૮)	ઉતાવળા સો બાવરા, ધીરા સો ગંભીર - મુસ્કાન એમ. શેખ	૫૦
(૯)	નિષ્ફળતાથી હારી ન જાઓ - રેશ્મા એસ. ચુંવાળ	૫૦
(૧૦)	વીરાંગના રાણી લક્ષ્મીબાઈ - સપીના યુ. મન્સુરી	૫૧
(૧૧)	અખબારની પ્રાગટ્ય કથા - પ્રજેશ બી. સોલંકી	૫૨
(૧૨)	બીજાની ભૂલ માફ કરો - જીતેન્દ્રસિંહ આર. ઝાલા	૫૩
(૧૩)	તુલસી - હિતેશકુમાર કે. પરમાર	૫૪
(૧૪)	લગ્ન ગીતો - ભૂમિકા ડાભી અને કપિલા ડાભી	૫૬
(૧૫)	કૉલેજમાં યોજાએલ મુશાયરામાં રજૂ થયેલી કવિતાઓ...	૫૮
	(હસમુખ શાહ 'બેઝાર', કુમાર જૈમિનિ શાસ્ત્રી, પ્રફુલ્લ દવે, મહેશ 'સ્પર્શ', હનિફ રાજા, હરીશ ધોબી, ગીરીશ પરમાર, ગોવિંદ દરજી, ભરત યાજ્ઞિક, પ્રીતમ લખલાણી, શાંતિલાલ પરમાર અને મુસ્તાક કોન્દ્રાકટર)	
(૧૨)	વર્ષ ૨૦૧૨થી ૨૦૧૭ દરમિયાન થયેલી વિવિધ પ્રવૃત્તિઓની જીવંત છબિઓ	૬૬

અમારું ધ્યેય

શિક્ષણ જીવનની મહાયાત્રા છે, આરંભ થયા પછી અંત આવતો નથી. શ્રેષ્ઠ કાર્ય, વૈશ્વિક સમજણ, શાશ્વત મૂલ્ય અને માનવસેવા એ આ મહાયાત્રાના પાયાના પથ્થરો છે. જેની ઉપર વિદ્યાર્થીઓની બૌદ્ધિક પદ્ધતિની ઇમારત ઊભી થાય છે. નવઉદય માટે એમનું કેળવણી આપી ઘડતર કરવું એ અમારું ધ્યેય છે.

અમારું લક્ષ્ય

૧. યુ.જી.સી. દ્વારા પ્રેરિત 'ઉત્કૃષ્ટતા પ્રાપ્ત કરવાની ક્ષમતાવાળા મહાવિદ્યાલયોમાં સ્થાન પ્રાપ્ત કરવું.'
૨. શિક્ષણના માધ્યમથી વિદ્યાર્થીઓમાં આત્મવિશ્વાસ, ક્ષમતા અને ઉત્કૃષ્ટતા જેવા ગુણોનો વિકાસ કરી તેમને સર્વગ્રાહી પરિવર્તન તરફ લઈ જવાનો પ્રયત્ન કરવો.
૩. વિદ્યાર્થીઓની પ્રાકૃતિક શક્તિઓ જાગૃત કરી સર્વાંગી વિકાસ કરવો.
૪. સત્તા કે સફળતાનું ગૌરવ ધારણ કરતા વિદ્યાર્થીને સામાજિક કર્તવ્યો તરફ જાગૃત કરવા.
૫. વિદ્યાર્થીઓમાં નૈતિકતા અને નેતૃત્વના ગુણોનો વિકાસ કરવો.
૬. અધ્યયન-અભ્યાસ માટે પ્રેરણાદાયક વાતાવરણ તૈયાર કરી ઉચ્ચ શિક્ષણ અને કુશળતા માટે પ્રોત્સાહન આપવું.
૭. બૌદ્ધિક, નૈતિક અને આધ્યાત્મિક રીતે સમાજ અને રાષ્ટ્રને સમર્પિત નાગરિક તૈયાર કરવા.
૮. સ્ત્રી સશક્તિકરણની દિશામાં નિષ્ઠાથી પાયાના મજબૂત પ્રયાસ કરવા.
૯. વિદ્યાર્થીઓને રોજગાર અને વ્યવસાય માટે ગુણવત્તા સભર વ્યક્તિત્વથી તૈયાર કરવા.
૧૦. રમત-ગમત ક્ષેત્રને પ્રોત્સાહિત કરી રાષ્ટ્રીય તેમજ આંતરરાષ્ટ્રીય સ્તરના રમતવીરો તૈયાર કરવા એમને એવું વાતાવરણ પુરું પાડવું.
૧૧. સંશોધનાત્મક પ્રવૃત્તિઓ તરફ વિદ્યાર્થી જાય એવું સંકુલ ઊભું કરી એનો લાભ સમાજના વિશાળ સમુદાય સુધી પહોંચાડવો.

વિશ્વ-સાહિત્યમાં ઉદમ વિશે અનેક ઉદ્ગારો ઉપલબ્ધ છે. એ સર્વનો સાર છે : ઉદમ દ્વારા જ કાર્ય સિદ્ધ થાય છે. માત્ર મનોરથો સેવવાથી કાર્ય સફળ થતું નથી. સફળતા તો તેને વરે જે પરિશ્રમના પ્રસ્વેદે નહાય. ઉદમથી ભિન્ન કશું જ નથી. ઉદમ જ એક માત્ર જીવનલક્ષ્યને સિદ્ધ કરવાનો અભિગમ છે. કર્મને ઉદમમાં પલટાવો, ત્યારે જ તે પ્રભાવી અને પ્રતાપી બને છે.

નિવેદન

જૂન ૨૦૧૨થી સરકારી વિનયન અને વાણિજ્ય કૉલેજ કઠલાલનો શુભારંભ થયો. આરંભના વર્ષોમાં શેઠ એમ. આર. હાઈસ્કૂલમાં સંસ્થા કાર્યરત હતી. વર્ષ ૨૦૧૩-૨૦૧૪ શિક્ષણ વિભાગ હસ્તક ડાયેટ કેમ્પસમાં આવેલ જૂની પ્રેક્ટીશનલ સ્કૂલના મકાનમાં લગભગ બે વર્ષ શિક્ષણ કાર્ય કર્યું. હાલ આજ કેમ્પસમાં સાત એકરમાં વિસ્તાર પામી અદ્યતન સુવિધાવાળા કૉલેજના મકાનમાં ધમધમે છે. જેનું લોકાપર્ણ માનનીય શિક્ષણમંત્રીશ્રી, ગુજરાત રાજ્યના હસ્તે કરવામાં આવ્યું. સંસ્થાએ ટૂંકા ગાળામાં કરેલ વિકાસ કૃત્યની બે વાતો કહેતાં આનંદ અને ગૌરવની લાગણી અનુભવીએ છીએ.

આજે અમારી કૉલેજ પા-પા પગલી કરતી વટવૃક્ષ થવા જઈ રહી છે. પાંચ વર્ષ પૂર્ણ કરી છઠ્ઠા વર્ષમાં પ્રવેશ કરી ચૂકી છે. અમે વર્ષ દરમિયાન વિદ્યાર્થીઓની સજ્જતામાં વધારો થાય તે હેતુથી જુદા જુદા દિવસોની ઉજવણી કરીને, વિદ્વાન વક્તાઓના વ્યાખ્યાન યોજીને વિવિધ કાર્યક્રમો દ્વારા વિદ્યાર્થીઓમાં રહેલી સુષુપ્ત શક્તિઓને બહાર લાવવાનો પ્રયાસ કર્યો છે. આ શુભકાર્યમાં સહકાર આપનાર સૌના અમે ઋણી છીએ.

અમારી આ વિકાસગાથાને “કલરવ” રૂપે આપના કરકમળમાં મૂકતાં આનંદ અનુભવીએ છીએ.

આ પ્રસંગ નિમિત્તે બનેલા સૌના અમે સદૈવ ઋણી રહીશું...

- ✉ ગુજરાત સરકાર તથા ઉચ્ચશિક્ષણ વિભાગના...
- ✉ વકીલ કે.મો. એજ્યુકેશન સોસાયટી કઠલાલના સૌ માનનીય હોદ્દેદારશ્રીઓ તથા ટ્રસ્ટીશ્રીઓના...
- ✉ સંસ્થાની મુલાકાતે પધારનાર મહાનુભાવોના
- ✉ વાર્ષિકોત્સવની શોભા વધારનાર સૌ આમંત્રિતો અને મહાનુભાવોના...
- ✉ “કલરવ” મુખપત્રને પ્રગટ કરવામાં પરામર્શકની ભૂમિકા ભજવનાર શ્રી હસમુખ શાહ ‘બેઝાર’ સાહેબના...
- ✉ કઠલાલ વિશેનો લેખ આ મુખપત્રમાં સમાવવા મંજૂરી આપનાર ડૉ. બહેચરભાઈ પટેલના.
અંતે સહકાર્યકર મિત્રોએ ખંતથી સર્વે કાર્યને સફળ કરવા જે કંઈ પ્રયાસ કર્યા છે,
તેઓને ધન્યવાદ આપીએ છીએ.

– સંપાદકો

ધન, યુવાની અને અધિકાર એ જગતની સમૃદ્ધિનાં સીમાચિહ્નો છે. કોઈ ભાગ્યશાળીને જ આ સઘળી વસ્તુઓ એકસાથે સાંપડે છે. માનવીની માનવતાને બેહકાવવા માટે પાણી આ વસ્તુઓ પૂરતી છે. જો આવે વખતે વિવેકરૂપી લગામથી એને કાબૂમાં રાખવામાં ન આવે તો તેનાથી લાભને બદલે ગેરલાભ જ થાય છે.

આચાર્યશ્રીની કલમે... મારી કૉલેજ યાત્રા

- શ્રી એ. એ. શેખ

ચલો ચાંદકી તરફ કિરદાર નિભાયેં

દાગ અપને પાસ રખેં ઔર રોશની ફેલાયેં...

હું ૨૦૦૩માં સરકારી વિનયન અને વાણિજ્ય કૉલેજ, વાંસદામાં ગુજરાતીના અધ્યાપક તરીકે જોડાયો હતો. સરકાર દ્વારા ૨૦૧૨માં ખેડા જિલ્લાના કઠલાલ મુકામે સરકારી કૉલેજ સ્થાપવાનું નક્કી થયું. મારી શૈક્ષણિક લાયકાત અને કાર્ય કરવાની આવડતથી પ્રેરાઈને આ કૉલેજનું સુકાન તા. ૨૬-૪-૨૦૧૨થી સરકારે મને સોંપ્યું. મારી સામે આનંદ અને પડકાર બેઉ સાથે આવી ઊભા. મેં એનો સ્વીકાર કર્યો. આનંદ મારા માદરે વતન નજીક આવવાનો અને પડકાર એ કે નવી જ કૉલેજ કોઈપણ જાતના સાધન-સામગ્રી વિના હાથમાં રહેલા ઓર્ડરના પરબિડિયા સાથે શરૂ કરવાની હતી. ઓર્ડર તો અધ્યાપક તરીકે થયો અને આવ્યું આચાર્ય પદ પણ સંભળાવવાનું.

કઠલાલ એ ઐતિહાસિક ભૂમિ છે. એનું પૌરાણિક નામ કાજપુરી, કિંખાપુરી કે કૃષ્ણપુરી હતું. સ્વામી સહજાનંદ અહીં પધાર્યા હતા. અને લક્ષ્મી કૂવામાંથી પાણી પીધું હતું. આજેય એનો મહિમા છે. તો ભારતની આઝાદી માટે સ્વતંત્રતાની લડતના ભાગરૂપે ૧૮-૦૨-૧૯૧૮ના રોજ ગાંધીજી કઠલાલમાં રોકાયા હતા. એની યાદગીરી રૂપે કઠલાલમાં કીર્તિસ્તંભ અડીખમ ઊભો છે. (આ 'કલસવ' મુખપત્રના ટાઇટલ-૪ ઉપર એનું ચિત્ર છે.) આવી પવિત્ર ભૂમિમાં નોકરી કરવાની તક મળે એ કોઈ પણ અધ્યાપક માટે અહોભાગ્ય કહેવાય. મને એ મળ્યું પરંતુ અહીં તો કૉલેજનું સ્થળ નક્કી ન હતું. એટલે મૂંઝવણમાં મૂકાઈ ગયો. મનથી નક્કી કર્યું કે ચલો શેખ આરંભથી જ કપરા ચઢાણ ચઢવાનાં છે. પાયામાંથી જ કૉલેજની શરૂઆત કરવા હું કૃતિનિશ્ચયી બન્યો. પહેલી જ મુલાકાતે શ્રી શેઠ એમ. આર. હાઈસ્કૂલમાં આચાર્ય શ્રી ઘનશ્યામભાઈ વ્યાસનો સંપર્ક કર્યો. ઘનશ્યામભાઈ વર્ષો પહેલાં બાલાસિનોરમાં નોકરી કરતા હતા. હું ત્યારે ભણતો હતો. માત્ર એટલો પરિચય. એમની સાથે વાત કરી કે અહીં કઠલાલમાં આ વર્ષથી જ સરકારી કૉલેજ શરૂ કરવાની છે. મારી અહીં બદલી થઈ છે; તમારો સહકાર જોઈએ છે. સાહેબે તાબડતોબ મારી લાગણીને માન આપી હાઈસ્કૂલના હોદ્દાદારો સાથે મુલાકાત કરાવી. એક ખુરશી ટેબલની વ્યવસ્થા શેઠ એમ. આર. હાઈસ્કૂલમાં કરી આપી કહ્યું કે ફોર્મનું વિતરણ કરો પછી આગળની વ્યવસ્થા કરીશું. એ જ સમયે કઠલાલના વણિકબંધુઓએ છપ્પનભોગનું આયોજન કર્યું હતું. શ્રી ઘનશ્યામભાઈએ બધાને વાત કરી અને માર્ગ કાઢી આપ્યો. તરત જ બે રૂમોની વ્યવસ્થા થઈ. કૉલેજની શરૂઆતના જ વર્ષે એકલે હાથે ૬૦૦ વિદ્યાર્થીઓને પ્રવેશ આપ્યો. ધીમે ધીમે મારી કામગીરીથી સંતોષ અનુભવતા હાઈસ્કૂલના હોદ્દાદારોએ જરૂરિયાત મુજબના વર્ગોની સુવિધા કરી આપી. સાથે બેન્ચીસ, ટેબલ, ખુરશી પણ આપ્યાં. દોઢેક વર્ષ ત્યાં કૉલેજ ચલાવી. નવી શરૂ થયેલી સરકારી કૉલેજોમાં અને આજુ-બાજુની કૉલેજ કરતાં પણ અહીં વધુ સંખ્યા હતી. એક તરફ આ બધું વ્યવસ્થિત ચાલતું હતું. ને બીજી તરફ કૉલેજના નવા બિલ્ડીંગ માટે પીઠાઈ, જીતપુરા, સંન્યાસ મહાદેવ વગેરે જગ્યાએ સરકારી જમીનની મુલાકાતો લીધી. પણ કંઈ મેળ પડતો નહોતો. આખરે અગ્રસચિવશ્રી એ એમ. તિવારી સાહેબનો આદેશ થયો કે જે શહેર કે ગામમાં સરકારી કૉલેજ ખોલવાની હોય ત્યાં જો સરકારી જમીન ઉપલબ્ધ હોય તો ત્યાં નવી કૉલેજ કે હાઈસ્કૂલ સ્થપાય તો તેને પ્રથમ પ્રાધાન્ય આપવું.

કઠલાલમાં ૨૧ એકર જમીન ગુજરાત સરકારના શિક્ષણ વિભાગના હસ્તકે હતી. આરંભે કૉલેજનું નવું બિલ્ડીંગ ન થાય ત્યાં સુધી ત્યાં ચલાવવા પરવાનગી મળતાં શેઠ એમ. આર. હાઈસ્કૂલથી કૉલેજને અહીં

સ્થળાંતરિત કરવાની હતી. પણ પ્રેક્ટીશનલ સ્કૂલનું બાંધકામ જર્જરિત હતું. એટલે માર્ગ-મકાન વિભાગમાં સેક્શન ઓફિસરનો હોદ્દો સંભાળતા શ્રી એ. એન. ખોખર સાહેબે અંગત રસ અને સરકારશ્રી પાસેથી આર્થિક અનુદાન લઈ આ ઇમારતને અદ્યતન બનાવી દીધી. પછી કૉલેજ ત્યાં આવી ગઈ. આ સાથે જ માનનીય અગ્રસચિવશ્રી તિવારી સાહેબના આદેશ અને માર્ગદર્શનથી અને સ્થાનિક સામાજિક કાર્યકરોના પ્રયાસથી શિક્ષણ વિભાગ હસ્તકની જમીનમાંથી ૭ એકર જમીન કૉલેજને ફાળવવામાં આવી. નાના મોટા અવરોધો સામે અડગ રહી ધગશથી કાર્ય કરતો રહ્યો. સમય જતાં ચાર જ વર્ષમાં આ જ કેમ્પસમાં નવું બિલ્ડિંગ ઊભુ થઈ ગયું. આજે કઠલાલ તાલુકાના અને એની આસપાસના નાના-મોટાં ગામનાં વિદ્યાર્થી ભાઈઓ-બહેનો પૂરતી સુવિધાથી સજ્જ આધુનિક સરકારી વિનયન અને વાણિજ્ય કૉલેજ, કઠલાલના બિલ્ડિંગમાં અભ્યાસ કરી રહ્યા છે., એનો વિશેષ આનંદ છે.

કૉલેજની શરૂઆતથી લઈ આજદિન સુધી ગુજરાતના જુદા જુદા પ્રદેશોમાંથી અધ્યાપકો આવ્યા. બધાના સાથ સહકારથી આજે કૉલેજ ધમધમી રહી છે. દરેક અધ્યાપકનો સ્વભાવ, આવડત, વૃત્તિ, ઉદ્દેશ, કાર્યપદ્ધતિ અલગ-અલગ હોય તેમ છતાં એકસૂત્રતા જાળવીને કૉલેજનું વાતાવરણ શાંતિમય બનાવવામાં સફળ રહ્યો છું. નવી કૉલેજનું બધાને આકર્ષણ હોય એટલે અમારા સ્ટાફ કરતાં પણ મોટો વિદ્યાર્થીઓ સાથે પનારો પડ્યો અને શિષ્યો સાથે કે કૉલેજમાં જે પ્રવૃત્તિ અને પ્રયોગો કરવા જોઈએ - એ પણ કર્યા.

મને યાદ છે કે પ્રથમ વર્ષ જ નડિયાદ મુકામે યોજાયેલ યુવક મહોત્સવમાં કૉલેજની ટીમ મોકલી. આનંદ થયો. વિદ્યાર્થીઓ ખુશખશાલ અને મારી સર્વાંગી વિકાસની ગાડી પાટે ચડી ગઈ. ત્યાર પછી તો દર વર્ષે યુવક મહોત્સવમાં વિદ્યાર્થીઓ તત્પરતા અને ઉત્સાહથી જતા. શરૂઆતથી લઈ આજ સુધી ઓડ, બાલાસિનોર, નડિયાદ, વસો વગેરે સ્થળોએ અમારી કૉલેજ વિવિધ સ્પર્ધાઓમાં વિજેતા બનીને આવી. વાંસદામાં શીખવેલું આદિવાસી લોકનૃત્ય યુવક મહોત્સવોમાં ધૂમ મચાવી ગયું. બેસ્ટ થ્રીમાં આવે જ આવે. વર્ષ ૨૦૧૫માં તો સમગ્ર ગુજરાત યુનિવર્સિટીમાં ત્રીજા ક્રમે અમારું લોકનૃત્ય આવ્યું. જ્યારે ખેડા જિલ્લાની ૩૯ કૉલેજો ગુજરાત યુનિ.માંથી એસ.પી. યુનિ. જોડાઈ ત્યારે બેઉ યુનિ. ના યુવક મહોત્સવોમાં ટીમો મોકલી સફળતા મેળવી.

જાણીતી સંસ્થા જે.સી.આઈ. નડિયાદ દ્વારા ખેડા જિલ્લા ઓપન સ્પર્ધા દર વર્ષે યોજાય છે. જેમાં છેલ્લા પાંચ વર્ષથી ભાગ લઈને અમારી કૉલેજ લોકનૃત્યમાં પ્રથમ ત્રણ વર્ષમાં પ્રથમ અને આ વર્ષે તૃતીય ક્રમે વિજેતા થઈ. અમારી કૉલેજમાંથી દર વર્ષે **CWDC, SCOPE** ઉદીશા, વુમન સેલ, સપ્તધારા, અંતર્ગત વિવિધ પ્રવૃત્તિઓ યોજાય છે. તેમ જ વિદ્યાર્થીઓનો શૈક્ષણિક અને શિક્ષણોત્તર પ્રવૃત્તિઓમાં રસ જળવાઈ રહે તે માટે અલગ-અલગ ફિલ્ડમાંથી વિદ્વાન વક્તાઓનાં વ્યાખ્યાનો પણ યોજવામાં આવે છે. આવા વ્યાખ્યાનોમાંથી પ્રેરણા લઈ અમારી કૉલેજમાં કિવઝ, નિબંધસ્પર્ધા, વક્તૃત્વસ્પર્ધા, સેમિનાર, વર્કશોપ, વિવિધ ડે ની ઉજવણી, કાવ્ય પઠન, રમત-ગમત સ્પર્ધાઓ, વાર્ષિક ઉત્સવ, વિદાય સમારંભ, સરકારી કાર્યક્રમો અને વિશિષ્ટ દિવસોની ઉજવણીની પ્રવૃત્તિઓ કરતા રહ્યા છીએ. સફળતા મળતી રહી છે. અધ્યાપકો પણ તેમના જ્ઞાનની વૃદ્ધિ માટે રિક્રેશન, ઓરિએન્ટેશન જેવા કોર્ષ તથા સેમિનાર-વર્કશોપમાં ભાગ લેવા અને એના આયોજન માટે હંમેશા તૈયાર રહે છે.

૨૦૧૩થી કૉલેજમાં **NSS**ની શરૂઆત થઈ. પ્રથમ શિબિર ભાનેર મુકામે પ્રો. ઓ. વૈશાલીબેન મકવાણાના નેતૃત્વમાં યોજાઈ હતી. છેલ્લાં ત્રણ વર્ષથી ડૉ. વી.ટી. રાવલ પ્રો. આર્કિસર તરીકેની જવાબદારી સંભાળે છે તેઓના નેતૃત્વમાં ચૌહાણપુરા મુકામે શિબિરનું આયોજન થયું હતું.

RUSA અને **AISH** કો. ઓર્ડીનેટર તરીકે કુ.વૈશાલીબેન મકવાણા ભૂમિકા ભજવે છે. સરકારશ્રીના આદેશ અનુસાર **AISH** અને **RUSA** અંતર્ગત કામગીરીમાં અમારી કૉલેજ અગ્રસ્થાને રહે છે.

રમત-ગમત ક્ષેત્રે ૨૦૧૫થી શ્રી કેયુરભાઈ ટી. મકવાણા જવાબદારી સંભાળી રહ્યા છે. અમારી કૉલેજ એમની ધગશ અને મહેનતથી રમત-ગમત ક્ષેત્રે ઉજ્જવળ નામના મેળવી ચૂકી છે.

તા. ૨૬-૬-૨૦૧૬થી મારી કૉલેજને નવું બિલ્ડીંગ મળ્યું. માનનીય શિક્ષણમંત્રીશ્રી ભુપેન્દ્રસિંહ ચુડાસમાના હસ્તે લોકાર્પણ વિધિ યોજાઈ અને આ સંસ્થાને ૧૮-૧૧-૨૦૧૬થી સરદાર પટેલ યુનિવર્સિટીનું કાયમી જોડાણ અને ૧૮-૭-૨૦૧૩ થી ૨(F) તેમજ ૯-૩-૨૦૧૩થી ૧૨(B)નું જોડાણ **UGC** દ્વારા મળ્યું છે. મોડેલ કૉલેજનો દરજ્જો મળતાં આ સંસ્થાને **UGC** તરફથી આર્થિક યોગદાન મળ્યું છે.

કૉલેજની આગવી **www.gacckathlal.info** વેબ સાઈડ છે.

૧૦ ઈન્ટરનેટ કનેક્શન અને સરકારશ્રી તરફથી વાઈફાઈ સુવિધા ઉપલબ્ધ થઈ છે. અદ્યતન લેંગ્વેજ લેબનો વિદ્યાર્થીઓ ઉપયોગ કરી રહ્યા છે.

કૉલેજમાં પ્રવેશ કરો એટલે મારી બાજુની ઑફિસમાં જ વહીવટી સ્ટાફ બેઠેલો દેખાય બધાની વચ્ચોવચ્ચ ખુરશીમાં વડીલ જેવા લાગતા શ્રી આઈ. કે. પરમાર (વચ્ચોવચ્ચ બેસે પણ એમનું કામ હોય તો જોર જોરથી બોલવું પડે... કાયદાના જાણકાર ઘણા. એમનું માર્ગદર્શન મેળવવા ઘણા મુલાકાતીઓ આવે) તેઓના માર્ગદર્શનથી સૌ આઉટસોર્સના મિત્રો અને ડી. ડી. પરમાર અને એ.બી. પરમાર (ત્રણેય પરમારની ત્રિપુટીમાં આઈ. કે. પરમાર નોખી માટીના માનવી) સૌ કામ કરે.

ઑફિસની સામે લાયબ્રેરી. આ લાયબ્રેરી એટલે વિશાલભાઈ સોલંકીનું રજવાડું. એમણે એને ઠાઠમાઈથી સજાવી છે. વિદ્યાર્થીઓને અને મુલાકાતીઓને એની મુલાકાત લેવી ગમે. **RUSA** અંતર્ગત આર્થિક સહયોગથી અંદાજિત દસ હજાર પુસ્તકો ઉપલબ્ધ છે જેનો ભરપૂર લાભ વિદ્યાર્થીઓ લઈ રહ્યા છે. કેયુરભાઈ મકવાણા રમતગમતનો હવાલો સંભાળે છે. તેઓ કૉલેજ કરતાં રમતના મેદાનમાં જ નજરે પડે ! વિદ્યાર્થીઓ સાથે રમે ને રમોડે ! વિદ્યાર્થીઓના ખૂબ પ્રિય. (વિદ્યાર્થીના પ્રિય થવામાં ધીરજભાઈ અને કેયુરભાઈની સ્પર્ધા ચાલે)

કૉલેજના પ્રથમ માળે સ્ટાફરૂમ છે. પ્રવેશ કરો એટલે સામે જ દેખાય અર્થશાસ્ત્રના અધ્યાપિકા કુ. વૈશાલીબેન મકવાણા, ઇતિહાસના અધ્યાપક શ્રી આકાશભાઈ પરમાર (બરાબર વચ્ચે બેસે બધી સમતુલા રાખે!) અને સંસ્કૃતના અધ્યાપક વિષ્ણુભાઈ રાવલ. આ જ્ઞાનીજનો સ્ટાફરૂમમાં ખૂબ ખીલે બધા નાસ્તાનો થેલો ભરીને લાવે (ખાસ વૈશાલીબેન) ખાવા ને ખવડાવવાનાં શોખીન (વિષ્ણુભાઈને આ બધું ઓછું ગમે). મુલાકાતી મિત્રોને સલાહસૂચન આપી કામની ફાળવણી કરતા રહે. પરીક્ષા કામગીરીમાં તો પાવરદા. યુનિવર્સિટીમાંથી આવતા બધા જ ઑબ્ઝરવર આ ત્રિપુટીની પ્રશંસા કરે. કોઈપણ વિભાગની પ્રવૃત્તિ હોય એ વિભાગ પૂરતી જ નહીં આખી કૉલેજની બની રહે. સૌ એક જ માળાના માણકા ને એ માળાના તાર ઘણા મજબૂત.

મારી કૉલેજનો પરિવાર મુલાકાતી અધ્યાપકો વિના અધૂરો ગણાય. હીતેશભાઈ, દીપેશભાઈ, યશવંતભાઈ, હીરલબેન, જતીનભાઈ, તસનીમબાનુ, નુસરતબેન, તૌસીફભાઈ, અમીતભાઈ, સુરેશભાઈ, ભરતભાઈ અને ધીરજભાઈ (મારો ‘ધીરુ’) એ બધા વિશે વધુ ના કહેતાં બધાય નાના નાના રાઈનો દાણા છે. ઉંમર અને અનુભવમાં જ નાના છે. બાકી કામ તો એ બધા ખભે ખભો મિલાવીને કરે છે. વાર્ષિકોત્સવ હોય કે સેમીનાર, કૉલેજના નાના-મોટા કાર્યક્રમોમાં ખડે પગે હાજર હોય ! બધા એક અવાજે મજાક પણ કરે કે પગાર આવે છે ત્યારે જ ખબર પડે છે કે અમે મુલાકાતી અધ્યાપકો છીએ !

આઉટસોર્સમાં ફરજ બજાવતા પ્રવીણભાઈ (બધાના પ્રવીણકાકા) કીરીટ, અજીત, સુરેશ, અનિલ (મામાને ત્યાં રહે છે એટલે અમે બધા ‘ભાણો’ જ કહીએ) રાજુ, નટુભાઈ (નટુકાકા), તેજપાલ, ચંદ્રકાન્ત, નીરૂબેન, સીતાબેન, મનીષાબેન, રેખા ને પ્રેમીલાબેન (બંનેની જોડી) અને વિજયભાઈ (‘બાપુ’ મારો લાડકવાયો) આ છે મારો કૉલેજ પરિવાર. કૉલેજમાં સ્ટાફ બનીને નહિ મિત્રો બનીને બેસીએ છીએ. આ મિત્રો કૉલેજમાં આવે સમયસર ને ઘરે જવા માટે કોઈ ઉતાવળ કરતા નથી. બધાય ઘડિયાળ ઘેર મૂકીને જ આવે.

અમે ૨૦૧૬માં ગુજરાત સાહિત્ય અકાદમી, ગાંધીનગરના આર્થિક સહયોગથી ‘વતનપરસ્ત શાયર રુસ્વા મઝલૂમી’ના સાહિત્યસર્જન વિષયક રાજ્યકક્ષાના પરિસંવાદનું આયોજન કર્યું હતું. જેમાં સહસંયોજક તરીકે શ્રી આકાશ એન. પરમારે જવાબદારી સંભાળી હતી. આ વર્ષે ૨૦૧૮માં ‘રાવજી પટેલના જીવન અને સાહિત્ય’ વિશે પરિસંવાદ યોજી રહ્યા છીએ. કઠલાલમાં ગાંધીજીના આગમનને (૧૮-૨-૧૯૧૮) સો વર્ષ પૂર્ણ થાય છે એ નિમિત્તે ૩૦મી જાન્યુઆરી, ૨૦૧૮ ના રોજ ‘ગાંધીકથા’નું આયોજન કર્યું છે. આ બધા કાર્યક્રમો માટે તેમને હેરાન કરવાનો હક હસમુખ શાહ ‘બેઝારે’ આપ્યો જ છે.

આમ, મારી સંસ્થા શિક્ષણ અને સાંસ્કૃતિક પ્રવૃત્તિઓથી ધમધમી રહી છે. વિદ્યાર્થીઓનો ઉત્સાહ જોઈ એમનો સર્વાંગી વિકાસ કરવા હું અને મારા અધ્યાપકો સજ્જ છીએ. ‘કલરવ’ કરતું મારું વૃક્ષ તમારી સામે લહેરાય છે. તેની સુવાસ વિદ્યાર્થીઓ માણી રહ્યા છે. એટલે અંતે એટલું જ!

‘ઇસ કર્મભૂમિ મેં ફલ કે લીયે કામ સબકો કરના પડતા હૈ,
રબ સિફ લકીર દેતા હૈ રંગ હમકો ભરના પડતા હૈ.

‘ના ડરા મુજે એ વક્ત, નાકામ હોગી તેરી કોશિશો
જિંદગી કે મેદાન મેં ખડા હું દુઆઓં કા લશ્કર લેકર.’

ફૂલ નાજુક છે. ફૂલ મુદ્દુલ છે. ફૂલ કોમળ છે. કષ્ટરહિત સરળ માર્ગને તેથી ફૂલનો મારગ માનવામાં આવે છે. મુશ્કેલીઓ, કષ્ટ વિનાના જીવનને કવિઓ ફૂલોની કુંજ કહે છે. સુખ-શાંતિ ભરી પરિસ્થિતિને સુખ-શય્યા કહે છે. આથી વિપરીત કંટકો વિશે છે. મુશ્કેલીઓ અને અવરોધોને કવિઓ કાંટાઓ સાથે સરખામાણી કરી છે. જે માર્ગમાં સરળતા ન હોય, મુશ્કેલીઓ હોય, અવરોધો હોય એવા માર્ગને કાંટાળી કેડી કહે છે. અહીં ફૂલ અને કંટના સંદર્ભમાં જીવનનું એક મહાન સત્ય સમજવું જોઈએ. સરળ માર્ગ સહુ કોઈ ગ્રહે. કઠિન માર્ગ જવલ્લે પસંદ કરવામાં આવે છે. પરંતુ સાહસ વિના સફળતા નથી. સાહસ ઓછું સરળ હોય? મહાન પુરુષોનો પંજ જ ન્યારો હોય છે.

કોલેજ સ્ટાફ પરિવાર

વર્ષ ૨૦૧૭-૨૦૧૮

શૈક્ષણિક સ્ટાફ

ગુજરાતી વિભાગ :	ડૉ. એ. એ. શેખ	(ઇ. ચા. આચાર્યશ્રી)
	શ્રી ધીરુભાઈ સી. ગોહેલ	(મુલાકાતી વ્યાખ્યાતા)
	શ્રી સુરેશભાઈ યુ. રાઠોડ	(મુલાકાતી વ્યાખ્યાતા)
	શ્રી ભરતભાઈ આર. પટેલ	(મુલાકાતી વ્યાખ્યાતા)
સમાજશાસ્ત્ર વિભાગ :	ડૉ. હેતલબેન એચ. ઠક્કર	(આસિ. પ્રોફેસર)
	(તા. ૩૧-૧૨-૨૦૧૫ થી ૩૦-૬-૨૦૧૬ સુધી)	
	શ્રી હિતેશભાઈ બી. પટેલ	(મુલાકાતી વ્યાખ્યાતા)
	શ્રી દિપેશ કે. સોલંકી	(મુલાકાતી વ્યાખ્યાતા)
અર્થશાસ્ત્ર વિભાગ :	વૈશાલીબેન કે. મકવાણા	(આસિ. પ્રોફેસર)
	રેખાબેન ડી વસાવા	(મુલાકાતી વ્યાખ્યાતા)
સંસ્કૃત વિભાગ :	ડૉ. વી. ટી. રાવલ	(આસિ. પ્રોફેસર)
	શ્રી યશવંતસિંહ જી. પરમાર	(મુલાકાતી વ્યાખ્યાતા)
ઇતિહાસ વિભાગ :	શ્રી એ. એન. પરમાર	(આસિ. પ્રોફેસર)
	શ્રી અમિતભાઈ પી. માછી	(મુલાકાતી વ્યાખ્યાતા)
અંગ્રેજી વિભાગ :	શ્રી જતીન જી. રોહિત	(મુલાકાતી વ્યાખ્યાતા)
	હિરલ એન. વાલા	(મુલાકાતી વ્યાખ્યાતા)
	તસનીમ આઈ. શેખ	(મુલાકાતી વ્યાખ્યાતા)
	શ્રી એ. ડી. બિહોલા	(આસિ. પ્રો.)
	(તા. ૩-૭-૧૨ થી ૨૧-૮-૨૦૧૪ સુધી)	
કોમર્સ વિભાગ :	રસીલાબેન જે. વડસરિયા	(આસિ. પ્રોફેસર)
	(તા. ૧૯-૭-૨૦૧૬ થી ૭-૧૧-૨૦૧૬ સુધી)	
	નુસરતબાનુ એમ. પીરજાદા	(મુલાકાતી વ્યાખ્યાતા)
	તૌસિફ એ. શેખ	(મુલાકાતી વ્યાખ્યાતા)
	જયોતિબેન બી. પંડિત	(મુલાકાતી વ્યાખ્યાતા)
પી.ટી.આઈ. :	શ્રી કેયુર ડી. મકવાણા	

બિન શૈક્ષણિક સ્ટાફ :

(૧) શ્રી આઈ. કે. પરમાર	મુખ્ય કારકૂન
(૨) શ્રી ડી. ડી. પરમાર	સિનિયર કારકૂન
(૩) શ્રી એ. બી. પરમાર	જુનિયર કલાર્ક
(૪) શ્રી વી. ટી. સોલંકી	ગ્રંથપાલ

આઉટસોર્સિસ એજન્સી દ્વારા કાર્યરત કર્મચારીઓ

- (૧) શ્રી પ્રવિણભાઈ એન. શર્મા
- (૨) શ્રી કિરીટભાઈ કે. પરમાર
- (૩) શ્રી વિજયસિંહ બી. ચૌહાણ
- (૪) શ્રી નટુભાઈ પી. ડાભી
- (૫) શ્રી તેજપાલસિંહ એ. ડાભી
- (૬) શ્રી સુરેશકુમાર જે. ડાભી
- (૭) શ્રી અજીતભાઈ પી. પરમાર
- (૮) શ્રી અનિલભાઈ ડી. પરમાર
- (૯) શ્રી રાજેશભાઈ એ. ઝાલા
- (૧૦) શ્રી ચંદ્રકાન્ત બી. હરિજન
- (૧૧) નિરૂબેન બી. હરિજન
- (૧૨) સીતાબેન આઈ. વાઘેલા
- (૧૩) પ્રેમીલાબેન ડી. રાઠોડ
- (૧૪) રેખાબેન એલ. ગોહિલ
- (૧૫) મનીષાબેન એમ. વાઘેલા

ગાંધી બાપુનું તાવીજ

“તમે જયારે પણ દ્વિધામાં હો કે પોતાનામાં ખૂબ જ ખોવાઈ ગયા હો, ત્યારે આ નીચે જણાવેલો અખતરો કરી જો જો. ગરીબમાં ગરીબ કે નબળામાં નબળા વ્યક્તિત્ત્વો ચહેરો, જેને તમે કદી જોયો હોય તેને તમારી નજર સમક્ષ લાવો... અને તમારી જાતને પૂછો કે તમે જે પગલું લેવા ધારો છો તે; તે વ્યક્તિત્ત્વને કોઈ પણ રીતે ઉપયોગી બની શકશે કે કેમ....”

(ઠ) વિદ્યાર્થી સંખ્યા અને પરિણામ

સરકારી વિનયન અને વાણિજ્ય કોલેજ કઠલાલ જિ.ખેડા

વિદ્યાર્થી સંખ્યા વિષયવાર

F.Y.B.A-SEM-1 2012-13

ક્રમ	વર્ષ	વિભાગ	છોકરાઓ						છોકરીઓ						કુલ વિદ્યાર્થી સંખ્યા	રિમાર્ક્સ
			એસ.સી.	એસ.ટી.	બશી પંચ	અપંગ	અન્ય	કુલ	એસ.સી.	એસ.ટી.	બશી પંચ	અપંગ	અન્ય	કુલ		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15		
૧	આરંભિક મુ	SANS.GUJ.	0	0	32	0	3	35	1	0	26	0	10	37	72	
		ENG.SANS	2	1	33	0	15	51	2	0	22	0	16	40	91	
૨		સંસ્કૃત ભાષા	3	0	35	0	16	54	1	0	31	0	16	48	102	
		HINDI.SANS	0	0	21	1	11	33	0	1	7	0	4	12	45	
		HIST.ECO	1	0	16	0	9	26	0	0	1	0	0	1	27	
૩		સામાજિક વિજ્ઞાન	3	0	17	0	13	33	1	0	3	0	1	5	38	
		SOCE.HIST	1	1	42	1	21	66	1	1	14	1	7	24	90	
		TOTAL	10	2	196	2	88	298	6	2	104	1	54	167	465	

F.Y. B.COM-SEM-1 2012-13

ક્રમ	વર્ષ	વિભાગ	છોકરાઓ						છોકરીઓ						કુલ વિદ્યાર્થી સંખ્યા	રિમાર્ક્સ
			એસ.સી.	એસ.ટી.	બશી પંચ	અપંગ	અન્ય	કુલ	એસ.સી.	એસ.ટી.	બશી પંચ	અપંગ	અન્ય	કુલ		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15		
૧	દ્વિતીય સેમીસ્ટર	B.COM SEM-1	1	2	32	0	54	89	1	0	12	0	33	46	135	

B.A.SEM-1

10

2

196

2

88

298

6

2

104

1

54

167

465

B.COM.SEM-1

1

2

32

0

54

89

1

0

12

0

33

46

135

F.Y.B.A-SEM-2 2012-13

ક્રમ	વર્ષ	વિભાગ	છોકરાઓ						છોકરીઓ						કુલ વિદ્યાર્થી સંખ્યા	રિમાર્ક્સ
			એસ.સી.	એસ.ટી.	બશી પંચ	અપંગ	અન્ય	કુલ	એસ.સી.	એસ.ટી.	બશી પંચ	અપંગ	અન્ય	કુલ		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15		
૧	આરંભિક મુ	SANS.GUJ.	0	0	25	0	2	27	1	0	19	0	9	29	56	
		ENG.SANS	0	1	27	0	14	42	0	0	17	0	14	31	73	
૨		સંસ્કૃત ભાષા	2	0	29	0	14	45	0	0	27	0	14	41	86	
		HINDI.SANS	0	0	15	1	10	26	0	0	8	0	4	12	38	
		HIST.ECO	0	0	13	0	4	17	0	0	1	0	0	1	18	
૩		સામાજિક વિજ્ઞાન	3	0	13	0	8	24	0	0	3	0	1	4	28	
		SOCE.HIST	0	0	36	1	16	53	2	2	10	1	9	24	77	
		TOTAL	5	1	158	2	68	234	3	2	85	1	51	142	376	

F.Y. B.COM-SEM-2 2012-13

ક્રમ	વર્ષ	વિભાગ	છોકરાઓ						છોકરીઓ						કુલ વિદ્યાર્થી સંખ્યા	રિમાર્ક્સ
			એસ.સી.	એસ.ટી.	બશી પંચ	અપંગ	અન્ય	કુલ	એસ.સી.	એસ.ટી.	બશી પંચ	અપંગ	અન્ય	કુલ		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15		
૧	દ્વિતીય સેમીસ્ટર	B.COM SEM-2	1	1	24	0	36	62	0	0	14	0	34	48	110	

B.A.SEM-2

5

1

158

2

68

234

3

2

85

1

51

142

376

B.COM SEM-2

1

1

24

0

36

62

0

0

14

0

34

48

110

સરકારી વિનયન અને વાણિજ્ય કોલેજ કલ્યાણ જિ.ખેડા
વિદ્યાર્થી સંખ્યા વિષયવાર

F.Y./S.Y./B.A-SEM-1-3 2013-14																
ક્રમ	વર્ષ	વિભાગ	છોકરાઓ						છોકરીઓ						કુલ વિદ્યાર્થી સંખ્યા	રિમાર્ક્સ
			એસ.સી.	એસ.ટી.	બી.પંચ	અપંગ	અન્ય	કુલ	એસ.સી.	એસ.ટી.	બી.પંચ	અપંગ	અન્ય	કુલ		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15		
૧	આંતરવર્ષીય	SANS.GUJ.	2	3	29	0	15	49	0	0	25	0	4	29	78	
		ENG.SANS	1	1	31	0	19	52	0	2	17	0	6	25	77	
૨		સોસાયટી	3	0	44	0	16	63	3	0	33	0	13	49	112	
		SOCLECO	4	0	74	0	9	87	4	0	32	0	6	42	129	
૩		આર્થિક	0	0	21	0	4	25	1	0	4	0	1	6	31	
		HIST.SOC	5	0	51	0	15	71	1	0	18	0	6	25	96	
		TOTAL	15	4	250	0	78	347	9	2	129	0	36	176	523	
૧	આંતરવર્ષીય	SANS.GUJ.	0	0	38	0	12	50	1	0	21	0	14	35	85	
		ENG.SANS	1	1	21	0	10	32	1	0	14	0	15	30	62	
		GUJ.SANS	2	0	25	0	13	40	0	0	23	0	12	35	75	
૨		સોસાયટી	0	0	10	0	5	15	0	0	0	0	0	0	15	
		ECO.HIST	1	0	11	0	5	17	0	0	4	0	2	6	23	
૩		આર્થિક	0	0	34	1	16	51	2	1	9	0	5	17	68	
		TOTAL	4	1	139	1	61	205	4	1	71	0	48	123	328	

F.Y./S.Y./B.COM-SEM-1-3 2013-14																
ક્રમ	વર્ષ	વિભાગ	છોકરાઓ						છોકરીઓ						કુલ વિદ્યાર્થી સંખ્યા	રિમાર્ક્સ
			એસ.સી.	એસ.ટી.	બી.પંચ	અપંગ	અન્ય	કુલ	એસ.સી.	એસ.ટી.	બી.પંચ	અપંગ	અન્ય	કુલ		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15		
૧	દ્વિવર્ષીય	B.COMSEM1	1	0	43	0	25	69	3	0	19	0	33	55	124	
૨	દ્વિવર્ષીય	B.COMSEM3	1	1	23	0	33	58	0	0	14	0	30	44	102	

B.ASEM-1	15	4	250	0	78	347	9	2	129	0	36	176	523
B.ASEM-3	4	1	139	1	61	205	4	1	71	0	48	123	328
TOTAL	19	5	389	1	139	552	13	3	200	0	84	299	851

B.COMSEM-1	1	0	43	0	25	69	3	0	19	0	33	55	124
B.COMSEM-3	1	1	23	0	33	58	0	0	14	0	30	44	102
TOTAL	2	1	66	0	58	127	3	0	33	0	63	99	226

કોઈના અવગુણને બેનકાબ ન કર એ માટે તો ઇશ્વર બેઠો છે.

F.Y./S.Y./BA-SEM-2-4 2013-14																
ક્રમ	વર્ષ	વિભાગ	છેકરીએ						છેકરીએ						કુલ વિદ્યાર્થી સંખ્યા	રિમાર્ક્સ
			એસ.સી.	એસ.ટી.	બી.પંચ	અપંગ	અન્ય	કુલ	એસ.સી.	એસ.ટી.	બી.પંચ	અપંગ	અન્ય	કુલ		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15		
૧	આંતરિક	SANS.GUJ.	1	0	23	0	7	31	0	0	21	0	2	23	54	
		ENG.SANS	0	0	24	0	15	39	0	0	15	0	3	18	57	
૨		સોસાઈટી	2	0	32	0	10	44	3	0	29	0	8	40	84	
		SOCLECO	3	0	54	0	2	59	3	0	28	0	4	35	94	
		ECO.HIST	0	0	15	1	20	35	1	0	4	0	6	11	46	
૩		સામાજિક	3	0	43	0	12	59	2	0	10	0	3	15	74	
	TOTAL		9	0	191	1	66	267	9	0	107	0	26	142	409	
૧	આંતરિક	SANS.GUJ.	0	0	33	1	9	43	0	0	20	0	8	28	71	
		ENG.SANS	0	1	18	0	10	29	1	0	17	0	12	30	59	
		GUJ.SANS	2	0	21	0	12	35	0	0	23	0	12	35	70	
૨		સોસાઈટી	0	0	11	0	3	14	0	0	0	0	0	0	14	
		ECO.HIST	1	0	11	0	5	17	0	0	4	0	2	6	23	
૩		સામાજિક	0	0	31	1	11	43	1	1	7	0	7	16	59	
	TOTAL		3	1	125	2	50	181	2	1	71	0	41	115	296	

F.Y./S.Y./B.COM-SEM-2-4 2013-14																	
ક્રમ	વર્ષ	વિભાગ	છેકરીએ						છેકરીએ						કુલ વિદ્યાર્થી સંખ્યા	રિમાર્ક્સ	
			એસ.સી.	એસ.ટી.	બી.પંચ	અપંગ	અન્ય	કુલ	એસ.સી.	એસ.ટી.	બી.પંચ	અપંગ	અન્ય	કુલ			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15			
૧	B.COMSEM-2	B.COMSEM2	1	0	31	0	21	53	3	0	18	0	29	53	103		
૨	B.COMSEM-4	B.COMSEM4	1	1	17	0	27	46	0	0	10	0	30	40	86		

	BASEM-2	9	0	191	1	66	267	9	0	107	0	26	142	409
	BASEM-4	3	1	125	2	50	181	2	1	71	0	41	115	296
	TOTAL	12	1	316	3	116	448	11	1	178	0	67	257	705

	B.COMSEM-2	1	0	31	0	21	53	3	0	18	0	29	53	103
	B.COMSEM-4	1	1	17	0	27	46	0	0	10	0	30	40	86
	TOTAL	2	1	48	0	48	99	3	0	28	0	59	93	189

સરકારી વિનયન અને વાણિજ્ય કોલેજ કલ્લાલ જિ.ખેડા

વિદ્યાર્થી સંખ્યા વિષયવાર

F.Y./S.Y./T.Y.BA-SEM-1-3-5 2014-15																	
ક્રમ	વર્ષ	વિભાગ	છોકરાઓ						છોકરીઓ						કુલ વિદ્યાર્થી સંખ્યા	રિમાર્ક્સ	
			એસ.સી.	એસ.ટી.	બી.પંચ	અપંગ	અન્ય	કુલ	એસ.સી.	એસ.ટી.	બી.પંચ	અપંગ	અન્ય	કુલ			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15			
૧	આંતરિક	SANS.GUJ.	0	0	24	0	10	34	0	0	22	0	1	23	57		
		ENG.SANS	2	0	18	0	4	24	2	1	17	0	2	22	46		
૨		સોસાયટી	2	0	14	0	11	27	3	0	39	0	4	46	73		
		HIST.SOCI	2	0	22	0	11	35	1	0	17	1	3	22	57		
		SOCLECO	1	0	27	0	12	40	1	0	22	0	10	33	73		
૩	TOTAL		7	0	105	0	48	160	7	1	117	1	20	146	306		
૧	આંતરિક	SANS.GUJ.	1	0	22	0	5	28	0	0	19	0	1	20	48		
		ENG.SANS	0	0	24	0	11	35	0	0	10	0	3	13	48		
		GUJA.SANS	2	0	23	0	7	32	3	0	23	0	6	32	64		
૨		સોસાયટી	3	0	31	2	10	46	3	0	14	0	4	21	67		
		SOCLECO	2	0	56	0	5	63	3	0	26	0	5	34	97		
૩	TOTAL		8	0	156	2	38	204	9	0	92	0	19	120	324		
	B.ASEM-5	SANSKRIT	0	0	30	1	8	39	0	0	17	0	6	23	62		
૧		સંસ્કૃત	1	1	17	0	9	28	0	0	17	0	10	27	55		
		GUJARATI	2	0	21	0	9	32	0	0	20	0	11	31	63		
૨		ઈકોનોમિક્સ	0	0	10	0	3	13	0	0	0	0	0	0	13		
		ECONOMICS	1	0	9	0	5	15	0	0	3	0	2	5	20		
૩		ઈકોનોમિક્સ	0	0	32	2	10	44	1	1	5	1	5	13	57		
	TOTAL		4	1	119	3	44	171	1	1	62	1	34	99	270		

F.Y./S.Y./T.Y.B.COM-SEM-1-3-5 2014-15																	
ક્રમ	વર્ષ	વિભાગ	છોકરાઓ						છોકરીઓ						કુલ વિદ્યાર્થી સંખ્યા		
			એસ.સી.	એસ.ટી.	બક્ષી પંચ	અપંગ	અન્ય	કુલ	એસ.સી.	એસ.ટી.	બક્ષી પંચ	અપંગ	અન્ય	કુલ			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15			
૧	દ્વિતીય	B.COM SEM-1	6	0	25	0	41	72	3	0	18	0	23	44	116		
૨	દ્વિતીય	B.COM SEM-3	1	0	30	1	16	47	2	0	15	0	27	44	91		
૩	દ્વિતીય	B.COM SEM-5	1	0	15	0	24	40	0	0	9	0	30	39	79		

	B.ASEM-1	7	0	105	0	48	160	7	1	117	1	20	146	306	
	B.ASEM-3	8	0	156	2	38	204	9	0	92	0	19	120	324	
	B.ASEM-5	4	1	119	3	44	171	1	1	62	1	34	99	270	
	TOTAL	19	1	380	5	130	535	17	2	271	2	73	365	900	

	B.COM SEM-1	6	0	25	0	41	72	3	0	18	0	23	44	116	
--	-------------	---	---	----	---	----	----	---	---	----	---	----	----	-----	--

સાચી સમજણ આવતાં ભૂલ સુધારે એજ માણસ આગળ વધે એમાં નહીં સંદેહ.

F.Y./S.Y./T.Y.BA-SEM-2-4-6 2014-15																
ક્રમ	વર્ષ	વિભાગ	છોકરાઓ						છોકરીઓ						કુલ વિદ્યાર્થી સંખ્યા	રિમાર્ક્સ
			એસ.સી.	એસ.ટી.	બી પંચ	અંગ	અન્ય	કુલ	એસ.સી.	એસ.ટી.	બી પંચ	અંગ	અન્ય	કુલ		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15		
૧	આંબાદાર	SANS.GUJ.	0	0	19	0	5	24	0	0	17	0	1	18	42	
		ENG.SANS	1	0	10	1	3	15	2	1	16	0	1	20	35	
૨		સાંસ્કૃતિક	2	0	11	1	8	22	3	0	37	0	1	41	63	
		HIST.SOCO	1	0	12	0	9	22	0	0	12	0	1	13	35	
		SOCO.ECO	1	0	25	0	4	30	1	0	16	0	6	23	53	
૩		TOTAL	5	0	77	2	29	113	6	1	98	0	10	115	228	
૧	આંબાદાર	SANS.GUJ.	0	0	21	0	5	26	0	0	17	0	1	18	44	
		ENG.SANS	0	0	22	0	9	31	0	0	12	0	3	15	46	
		GUJA.SANS	1	0	18	0	7	26	3	0	23	0	6	32	58	
૨		સાંસ્કૃતિક	1	0	27	1	9	38	3	0	12	0	4	19	57	
		SOCO.ECO	1	0	49	0	4	54	3	0	23	0	5	31	85	
		TOTAL	3	0	137	1	34	175	9	0	87	0	19	115	290	
૩																
	આંબાદાર	SANSKRIT	0	0	30	1	8	39	0	0	14	0	6	20	59	
૧		સાંસ્કૃતિક	0	1	18	0	7	26	1	0	10	0	10	27	53	
		GUJARATI	1	0	21	0	8	30	0	0	20	0	11	31	61	
૨		સાંસ્કૃતિક	0	0	10	0	2	12	0	0	0	0	0	0	12	
		ECONOMICS	1	0	6	0	5	12	0	0	3	0	2	5	17	
૩		સાંસ્કૃતિક	0	0	31	1	10	42	1	1	6	0	5	13	55	
		TOTAL	2	1	116	2	40	161	2	1	53	0	34	96	275	

F.Y./S.Y./T.Y.B.COM-SEM-2-4-6 2014-15																
ક્રમ	વર્ષ	વિભાગ	છોકરાઓ						છોકરીઓ						કુલ વિદ્યાર્થી સંખ્યા	રિમાર્ક્સ
			એસ.સી.	એસ.ટી.	બી પંચ	અંગ	અન્ય	કુલ	એસ.સી.	એસ.ટી.	બી પંચ	અંગ	અન્ય	કુલ		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15		
૧	દક્ષિણે ગિલે	B.COM SEM-2	4	0	22	0	30	56	0	0	15	0	12	27	83	
૨	દક્ષિણે ગિલે	B.COM SEM-4	0	0	26	0	15	41	1	0	12	0	27	40	81	
૩	દક્ષિણે ગિલે	B.COM SEM-6	1	0	14	0	19	34	0	0	8	0	27	35	69	

	B.A.SEM-2	5	0	77	2	29	113	6	1	98	0	10	115	228
	B.A.SEM-4	3	0	137	1	34	175	9	0	87	0	19	115	290
	B.A.SEM-6	2	1	116	2	40	161	2	1	53	0	34	96	275
	TOTAL	10	1	330	5	103	449	17	2	238	0	63	326	793

	B.COM SEM-2	4	0	22	0	30	56	0	0	15	0	12	27	83
	B.COM SEM-4	0	0	26	0	15	41	1	0	12	0	27	40	81

સરકારી વિનયન અને વાણિજ્ય કોલેજ કઠલાલ જિ.ખેડા

વિદ્યાર્થી સંખ્યા વિષયવાર

F.Y./S.Y./T.Y.BA-SEM-1-3-5 2015-16																
ક્રમ	વર્ષ	વિભાગ	છોકરાઓ						છોકરીઓ						કુલ વિદ્યાર્થી સંખ્યા	રિમાર્ક્સ
			એસ.સી.	એસ.ટી.	બક્ષી પંચ	અપંગ	અન્ય	કુલ	એસ.સી.	એસ.ટી.	બક્ષી પંચ	અપંગ	અન્ય	કુલ		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15		
૧	આંતરિક	SANS.GUJ.	0	0	11	0	21	32	1	0	4	0	6	11	43	
		ENG.SANS	0	0	9	0	8	17	1	0	5	0	4	10	27	
૨		સોસાયટી	0	0	12	0	13	25	0	0	1	0	8	9	34	
		SOCO.ECO	0	0	12	0	19	31	0	0	4	0	31	35	66	
		GUJA.SANS	0	0	14	0	14	28	0	0	7	0	23	30	58	
૩		TOTAL	0	0	58	0	75	133	2	0	21	0	72	95	228	
૧	આંતરિક	SANS.GUJ.	0	0	10	0	8	18	0	0	6	0	11	17	35	
		ENG.SANS	1	0	7	0	4	12	2	0	7	0	10	19	31	
		GUJA.SANS	1	0	4	1	13	19	2	0	9	0	26	37	56	
૨		સોસાયટી	1	0	8	0	10	19	0	0	4	0	8	12	31	
		SOCO.ECO	1	0	7	0	21	29	1	0	6	0	11	18	47	
૩		TOTAL	4	0	36	1	56	97	5	0	32	0	66	103	200	
		B.A.SEM-5	SANSKRIT	0	0	11	0	11	22	0	0	10	0	6	16	38
૧		સાહિત્ય	0	0	17	0	11	28	0	0	4	0	9	13	41	
		GUJARATI	1	0	8	0	16	25	2	0	8	0	18	28	53	
૨		સાહિત્ય	1	0	14	1	17	33	2	0	6	0	8	16	49	
		SOCOLOGOY	1	0	30	0	19	50	3	0	9	0	17	29	79	
૩		TOTAL	3	0	80	1	74	158	7	0	37	0	58	102	260	

F.Y./S.Y./T.Y.B.COM-SEM-1-3-5 2015-16																
ક્રમ	વર્ષ	વિભાગ	છોકરાઓ						છોકરીઓ						કુલ વિદ્યાર્થી સંખ્યા	રિમાર્ક્સ
			એસ.સી.	એસ.ટી.	બક્ષી પંચ	અપંગ	અન્ય	કુલ	એસ.સી.	એસ.ટી.	બક્ષી પંચ	અપંગ	અન્ય	કુલ		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15		
૧	દર્શન	B.COM SEM-1	0	0	11	0	14	25	0	0	0	0	4	4	29	
૨	દર્શન	B.COM SEM-3	2	0	12	0	28	42	0	0	9	0	12	21	63	
૩	દર્શન	B.COM SEM-5	0	0	7	0	28	35	2	0	9	0	26	37	72	

	B.A.SEM-1	0	0	58	0	75	133	2	0	21	0	72	95	228
	B.A.SEM-3	4	0	36	1	56	97	5	0	32	0	66	103	200
	B.A.SEM-5	3	0	80	1	74	158	7	0	37	0	58	102	260
	TOTAL	7	0	174	2	205	388	14	0	90	0	196	300	688

	B.COM SEM-1	0	0	11	0	14	25	0	0	0	0	4	4	29
	B.COM SEM-3	2	0	12	0	28	42	0	0	9	0	12	21	63

જો તમે સમાધાનનો એક ભાગ નથી તો તમે પોતે જ એક સમસ્યા છો.

F.Y./S.Y./T.Y.BA-SEM-2-4-6 2015-16																	
ક્રમ	વર્ષ	વિભાગ	છોકરાઓ						છોકરીઓ						કુલ વિદ્યાર્થી સંખ્યા	રિમાર્ક્સ	
			એસ.સી.	એસ.ટી.	બક્ષી પંચ	અપંગ	અન્ય	કુલ	એસ.સી.	એસ.ટી.	બક્ષી પંચ	અપંગ	અન્ય	કુલ			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15			
૧	આંધ્રપ્રદેશ	SANS.GUJ.	0	0	10	0	10	20	1	0	3	0	5	9	29		
		ENG.SANS	1	0	7	0	4	12	1	0	3	0	2	6	18		
૨		સોલોલો	0	0	8	0	8	16	0	0	2	0	7	9	25		
		SOCOLO ECO	1	0	9	0	13	24	3	0	10	0	17	30	54		
		GUJA.SANS	0	0	12	0	12	24	0	0	6	0	20	26	50		
૩		TOTAL	R	0	46	0	47	96	5	0	24	0	51	80	176		
૧	આંધ્રપ્રદેશ	SANS.GUJ.	0	0	11	0	6	17	0	0	7	0	9	16	33		
		ENG.SANS	1	0	6	1	4	12	2	0	7	0	10	19	31		
		GUJA.SANS	1	0	5	2	10	18	3	0	9	0	21	32	50		
૨		સોલોલો	1	0	8	0	8	17	0	0	4	0	7	11	28		
		SOCOLO ECO	1	0	7	0	15	23	2	0	5	0	9	16	39		
૩		TOTAL	T	0	37	3	43	87	7	0	32	0	56	94	181		
	B.A.SEM-6	SANSKRIT	0	0	11	0	11	22	0	0	9	0	6	15	37		
૧		સોલોલો	0	0	16	0	10	26	0	0	5	0	6	11	37		
		GUJARATI	1	0	10	0	15	26	3	0	8	0	15	26	52		
૨		સોલોલો	0	0	13	0	12	25	3	0	5	0	6	14	39		
		SOCOLOGOY	1	0	28	0	17	46	3	0	9	0	16	28	74		
૩		TOTAL	2	0	78	0	65	145	9	0	36	0	49	94	239		

F.Y./S.Y./T.Y.B.COM-SEM-2-4-6 2015-16																
ક્રમ	વર્ષ	વિભાગ	છોકરાઓ						છોકરીઓ						કુલ વિદ્યાર્થી સંખ્યા	રિમાર્ક્સ
			એસ.સી.	એસ.ટી.	બક્ષી પંચ	અપંગ	અન્ય	કુલ	એસ.સી.	એસ.ટી.	બક્ષી પંચ	અપંગ	અન્ય	કુલ		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15		
૧	દક્ષિણ ગોલ્ડ	B.COM SEM-2	0	0	3	0	9	12	0	0	0	0	3	3	15	
૨	દક્ષિણ ગોલ્ડ	B.COM SEM-4	2	0	11	0	22	35	0	0	7	0	10	17	52	
૩	દક્ષિણ ગોલ્ડ	B.COM SEM-6	0	0	7	0	26	33	2	0	9	0	25	36	69	
			2	0	21	0	57	80	2	0	16	0	38	56	136	

	B.ASEM-2	2	0	46	0	47	96	5	0	24	0	51	80	176	
	B.ASEM-4	4	0	37	3	43	87	7	0	32	0	56	94	181	
	B.ASEM-6	2	0	78	0	65	145	9	0	36	0	49	94	239	
	TOTAL	8	0	161	3	155	328	21	0	92	0	156	268	596	

	B.COM SEM-2	0	0	3	0	9	12	0	0	0	0	3	3	15	
	B.COM SEM-4	2	0	11	0	22	35	0	0	7	0	10	17	52	
	B.COM SEM-6	0	0	7	0	26	33	2	0	9	0	25	36	69	

સરકારી વિનયન અને વાણિજ્ય કોલેજ કઠલાલ જિ.ખેડા
વિદ્યાર્થી સંખ્યા વિષયવાર

F.Y./S.Y./T.Y. B.COM-SEM-1-3-5 2016-17																
ક્રમ	વર્ષ	વિભાગ	કુમાર						કન્યા						કુલ વિદ્યાર્થી સંખ્યા	રિમાર્ક્સ
			એસ.સી.	એસ.ટી.	બક્ષી પંચ	અપંગ	અન્ય	કુલ	એસ.સી.	એસ.ટી.	બક્ષી પંચ	અપંગ	અન્ય	કુલ		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15		
૧	આંતરિક	SANS.GUJ.	0	0	13	0	17	30	2	0	5	0	5	12	42	
		ENG.SANS	2	0	8	0	4	14	0	0	5	0	9	14	28	
૨		સોસાયટી	1	0	18	0	24	43	0	2	3	0	5	10	53	
		SOC. ECO.	1	0	9	0	11	21	0	0	18	0	22	40	61	
		SOCO. HIST.	0	0	20	1	18	39	2	1	15	0	15	33	72	
૩		સોસાયટી	1	0	17	0	24	42	0	2	28	0	19	49	91	
		TOTAL	5	0	85	1	98	189	4	5	74	0	75	158	347	
૧	આંતરિક	SANS.GUJ.	0	0	9	0	9	18	1	0	2	0	5	8	26	
		ENG.SANS.	1	0	5	0	4	10	1	0	3	0	2	6	16	
		GUJ.SANS	0	0	12	0	11	23	0	0	7	0	16	23	46	
૨		સોસાયટી	0	0	7	0	7	14	0	0	2	0	6	8	22	
		SOCO..ECO	1	0	9	0	10	21	3	0	10	0	14	27	48	
૩		TOTAL	2	0	42	0	41	86	5	0	24	0	43	72	158	
	B.A.SEM-5	SANSKRIT	0	0	11	0	6	17	0	0	6	0	9	15	32	
૧		સંસ્કૃત	1	0	6	1	4	12	2	1	6	0	9	18	30	
		GUJARATI	1	0	5	2	8	16	2	0	9	0	21	32	48	
૨		સંસ્કૃત	1	0	9	0	8	18	0	0	4	0	5	9	27	
		SOCOLOGOY	1	0	7	0	15	23	2	0	4	0	9	15	38	
૩			4	0	38	3	41	86	6	1	29	0	53	89	175	
		TOTAL	11	0	165	4	192	361	15	6	127	0	190	319	680	

F.Y./S.Y./T.Y. B.COM-SEM-1-3-5 2016-17																
ક્રમ	વર્ષ	વિભાગ	છોકરાઓ						છોકરીઓ						કુલ વિદ્યાર્થી સંખ્યા	રિમાર્ક્સ
			સા.સ.સ.	એસ.ટી.	બક્ષી પંચ	અપંગ	અન્ય	કુલ	એસ.સી.	એસ.ટી.	બક્ષી પંચ	અપંગ	અન્ય	કુલ		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15		
૧	દ્વિતીય	B.COM SEM-1	0	0	5	0	14	19	1	0	8	0	8	17	36	
૨	દ્વિતીય	B.COM SEM-3	0	0	2	0	8	10	0	0	0	0	4	4	14	
૩	દ્વિતીય	B.COM SEM-5	2	0	11	0	17	30	0	0	7	0	10	17	47	
		TOTAL	2	0	18	0	39	59	1	0	15	0	14	38	97	

B.A.SEM-1	4	0	31	0	64	99	1	0	22	0	28	59	158
B.A.SEM-3	8	0	60	0	120	188	2	0	44	0	52	114	302
B.A.SEM-5	14	0	109	0	223	346	4	0	81	0	94	211	557
TOTAL	11	0	165	4	192	361	15	6	127	0	190	319	680

B.COM SEM-1	0	0	5	0	14	19	1	0	8	0	8	17	36
B.COM SEM-3	0	0	2	0	8	10	0	0	0	0	4	4	14

પતિ-પત્નીની સદ્ગુણ સાધના એટલી ઉચ્ચ કક્ષાની હોવી જોઈએ કે બેઉ એકબીજાને દેવ-દેવી જેવાં ભાસે.

સરકારી વિનયન અને વાણિજ્ય કોલેજ કઠલાલ જિ.ખેડા

વિદ્યાર્થી સંખ્યા વિષયવાર

F.Y./S.Y./T.Y. B.COM-SEM-2-4-6 2016-17

ક્રમ	વર્ષ	વિભાગ	કુમાર						કન્યા						કુલ વિદ્યાર્થી સંખ્યા	રિમાર્ક્સ
			એસ.સી.	એસ.ટી.	બહી પંચ	અપંગ	અન્ય	કુલ	એસ.સી.	એસ.ટી.	બહી પંચ	અપંગ	અન્ય	કુલ		
૧	૨	૩														
૧	આંતરિક	SANS.GUJ.	0	0	7	0	15	22	0	0	5	0	4	9	31	
		ENG.SANS	2	0	5	0	3	10	0	0	3	0	5	8	18	
૨		સામાજિક વિજ્ઞાન	1	0	7	0	15	23	0	1	1	0	3	5	28	
		SOC. ECO.	1	0	8	0	9	18	0	0	15	0	22	37	55	
		SOCO. HIST.	0	0	16	1	14	31	0	1	13	0	14	28	59	
૩		સામાજિક વિજ્ઞાન	1	0	13	0	15	29	0	2	20	0	16	38	67	
		TOTAL	5	0	56	1	71	133	0	4	57	0	64	125	258	
	આંતરિક	SANS.GUJ.	0	0	9	0	9	18	1	0	2	0	4	7	25	
		ENG.SANS.	1	0	4	0	5	10	1	0	3	0	2	6	16	
		GUJ.SANS	0	0	11	0	9	20	0	0	6	0	15	21	41	
૨		સામાજિક વિજ્ઞાન	0	0	7	0	4	11	0	0	2	0	6	8	19	
		SOCO..ECO	1	0	7	1	11	20	3	0	9	0	14	26	46	
૩		TOTAL	1	0	38	1	38	79	5	0	22	0	41	68	147	
	B.A.SEM-6	SANSKRIT	0	0	10	0	5	15	0	0	6	0	9	15	30	
૧		ગુજરાતી	1	0	6	1	4	12	2	2	6	0	7	17	29	
		GUJARATI	2	0	5	2	6	14	2	0	9	0	16	27	41	
૨		સામાજિક વિજ્ઞાન	1	0	8	0	10	19	0	0	4	0	3	7	26	
		SOCOLOGOY	1	0	6	0	16	23	2	0	5	0	9	16	39	
૩		TOTAL	1	0	35	3	41	83	6	2	30	0	44	82	165	

F.Y./S.Y./T.Y. B.COM-SEM-2-4-6 2016-17

ક્રમ	વર્ષ	વિભાગ	છોકરાઓ						છોકરીઓ						કુલ વિદ્યાર્થી સંખ્યા	રિમાર્ક્સ
			એસ.સી.	એસ.ટી.	બહી પંચ	અપંગ	અન્ય	કુલ	એસ.સી.	એસ.ટી.	બહી પંચ	અપંગ	અન્ય	કુલ		
૧	૨	૩														
૧	ફર્સ્ટ ટર્મ	B.COM SEM-2	0	0	4	0	10	14	1	0	7	0	7	15	29	
૨	ફર્સ્ટ ટર્મ	B.COM SEM-4	0	0	1	0	6	7	0	0	0	0	4	4	11	
૩	ફર્સ્ટ ટર્મ	B.COM SEM-6	2	0	9	0	14	25	0	0	8	0	10	18	43	
		TOTAL	2	0	14	0	30	46	1	0	15	0	21	37	83	

B.A.SEM-2	5	0	56	1	71	133	0	4	57	0	64	125	258
B.A.SEM-4	2	0	38	1	38	79	5	0	22	0	41	68	147
B.A.SEM-6	5	0	35	3	41	83	6	2	30	0	44	82	165
TOTAL	12	0	129	5	150	295	11	6	109	0	149	275	570

B.COM SEM-2	0	0	4	0	10	14	1	0	7	0	7	15	29
-------------	---	---	---	---	----	----	---	---	---	---	---	----	----

પરિણામ

વર્ષ: ૨૦૧૨-૧૩

પ્રથમ સત્ર

સેમેસ્ટર	વિદ્યાર્થીની કુલ સંખ્યા	પરીક્ષા ફોર્મ ભરેલ વિદ્યાર્થીની સંખ્યા	પરીક્ષામાં પાસ વિદ્યાર્થીની સંખ્યા	એટીકેટી
B.A.SEM-1	405	405	137	268
B.COM SEM-1	135	123	23	100

બીજું સત્ર

પ ક્ર	ધાર્ણ મે સંખ્યા	કે લ્લખ ભરેલ વિદ્યાર્થીની સંખ્યા	કે લ્લાં પાસ વિદ્યાર્થીની સંખ્યા	ઉ
B.A.SEM-2	380	373	191	182
B.COM SEM-2	114	106	30	76

ધ-હ ક્ર ૩-૧૪

પ્રથમ સત્ર

પ ક્ર	ધાર્ણ મે સંખ્યા	કે લ્લખ ભરેલ વિદ્યાર્થીની સંખ્યા	કે લ્લાં પાસ વિદ્યાર્થીની સંખ્યા	ઉ
B.A.SEM-1	523	434	132	302
B.A.SEM-3	324	303	213	190
B.COM.SEM-1	124	111	37	74
B.COM.SEM-3	102	94	05	89

બીજું સત્ર

પ ક્ર	ધાર્ણ મે સંખ્યા	કે લ્લખ ભરેલ વિદ્યાર્થીની સંખ્યા	કે લ્લાં પાસ વિદ્યાર્થીની સંખ્યા	ઉ
B.A.SEM-2	378	376	139	237
B.A.SEM-4	288	285	156	129
B.COM.SEM-2	124	95	22	73
B.COM.SEM-4	102	83	26	57

વર્ષ: ૨૦૧૪-૧૫

પ્રથમ સત્ર

સેમેસ્ટર	વિદ્યાર્થીની કુલ સંખ્યા	પરીક્ષા ફોર્મ ભરેલ વિદ્યાર્થીની સંખ્યા	પરીક્ષામાં પાસ વિદ્યાર્થીની સંખ્યા	એટીકેટી
B.A.SEM-1	281	242	134	108
B.A.SEM-3	324	310	135	175
B.A.SEM-5	270	265	155	110
B.COM.SEM-1	115	87	03	84
B.COM.SEM-3	91	85	15	70
B.COM.SEM-5	79	75	22	53

૧૯મું સત્ર

પાઠ્યક્રમ	ધાર્મિક મેળે સંખ્યા	જે સ્ક્રીપ્ટ ભરેલ વિદ્યાર્થીની સંખ્યા	જે સ્ક્રીપ્ટ પાસ વિદ્યાર્થીની સંખ્યા	ઉંચ્ચ
B.A.SEM-2	228	214	81	133
B.A.SEM-4	290	280	146	134
B.A.SEM-6	270	252	95	157
B.COM.SEM-2	116	79	14	65
B.COM.SEM-4	91	81	19	62
B.COM.SEM-6	79	70	18	52

વર્ષ: ૨૦૧૫-૧૬

પ્રથમ સત્ર

સેમેસ્ટર	વિદ્યાર્થીની કુલ સંખ્યા	પરીક્ષા ફોર્મ ભરેલ વિદ્યાર્થીની સંખ્યા	પરીક્ષામાં પાસ વિદ્યાર્થીની સંખ્યા	એટીકેટી
B.A.SEM-1	224	224	84	140
B.A.SEM-3	200	200	98	102
B.A.SEM-5	260	259	113	146
B.COM.SEM-1	29	29	01	28
B.COM.SEM-3	63	63	07	56
B.COM.SEM-5	72	72	24	48

બીજું સત્ર

પાઠ્ય	ધાર્મિક મેં સંખ્યા	જે સ્ક્રીપ્ટ ભરેલ વિદ્યાર્થીની સંખ્યા	જે સ્ક્રીપ્ટ પાસ વિદ્યાર્થીની સંખ્યા	ઉંચકા
B.A.SEM-2	178	178	84	94
B.A.SEM-4	181	181	83	98
B.A.SEM-6	239	239	83	156
B.COM.SEM-2	30	15	00	15
B.COM.SEM-4	63	52	04	48
B.COM.SEM-6	72	69	21	48

વર્ષ: ૨૦૧૬-૧૭

પ્રથમ સત્ર

સેમેસ્ટર	વિદ્યાર્થીની કુલ સંખ્યા	પરીક્ષા ફોર્મ ભરેલ વિદ્યાર્થીની સંખ્યા	પરીક્ષામાં પાસ વિદ્યાર્થીની સંખ્યા	એટીકટી
B.A.SEM-1	347	304	160	144
B.A.SEM-3	158	158	84	74
B.A.SEM-5	175	175	59	116
B.COM.SEM-1	36	32	00	32
B.COM.SEM-3	14	14	02	12
B.COM.SEM-5	47	47	08	39

બીજું સત્ર

પાઠ્યક્રમ	ધાર્ણિક મેં સંખ્યા	જે સ્ક્રીપ્ટ ભરેલ વિદ્યાર્થીની સંખ્યા	જે સ્ક્રીપ્ટમાં પાસ વિદ્યાર્થીની સંખ્યા	ઉત્તીર્ણ
B.A.SEM-2	258	258	140	118
B.A.SEM-4	147	147	99	48
B.A.SEM-6	165	165	55	110
B.COM.SEM-2	36	29	07	22
B.COM.SEM-4	14	11	02	9
B.COM.SEM-6	48	43	19	24

હર ગુજરાતીના હૈયે બસ રમી રહી છે એક જ વાત,
હળીમળીને રહીએ ચાલો સ્વચ્છ, સ્વસ્થ સ્વર્ણિમ ગુજરાત.

- 'બેજાન' બહાદરપુરી

(૫) તેજસ્વી તારલાઓ...

વર્ષ ૨૦૧૨-૧૩ (B.A. Sem - I)

(૧) વહોરા મોહસીન યુનુસભાઈ	(કૉલેજ પ્રથમ) (B.A. Sem - I)
(૨) ઝાલા હિનાબેન પ્રવિણસિંહ	(દ્વિતીય) (B.A. Sem - I)
(૩) ગોસ્વામી સંદિપકુમાર પ્રભાતગીરી	(તૃતીય) (B.A. Sem - I)
(૪) ચૌહાણ તેજલબેન રઘજીજી	(તૃતીય) (B.A. Sem - I)

વર્ષ ૨૦૧૨-૧૩ (B.com. Sem - I)

(૧) વહોરા આરઝુબેન સફીમહંમદ	(પ્રથમ) (B.com. Sem - I)
(૨) મારવાડી ફેન્સીબેન નારણભાઈ	(દ્વિતીય) (B.com. Sem - I)
(૩) વહોરા અંજુમન રફીકભાઈ	(તૃતીય) (B.com. Sem - I)

વર્ષ ૨૦૧૨-૧૩ (B.A. Sem - II)

(૧) વહોરા મોહસીનભાઈ યુનુસભાઈ	(પ્રથમ) (B.A. Sem - II)
(૨) મન્સુરી અશ્માબેન આઈ.	(દ્વિતીય) (B.A. Sem - II)
(૩) મેઘા શર્મિષ્ઠાબેન બી.	(તૃતીય) (B.A. Sem - II)

વર્ષ - ૨૦૧૨-૧૩ (B.com. Sem - II)

(૧) વહોરા આરઝુબેન એસ.	(પ્રથમ) (B.com. Sem - II)
(૨) વહોરા અંજુમન આર.	(દ્વિતીય) (B.com. Sem - II)
(૩) ખ્રિસ્તી કિંજલબેન એમ.	(તૃતીય) (B.com. Sem - II)

વર્ષ - ૨૦૧૩-૧૪ (B.A. Sem - III)

(૧) મન્સુરી અશ્માબેન આઈ.	(પ્રથમ) (B.A. Sem - III)
(૨) વહોરા મોહસીનભાઈ યુ.	(દ્વિતીય) (B.A. Sem - III)
(૩) સોલંકી નિકિતાબેન પી.	(તૃતીય) (B.A. Sem - III)

વર્ષ - ૨૦૧૩-૧૪ (B.com. Sem - III)

(૧) વહોરા અંજુમન આર.	(પ્રથમ) (B.com. Sem - III)
(૨) વહોરા આરઝુબેન આઈ.	(દ્વિતીય) (B.com. Sem - III)

(૩) ડાભી પાયલબેન પી.

(તૃતીય) (B.com. Sem - III)

વર્ષ ૨૦૧૩-૧૪ (B.A. Sem - I)

(૧) ડાભી અશોકભાઈ જી.

(પ્રથમ) (B.A. Sem - I)

(૨) સોઢા પરમાર સંજયકુમાર એન.

(દ્વિતીય) (B.A. Sem - I)

(૩) ઝાલા સ્નેહલબેન આર.

(તૃતીય) (B.A. Sem - I)

વર્ષ ૨૦૧૩-૧૪ (B.com. Sem - I)

(૧) વહોરા સુમૈયાબેન આર.

(પ્રથમ) (B.com. Sem - I)

(૨) વહોરા આરજુબેન આઈ.

(દ્વિતીય) (B.com. Sem - I)

(૩) પટેલ ધારાબેન કે.

(તૃતીય) (B.com. Sem - I)

વર્ષ ૨૦૧૩-૧૪ (B.A. Sem - II)

(૧) ભોઈ હિતેશભાઈ જે.

(પ્રથમ) (B.A. Sem - II)

(૨) લુહાણા કોમલબેન એલ.

(દ્વિતીય) (B.A. Sem - II)

(૩) ડાભી અશોકભાઈ જી.

(તૃતીય) (B.A. Sem - II)

વર્ષ ૨૦૧૩-૧૪ (B.com. Sem - II)

(૧) વહોરા આરજુબેન આઈ.

(પ્રથમ) (B.com. Sem - II)

(૨) વહોરા સુમૈયાબેન આર.

(દ્વિતીય) (B.com. Sem - II)

(૩) પટેલ ધારાબેન કે.

(તૃતીય) (B.com. Sem - II)

વર્ષ ૨૦૧૩-૧૪ (B.A. Sem - IV)

(૧) મન્સુરી અશ્માબેન આઈ.

(પ્રથમ) (B.A. Sem - IV)

(૨) સૈયદ તૌસિફઅલી એમ.

(દ્વિતીય) (B.A. Sem - IV)

(૩) વહોરા મોહસીન યુ.

(તૃતીય) (B.A. Sem - IV)

વર્ષ ૨૦૧૩-૧૪ (B.com. Sem - IV)

(૧) વહોરા આરજુબેન આઈ.

(પ્રથમ) (B.com. Sem - IV)

(૨) પટેલ ભાવિકા આર.

(દ્વિતીય) (B.com. Sem - IV)

(૩) ખ્રિસ્તી ક્રિજલબેન એમ. (તૃતીય) (B.com. Sem - IV)

વર્ષ ૨૦૧૪-૧૫ (B.A. Sem - V)

(૧) વ્હોરા મોહસીન યુ. (પ્રથમ) (B.A. Sem - V)

(૨) વણઝારા મનીષા એચ. (દ્વિતીય) (B.A. Sem - V)

(૩) ડાભી જગદીશભાઈ ડી. (તૃતીય) (B.A. Sem - V)

વર્ષ ૨૦૧૪-૧૫ (B.com. Sem - V)

(૧) વ્હોરા અંજુમન આર. (પ્રથમ) (B.com. Sem - V)

(૨) ખ્રિસ્તી ક્રિજલબેન એમ. (દ્વિતીય) (B.com. Sem - V)

(૩) ડાભી પાયલબેન પી. (તૃતીય) (B.com. Sem - V)

વર્ષ ૨૦૧૪-૧૫ (B.A. Sem - III)

(૧) ઝાલા સ્નેહલબેન આર. (પ્રથમ) (B.A. Sem - III)

(૨) ડાભી અશોકભાઈ જી. (દ્વિતીય) (B.A. Sem - III)

(૩) ઠાકોર કલ્પનાબેન પી. (તૃતીય) (B.A. Sem - III)

વર્ષ ૨૦૧૪-૧૫ (B.com. Sem - III)

(૧) વ્હોરા આરજુબેન આઈ. (પ્રથમ) (B.com. Sem - III)

(૨) વ્હોરા સુમૈયાબેન આર. (દ્વિતીય) (B.com. Sem - III)

(૩) પટેલ ધારાબેન કે. (તૃતીય) (B.com. Sem - III)

વર્ષ ૨૦૧૪-૧૫ (B.A. Sem - I)

(૧) સોલંકી પાયલબેન પી. (પ્રથમ) (B.A. Sem - I)

(૨) પ્રજાપતિ રવિન્દ્રકુમાર જી. (દ્વિતીય) (B.A. Sem - I)

(૩) ડાભી સોનલબેન ડી. (તૃતીય) (B.A. Sem - I)

વર્ષ ૨૦૧૪-૧૫ (B.com. Sem - I)

(૧) ચૌહાણ આયશાબાનું એમ. (પ્રથમ) (B.com. Sem - I)

(૨) શર્મા કાજલબેન આર. (દ્વિતીય) (B.com. Sem - I)

(૩) પરમાર કીર્તિકુમાર બી.

(તૃતીય) (B.com. Sem - I)

વર્ષ ૨૦૧૪-૧૫ (B.A. Sem - VI)

(૧) વ્હોરા મોહસીન યુ.

(પ્રથમ) (B.A. Sem - VI)

(૨) મન્સુરી અશ્માબેન આઈ.

(દ્વિતીય) (B.A. Sem - VI)

(૩) રાકોડ દિપકુમાર બી.

(તૃતીય) (B.A. Sem - VI)

વર્ષ ૨૦૧૪-૧૫ (B.com. Sem - VI)

(૧) વ્હોરા અંજુમન આર.

(પ્રથમ) (B.com. Sem - VI)

(૨) ખ્રિસ્તી કિંજલબેન એમ.

(દ્વિતીય) (B.com. Sem - VI)

(૩) રાવલ જિન્નાબેન બી.

(તૃતીય) (B.com. Sem - VI)

વર્ષ ૨૦૧૪-૧૫ (B.A. Sem - IV)

(૧) પરમાર પ્રવિણભાઈ આર.

(પ્રથમ) (B.A. Sem - IV)

(૨) ભોઈ હિતેશભાઈ જે.

(દ્વિતીય) (B.A. Sem - IV)

(૩) બારૈયા ગોવિંદભાઈ યુ.

(તૃતીય) (B.A. Sem - IV)

વર્ષ ૨૦૧૪-૧૫ (B.com. Sem - IV)

(૧) વ્હોરા સુમૈયાબેન આર.

(પ્રથમ) (B.com. Sem - IV)

(૨) વ્હોરા આરજુબેન આઈ.

(દ્વિતીય) (B.com. Sem - IV)

(૩) પટેલ ગાયત્રીબેન બી.

(તૃતીય) (B.com. Sem - IV)

વર્ષ ૨૦૧૪-૧૫ (B.A. Sem - II)

(૧) સોલંકી પાયલબેન પી.

(પ્રથમ) (B.A. Sem - II)

(૨) પ્રજાપતિ રવિન્દ્રકુમાર જી.

(દ્વિતીય) (B.A. Sem - II)

(૩) પટેલ પલક એ.

(તૃતીય) (B.A. Sem - II)

વર્ષ ૨૦૧૪-૧૫ (B.com. Sem - II)

(૧) ચૌહાણ નીતાબેન આર.

(પ્રથમ) (B.com. Sem - II)

(૨) પરમાર કીર્તિકુમાર બી.

(દ્વિતીય) (B.com. Sem - II)

(૩) ચૌહાણ આયશાબાનુ એમ. (તૃતીય) (B.com. Sem - II)

વર્ષ ૨૦૧૫-૧૬ (B.A. Sem - I)

(૧) ઝાલા જિતેન્દ્રસિંહ આર. (પ્રથમ) (B.A. Sem - I)
(૨) સોઢાપરમાર નાગમતીકુંવરબા બી. (દ્વિતીય) (B.A. Sem - I)
(૩) પંચાલ મેઘા એમ. (તૃતીય) (B.A. Sem - I)

વર્ષ ૨૦૧૫-૧૬ (B.com. Sem - I)

(૧) સોલંકી નિતિનકુમાર એમ. (પ્રથમ) (B.com. Sem - I)

વર્ષ ૨૦૧૫-૧૬ (B.A. Sem - III)

(૧) ઠાકોર ભાવિકાબેન એચ. (પ્રથમ) (B.A. Sem - III)
(૨) ડાભી હેતલબેન ડી. (દ્વિતીય) (B.A. Sem - III)
(૩) પરમાર સુરેશભાઈ આર. (તૃતીય) (B.A. Sem - III)

વર્ષ ૨૦૧૫-૧૬ (B.com. Sem - III)

(૧) સિંઘવા વિપુલભાઈ એન. (પ્રથમ) (B.com. Sem - III)
(૨) ચૌહાણ નિતાબેન એ. (દ્વિતીય) (B.com. Sem - III)
(૩) ઝાલા વિજયકુમાર ડી. (તૃતીય) (B.com. Sem - III)

વર્ષ ૨૦૧૫-૧૬ (B.A. Sem - V)

(૧) ભોઈ હિતેશભાઈ જે. (પ્રથમ) (B.A. Sem - V)
(૨) પરમાર પ્રવિણભાઈ આર. (દ્વિતીય) (B.A. Sem - V)
(૩) લોહાણા કોમલબેન એલ. (તૃતીય) (B.A. Sem - V)

વર્ષ ૨૦૧૫-૧૬ (B.com. Sem - V)

(૧) વ્હોરા સુમૈયાબેન આર. (પ્રથમ) (B.com. Sem - V)
(૨) પટેલ ધારાબેન કે. (દ્વિતીય) (B.com. Sem - V)
(૩) વ્હોરા આરજુબેન આઈ. (તૃતીય) (B.com. Sem - V)

વર્ષ ૨૦૧૫-૧૬ (B.A. Sem - II)

(૧) પંચાલ મેઘાબેન એસ.	(પ્રથમ) (B.A. Sem - II)
(૨) પરમાર મનોહરસિંહ એ.	(દ્વિતીય) (B.A. Sem - II)
(૩) સોઢાપરમાર નાગમતીકુંવરબા બી.	(તૃતીય) (B.A. Sem - II)

વર્ષ ૨૦૧૫-૧૬ (B.A. Sem - IV)

(૧) રબારી મેરાભાઈ પી.	(પ્રથમ) (B.A. Sem - IV)
(૨) પ્રજાપતિ રવિન્દ્રકુમાર જી.	(દ્વિતીય) (B.A. Sem - IV)
(૩) પરમાર સુરેશભાઈ આર.	(તૃતીય) (B.A. Sem - IV)

વર્ષ ૨૦૧૫-૧૬ (B.com. Sem - IV)

(૧) પઢીયાર પ્રવિણભાઈ એમ.	(પ્રથમ) (B.com. Sem - IV)
(૨) સિંઘવા વિપુલભાઈ એન.	(દ્વિતીય) (B.com. Sem - IV)
(૩) સોલંકી દિલીપસિંહ આર.	(તૃતીય) (B.com. Sem - IV)

વર્ષ ૨૦૧૫-૧૬ (B.A. Sem - VI)

(૧) ભોઈ હિતેશભાઈ જે.	(પ્રથમ) (B.A. Sem - VI)
(૨) પરમાર પ્રવિણભાઈ આર.	(દ્વિતીય) (B.A. Sem - VI)
(૩) લોહાણા કોમલબેન એલ.	(તૃતીય) (B.A. Sem - VI)

વર્ષ ૨૦૧૫-૧૬ (B.com. Sem - VI)

(૧) વ્હોરા સુમૈયાબેન આર.	(પ્રથમ) (B.com. Sem - VI)
(૨) પટેલ ગાયત્રીબેન બી.	(દ્વિતીય) (B.com. Sem - VI)
(૩) વ્હોરા આરજુબેન આઈ.	(તૃતીય) (B.com. Sem - VI)

સૂર્ય સ્વપ્રકાશે ઝળહળે છે, ચંદ્રને પોતાનો પ્રકાશ નથી. તેથી તો ચંદ્રને શુકલ પક્ષ અને કૃષ્ણ પક્ષ અનુભવવાં પડે છે. પૂર્ણિમા દિને સોળે પ્રકાશે ઝળહળતો ચંદ્ર અમાવસ્યાને દિને અંધકારમાં લુપ્ત થઈ જાય છે. માનવી મહત્ત્વાકાંક્ષા સેવે છે, તે સોનેરી સોણલાં નીરબે છે પરંતુ હૃદયમાં ન હોય હામ, અંતરમાં ન હોય આત્મ-વિશ્વાસ, એ પછી તે સ્વપ્નાંને સાકાર કરી શકતો નથી.

તેજસ્વી તારલા

વર્ષ: ૨૦૧૬-૧૭ ના બી.એ.સેમ-૧ ના તેજસ્વી તારલાઓ

વર્ષ: ૨૦૧૬-૧૭ ના બી.એ.સેમ-૩ ના તેજસ્વી તારલાઓ

વર્ષ: ૨૦૧૬-૧૭ ના બી.એ.સેમ-૫ ના તેજસ્વી તારલાઓ

વર્ષ: ૨૦૧૬-૧૭ ના બી.કોમ.સેમ-૩ના તેજસ્વી તારલાઓ

બંકી નિતીનકુમારએમ.
પ્રથમ ક્રમ

ચૌહાણ નિતાબેન એ.
દ્વિતીય ક્રમ

વર્ષ: ૨૦૧૬-૧૭ ના બી.કોમ.સેમ-૫ ના તેજસ્વી તારલાઓ

સિંઘવાવિપુલભાઈ એન.
પ્રથમ ક્રમ

બંકી હિતેન્દ્રસિંહ કે.
દ્વિતીય ક્રમ

ઝાલા વિજયકુમાર. ડી
તૃતીય ક્રમ

વર્ષ: ૨૦૧૬-૧૭ ના બી.એ.સેમ-૪ ના તેજસ્વી તારલાઓ

પંચાલ મેઘા એસ.
પ્રથમ ક્રમ

કંપલે] મૈ પહાઉ પત
દ્વિતીય ક્રમ

સોઢાપરમાર
નાગમતિકુવરબા બી.
તૃતીય ક્રમ

વર્ષ: ૨૦૧૬-૧૭ ના બી.એ.સેમ-૬ ના તેજસ્વી તારલાઓ

વર્ષ: ૨૦૧૬-૧૭ ના બી.કોમ.સેમ-૨ ના તેજસ્વી તારલાઓ

વર્ષ: ૨૦૧૬-૧૭ ના બીકોમ.સેમ-૪ના તેજસ્વી તારલાઓ

વર્ષ: ૨૦૧૬-૧૭ ના બી.કોમ.સેમ-૬ ના તેજસ્વી તારલાઓ

(ફ) ૨૦૧૨ થી ૨૦૧૭ સુધીનું વિધાર્થી પ્રતિનિધિમંડળ

વિધાર્થી પ્રતિનિધિમંડળ-૨૦૧૨-૧૩

ક્રમ	નામ	વિદ્યાશાખા	વિભાગ
(૧)	ઝાલા દિલાવરસિંહ જે.	બી.કોમ/ ૧૩૪	કોર્મસ HĈNEI
(૨)	પટેલ જાગૃતિબેન જી.	બી.કોમ/ ૬૬	કોર્મસ
(૩)	ડાભી અલ્પેશકુમાર કે.	બી.એ/ ૫૪	ĕĂĕ
(૪)	ઝાલા ગાયત્રીબેન બી.	બી.એ/ ૬૮	ĕĂĕ
(૫)	ડાભી અજયકુમાર સી.	બી.એ / ૧૩૫	ĕĂĕ
(૬)	સોલકી દીપ્પલકુમારી બી.	બી.એ / ૧૨૭	ĕĂĕ
(૭)	ઝાલા પવનકુમાર જે.	બી.એ / ૨૬૪	ĕĂĕ
(૮)	ઝાલા સવિતાબેન બી.	બી.એ / ૩૦૮	ĕĂĕ
(૯)	ઝાલા હિતેષકુમાર જી.	બી.એ / ૪૬૨	ĕAĕ
(૧૦)	વણઝારા અલ્પાબેન બી.	બી.એ / ૪૬૪	ĕAĕ

વિધાર્થી પ્રતિનિધિમંડળ (વર્ષ:૨૦૧૩-૧૪)

ક્રમ	વિધાર્થીનામ	વિદ્યાશાખા	વિભાગ
(૧)	ડાભી સોનલબેન કનુભાઈ	બી.એ.સેમ. ૧/૧૧	Ă
(૨)	સોઢાપરમાર સપનાબેન છત્રસિંહ	બી.એ.સેમ. ૧/૧૩૨	Ă
(૩)	ડાભી પ્રકાશભાઈ મનુભાઈ	બી.એ.સેમ. ૧/૩૦૧	Ă
(૪)	ડાભી પારુલબેન કનુભાઈ	બી.એ.સેમ. ૧/૪૪૨	Aĥ
(૫)	ચૌહાણ તેજલબેન રઈજીજી	બી.એ.સેમ. ૩/૫	Ă
(૬)	હોરા મોહસીન યુનુસભાઈ	બી.એ.સેમ. ૩/૨૧૦	ĂHĈNEI
(૭)	હોરા આરજુબેન સફીમોહમદ	બી.કોમ.સેમ. ૩/૮૭	Ă
(૮)	સોઢાપરમાર ભરતભાઈ જંયતિભાઈ	બી.કોમ.સેમ. ૧/૧૧૩	Ă

વિદ્યાર્થી પ્રતિનિધિમંડળ (વર્ષ:૨૦૧૪-૧૫)

ક્રમ	વિદ્યાર્થીનામ	વિદ્યાશાળા	વિભાગ
(૧)	ઝાલા કવિતાબેન જસવંતસિંહ	બી.એ.સેમ.૧/૧૦૦	A
(૨)	ઠાકોર ભાવિકાબેન હર્ષદભાઈ	બી.એ.સેમ.૧/૧૬૦	B
(૩)	રાઠોડ જિતેન્દ્રકુમાર રમેશભાઈ	બી.એ.સેમ.૧/૨૧૬	C
(૪)	રોહિત હિમાંશુ દેવતનભાઈ	બી કોમ.સેમ.૧/૭૩	A
(૫)	ભોઈ હિતેશભાઈ જસવંતભાઈ	બી.એ.સેમ.૩/૨૦	A
(૬)	લુહાણા કોમલબેન લક્ષ્મણભાઈ	બી.એ.સેમ.૩/૨૫૭	B
(૭)	બ્રહ્મભટ્ટ જાનકીબેન દિનેશભાઈ	બી.એ.સેમ.૩/૧૨	A
(૮)	મન્સુરી અશ્માબેન ઈન્દ્રીશભાઈ	બી.એ.સેમ.૫/૧૩૯	A
(૯)	વડોરા મોહસીન યુનુસભાઈ	બી.એ.સેમ.૫/૧૬૭	B
(૧૦)	વડોરા આરજુબેન સફીમોહમદ	બીકોમ.સેમ.૫/૭૫	A

ધર્ત્વ શ્રમ હપ્તમંડળ (વર્ષ:૨૦૧૫-૧૬)

ક્રમ	વિદ્યાર્થીનામ	વિદ્યાશાળા	વિભાગ
(૧)	ઝાલા સોનલબેન બાલુસિંહ	બી.એ.સેમ.૧/૭૦	Å
(૨)	ડાભી કોમલબેન દિનેશભાઈ	બી.એ.સેમ.૧/૧૧૮	Å
(૩)	પરીખ કિંજલ અમીઘરભાઈ	બી કોમ.સેમ.૧/૦૭	Å
(૪)	સોલંકી પાયલબેન પ્રભાતસિંહ	બી.એ.સેમ.૩/૫૬	Å
(૫)	પ્રજાપતિ રવિન્દ્રકુમાર ગિરીશભાઈ	બી.એ.સેમ.૩/૧૬૮	Å
(૬)	ચૌહાણ નિતાબેન અરવિંદભાઈ	બીકોમ.સેમ.૩/૧૩	Å
(૭)	ભોઈ હિતેષભાઈ જશવંતભાઈ	બી.એ.સેમ.૫/૦૧	Å
(૮)	પરમાર પ્રવિણભાઈ રમણભાઈ	બી.એ.સેમ.૫/૨૧૭	Å
(૯)	વડોરા સુમૈયાબેન રફીકભાઈ	બી.કોમ.સેમ.૫/૭૦	Å

વિદ્યાર્થી પ્રતિનિધિમંડળ (વર્ષ:૨૦૧૬-૧૭)

ક્રમ	વિદ્યાર્થીનામ	વિદ્યાશાળા	વિભાગ
(૧)	ડાભી હેતલબેન પ્રવિણસિંહ	બી.એ.સેમ.૧/૬૬	Å
(૨)	વાઘેલા જિજ્ઞેશકુમાર અમૃતલાલ	બી.એ.સેમ.૧/૨૦૭	Å
(૩)	ડાભી ધમેન્દ્રકુમાર કાન્તિભાઈ	બી કોમ.સેમ.૧/૮	Å
(૪)	પંચાલ મેઘા સંજયકુમાર	બી.એ.સેમ.૩/૫૯	Å
(૫)	ચુવાણ રેશમાબેન સિંકદરભાઈ	બી.એ.સેમ.૩/૧૧૪	Å
(૬)	સોલંકી નિતિનકુમાર મહેશકુમાર	બીકોમ.સેમ.૩/૧૧	Å
(૭)	પરમાર સુરેશભાઈ રમેશભાઈ	બી.એ.સેમ.૫/૧૫	Å
(૮)	રબારી મેરાભાઈ પ્રેમાભાઈ	બી.એ.સેમ.૫/૧૨૭H.N.A	Å
(૯)	પઢિયાર પ્રવિણભાઈ મહેન્દ્રભાઈ	બી.કોમ.સેમ.૫/૨૬	Å

(૭) N.S.S. પ્રવૃત્તિ

કોલેજમાં વર્ષ ૨૦૧૩ થી **N.S.S.** પ્રવૃત્તિનો આરંભ થયો. આરંભે કું. વૈશાલીબેન મકવાણાએ ત્રણ વર્ષ પ્રોગ્રામ ઓફિસર તરીકે સેવાઓ બજાવી. સંસ્થાની પ્રથમ વાર્ષિક શિબિર ભાનેર મુકામે (તા.૨-૨-૧૫ થી ૮-૨-૧૫) દરમિયાન યોજવામાં આવી હતી.

N.S.S. પ્રવૃત્તિ અહેવાલ - ૨૦૧૬-૧૭

N.S.S. પ્રોગ્રામ ઓફિસર : ડૉ. વી.ટી. રાવલ

ક્રમ	તારીખ	પ્રવૃત્તિ	વિગત
૧	૦૨-૦૭-૨૦૧૬	N.S.S. અભિમુખ કાર્યક્રમ	આ પ્રસંગે વક્તાશ્રી કે.સી.દવેએ હાજર રહી N.S.S. યુનિટના સ્વયં સેવકોને પ્રોત્સાહિત કર્યા હતા.
૨	૧૪-૦૭-૨૦૧૬	ફીજીકલ ફીટનેશ માટે અવેરનેશ કાર્યક્રમ	ડૉ. ધૃતિ પટેલે સારા સ્વાસ્થ્ય માટે N.S.S. સ્વયં સેવકોને જાગૃત કર્યા.
૩	૦૪-૦૮-૨૦૧૬	સ્નેક અવેરનેશ કાર્યક્રમ	નેચર હેલ્થ ફાઉન્ડેશન વિધાનગરના સહયોગથી આ કાર્યક્રમનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું.
૪	૦૫-૦૮-૨૦૧૬	સ્ત્રી સશક્તિકરણ વિષય પર વ્યાખ્યાન	વક્તાશ્રી બ્રહ્માકુમારી હર્ષાબેન ઉપસ્થિત રહ્યાં હતાં. આ કાર્યક્રમમાં N.S.S. ના વિદ્યાર્થીઓએ ભાગ લીધો.
૫	૧૩-૦૮-૨૦૧૬	એઈડસ અવેરનેશ કાર્યક્રમ	પ્રાથમિક આરોગ્ય કેન્દ્ર કઠલાલના સહયોગથી વિદ્યાર્થીઓને જાણકારી આપવામાં આવી.
૬	૨૨-૦૮-૨૦૧૬	વૃક્ષારોપણ કાર્યક્રમ	N.S.S. ના સ્વયં સેવકોએ મોટી સંખ્યામાં છોડ રોપ્યા
૭	૦૮-૦૯-૨૦૧૬	કોલેજ કેમ્પસ ઓફ સફાઈ કાર્યક્રમ	સ્વયં સેવકો કોલેજ પરિસરની સ્વચ્છતામાં જોડાયા.
૮	૧૭-૦૧-૨૦૧૭	વિદેશમાં અભ્યાસ અને રોજગાર અંગેનો સેમિનાર	પેટા પ્રાદેશિક રોજગાર કચેરી, નડિયાદના સહયોગથી આ કાર્યક્રમનું આયોજન કરવામાં આવ્યું.
૯	૨૦-૦૧-૨૦૧૭ થી ૨૬-૦૧-૨૦૧૭ સુધી	N.S.S. વાર્ષિક શિબિર સ્થળ - ચૌહાણપુરા	* સફાઈ કાર્ય * કેશલેસ-ઓન લાઈન બેન્ડીંગ પ્રશિક્ષણ * પ્રા. શાળામાં શિક્ષણ કાર્ય તથા સાંસ્કૃતિક કાર્યક્રમ * મતદાતા જાગૃતિ કાર્યક્રમ

(૮) રમતગમત ક્ષેત્રે બહુમાનના અધિકારી છાત્રો

આંતર યુનિ. ખો-ખો સ્પર્ધામાં સરદાર પટેલ યુનિ. માં પસંદગી પામેલ વિદ્યાર્થીઓ (૨૦૧૬-૧૭)

(૧) વેગડ પ્રદિપભાઈ વાલજીભાઈ (F.Y.B.A.)

(૨) કંટારિયા રામુભાઈ ભુપતભાઈ (F.Y.B.A.)

આંતર કૉલેજ બાસ્કેટબોલ સ્પર્ધામાં ગુજ. યુનિ (સાઉથ ઝોન)માં તૃતીય નંબરે વિજેતા બહેનો.

(૧) ડાભી આશાબેન રણજીતસિંહ

(૨) ચૌહાણ ઉર્વશીબેન રમણલાલ

(૩) ઝાલા નિકીતાબેન અજીતસિંહ

(૪) ગોહેલ સંગિતાબેન કાન્તિભાઈ

(૫) રાઠોડ પાડ્ડલબેન પ્રવિણસિંહ

(૬) રાઠોડ નયનાબેન અમરસિંહ

(૭) ગઢવી સ્નેહલ દિલિપભાઈ

(૮) ગોહેલ મુકતાબેન કાળીદાસ

(૯) રાઠોડ હેતલબેન રૂપસિંહ

(૧૦) સોલંકી રેખાબેન દશરથભાઈ

(૧૧) સોલંકી મનિષાબેન અભેસિંહ

(૧૨) વણકર નિમિષા નટવરભાઈ

કુસ્તીની વિવિધ સ્પર્ધાઓમાં વ્હોરા આશિફ યાકુબભાઈની સિદ્ધિઓ (૨૦૧૬-૧૭)

આંતરકૉલેજ ગુજ. યુનિ. (સાઉથઝોન- પ્રથમ)

બેલમહાકુંભ (તાલુકાકક્ષા ૯૦ કેજી. - પ્રથમ)

આંતરકૉલેજ ગુજ. યુનિ. (તૃતીય)

તરણોત્તર ગ્રામિણ ઓલમ્પિક (તૃતીય)

ગુજરાત રેસલીંગ ચેમ્પિયનશીપ (તૃતીય)

એકશીલ્ડનશી ગુજરાત સ્ટેટ (તૃતીય)

બેલમહાકુંભની ખો-ખો સ્પર્ધામાં જીલ્લાકક્ષાએ ત્રીજા નંબરે વિજેતા વિદ્યાર્થીઓ (૨૦૧૬-૧૭)

(૧) શર્મા ગૌરવ ચેતનભાઈ (F.B.A.)

(૨) પરમાર હિતેનકુમાર મહેશભાઈ (F.B.A.)

- (૩) સોઢાપરમાર મિલન ગુણવંતભાઈ (T.Y.B.com)
- (૪) સોઢા દશરથસિંહ અર્જુનસિંહ (F.Y.B.A.)
- (૫) ખાંટ આશિકભાઈ બાદરભાઈ (F.Y.B.A.)
- (૬) ચૌહાણ ભરતભાઈ સુધનસિંહ (F.Y.B.A.)
- (૭) કંટારિયા રામુભાઈ ભૂપતભાઈ (F.Y.B.A.)
- (૮) ભરવાડ વિપુલભાઈ જીવાભાઈ (F.Y.B.A.)
- (૯) વેગડ પ્રદીપભાઈ વાલજીભાઈ (F.Y.B.A.)
- (૧૦) ચૌહાણ ભાવિનકુમાર ભીખાભાઈ (S.Y.B.A.)
- (૧૧) રબારી અનિલ કનુભાઈ (T.Y.B.A.)
- (૧૨) વાળંદ ધમેન્દ્રસિંહ ચિમનભાઈ (T.Y.B.A.)

ખેલમહાકુંભમાં ખો-ખો સ્પર્ધામાં રાજ્યકક્ષાએ પસંદગી પામેલ વિદ્યાર્થીઓ (૨૦૧૬-૧૭)

- (૧) ચૌહાણ ભરતભાઈ સુધનસિંહ (F.Y.B.A.)
- (૨) પરમાર હિતેન્દ્રકુમાર મહેશભાઈ (F.Y.B.A.)
- (૩) સોઢા દશરથસિંહ અર્જુનસિંહ (F.Y.B.com)
- (૪) સોઢાપરમાર મિલન ગુણવંતભાઈ (T.Y.B.com)
- (૫) ડાભી હેમરાજસિંહ જી. (T.Y.B.A.)

કુસ્તીની વિવિધ સ્પર્ધાઓમાં ચૌહાણ વિજયસિંહ ધરમસિંહની સિદ્ધિઓ (૨૦૧૬-૧૭)

- ખેલ મહાકુંભ (જીલ્લાકક્ષા) ૬૦ કિલો. (પ્રથમ)
- ગુજરાત રેસલીંગ જુનિયર ચેમ્પિયનશીપ (દ્વિતીય)
- એકશીલેનશી ગુજરાત સ્ટેટ (દ્વિતીય)

કુસ્તીની નેશનલ સ્પર્ધામાં (૬૫ કિલો) સરદાર પટેલ યુનિ.નું પ્રતિનિધિત્વ કર્યું હતું.

સૈયદ યુનુસઅલી યાકુબઅલી (F.Y.B.A.)

આંતર યુનિ. ખો-ખો સ્પર્ધામાં સરદાર પટેલ યુનિ.માં પસંદગી પામેલ વિદ્યાર્થીનીઓ

- (૧) ડાભી નીતાબેન પ્રવિણસિંહ અને
- (૨) ડાભી વિનિતાબેન લક્ષ્મણસિંહ

એથલેટીક્સ સ્પર્ધામાં ખેલમહાકુંભમાં ખેડાજીલ્લા કક્ષાઓ વિજેતા વિદ્યાર્થીઓની યાદી

- ડાભી વનિતાબેન લક્ષ્મણસિંહ (૪૦૦ મીટર દોડ)
- ઝાલા રાજેશકુમાર છગનભાઈ (લાંબી કૂદ) (દ્વિતીય)

(૯) કઠણ ભૂમિ કઠલાલ

- ડૉ. બહેચરભાઈ પટેલ

મારા મુ. પ્રો. મધુરમ્ સાહેબના પિતાજી મદનલાલ માસ્તર મહુધામાં વર્ષો પહેલાં માસ્તર હતા. તેઓ મને કઠલાલનો જાણીને મળે એટલી વાર આ દુહો સંભળાવતા,

કપડવંજ કપટી વસે, કઠણ ગામ કઠલાલ, મહુધામાં ઊંઘા વસે, ચોર વસે નડિયાદ,

નડિયાદ-કપડવંજ, નેરોગેજ રેલવે પર આવેલા મુખ્ય ચાર - કપડવંજ, કઠલાલ મહુધા અને નડિયાદ. એ ચારે ગામના લોકોની ખાસિયત લક્ષમાં રાખીને આ દુહો રચનારે કમાલ કરી છે. બીજાં ગામોની લાક્ષણિકતાની વાતો કર્યા કરવી એ તો વર્ણસામ્ય પ્રાસાનુપાસ અને શબ્દ રમત માટે પણ આવા શબ્દ પ્રયોગ થયા હોય પણ સૌથી ઓછી ટીકા થઈ છે કઠલાલની કહો કે થોડી પ્રશંસા પણ થઈ છે. ગમે તેમ પણ “કઠણ ગામ કઠલાલ” સાંભળવું ગમે છે, કેમ કે હું કઠલાલનો છું !

કઠલાલી એ લોખંડી પુરુષ નહિ, તો લાકડાનો પુરુષ તો જરૂરી છે. આઝાદીના જંગમાં પણ કઠલાલના મોહનલાલ કામેશ્વર પંડયાજી ‘ડુંગળી ચોર’ જેવા ક્રાન્તિકારી લોડ મિન્ટો પર બોમ્બ નાખે. કઠલાલના કાષ્ઠ પુરુષો કોઈને ગંધે નહીં. સરકારને રાજ્યને, પક્ષને પણ ના બદે એનો વટ જુદો, એનો ચોકો જુદો. કઠલાલ સાથે કામ પાડવું એટલે લોખંડના નહિ તો લાકડાનાં ચણા ચાવવા બરાબર તો છે જ.

કઠલાલ એટલે મહોર - કાંઠાનું ગામ. પૂર્વની નાનકડી મહોર નદી કટી પાતળી કન્યકા શી સુહાતી ? પહેલાં તો બારે માસ વહેતી એના કાળિયા ધરામાં કેટલાય ડૂબી ગયા ! પણ મહોર નદીની માનવતા અમારા ડૉ. સ્વયં જેવા કવિને બચાવે પણ છે. મહોરનું પુર આવે ત્યારે તે પ્રચંડ બને, બાકી છબછબિયાં કરવા જેવી. મહોર નદીને કંઈ જ, છેલ્લે મહોર - જળ મોંમા મૂકી માણસ આ ગામમાંથી હંમેશને માટે વિદાય લે. એ મહોરની મધ્યમાં પડયું છે સોલંકી યુગના શિવાલયનું ખંડેર. એને કંઈ વસે છે, મહાદેવો : નીલકંઠ મહાદેવ, હરિહર મહાદેવ, સંનાથ મહાદેવ. એને કંઈ છે. આશાપુરી માતા શું એનું શિલ્પ ત્યાં જ પડી હતી કઠલાલની વિશ્વ વિખ્યાત ત્રિમુખી પણ વિશ્વરૂપની પ્રતિમા. મહોર નદીને કંઈ ઊભો છે. એક મિનાર હા, હજી ઊભો છે. એની પાસે જ છે. માતાજીની મૂર્તિઓ. આ શિલ્પ-સ્થાપત્યો પ્રકૃતિના સૌન્દર્યમાં વધારો કરે છે.

‘કોમળ ગામ, કઠલાલ’ કઠલાલ એટલે કલાકૃતિઓનું ધામ મંદિરો અને મહાદેવોનું ધામ. નદી કાંઠાનાં તીર્થો ઉત્કંઠેશ્વર કે ગળતેશ્વરથી કંઈ કમ નથી ? પણ એના સૌંદર્ય ને પીછાણે છે. કોણ ? ‘કઠણ ગામ કઠલાલ’ તો કાષ્ઠનગરી છે. એને પ્રકૃતિની સૌંદર્યશ્રી સાથે શેં ફાવે ? એ તો પ્રકૃતિની વનશ્રીનો વેપાર કરી જાણે !

હા, કઠલાલ વખાણવા જેવું વેપારી મથક. આખા પરગણાનું ચૌદું. એનો લાકડાનો વેપાર મોટો, અનાજ-કરિયાણાનો વેપાર પણ મોટો, એક જમાનાનું કેરીનું મોટું પીઠું. એની કેરીઓનાં વેગન શહેરોમાં ને કાઠિયાવાડ પણ જાય, પણ હવે કેટલા રહ્યા છે. એ દેશી આંબા ? કઠલાલ મગફળીનું મોટું મથક. એક કાળે એની જાહોજલાલી. આજનું ગાડું કાલ પોસાય. સીંગદાણા ખાધ્યે જ જાવ. પણ હવે ક્યાં છે. એ મગફળીના ડુંગરા ? કેરી અને મગફળી વિનાના કઠલાલમાં હવે જીવવું કઠણ થઈ ગયું છે. શું ખાઈને જીવવું ? અને જે કંઈ ખાઈએ તેમાં કેરીના રસની અને મગફળીના ઓળાની મધુરતા ઓછી જ આવવાની છે ?

કઠલાલ એટલે ગુજરાતનું એક મોટું ઢોર બજાર, હજારો ઢોર આવે શનિ રવિ તો મોટો ઢોર મેળો. કઠલાલના બળદ વખાણાય. ખોખરવાડાના ઢોરોના વેપારીઓ ઉસ્તાદ ઢોરનો વેપાર કરે છે. લોહીનો

વેપાર નથી કરતું, માણસનો વેપાર નથી કરતું. ખેતી સાથે પશુપાલનનો ધંધો ચાલે છે. ડેરી ઉત્તમ દૂધ અમૂલ્ય. અમૂલ ડેરીની એક મોટી શાખા. કઠલાલમાં દૂધ ધીની નદીઓ વહેતી હતી. કઠલાલનું ધી પ્રખ્યાત. પણ હવે ‘અત્ર લુપ્તા ધૃતવતી’ દૂધની ડેરી વહે છે. એ કેટલાંયને જીવો છે. કેટલાક લાકડાં પર જીવે છે. કેટલાંક ભેંસો પર દહાડા કાઢે છે.

કઠલાલ એટલે કેળવણીનું ધામ. કઠલાલ ગામના બ્રાહ્મણો વિદ્યાના વ્યાસંગી કેટલાક તો પંડિતો. કર્મકાંડ ને જ્યોતિષના આચાર્ય સ્વ. શ્રી બાલકૃષ્ણ શુક્લ જેવાએ તો નામના કાઢેલી એમની પાસે વિદ્યા લેવા બહારથી શિષ્યો આવે. એ ગુજરાતીમાં ને સંસ્કૃતમાં નાટકો રચતા, એમના પુત્ર સ્વ. શ્રી નરેન્દ્રકુમાર શુક્લ ‘ગોરખ’. કવિ અને સંસ્કૃતના પંડિત પણ કેટકેટલાં નામ ગણાવું ? કઠલાલમાંની શેઠ મ. ર. હાઈસ્કૂલ એક જમાનાની ખેડા જિલ્લાની ‘એ’ ગ્રેડની ઉત્તમ હાઈસ્કૂલ આણંદની ડી. એન. હાઈસ્કૂલ અને અમદાવાદની સી. અને. હાઈસ્કૂલ સાથે એની તુલના થાય. એ હાઈસ્કૂલના મેદાનમાં ઊભો છે. ખેડા જિલ્લા સત્યાગ્રહનો સ્મારક સ્તંભ. દેશનો પહેલો સત્યાગ્રહ ૧૯૧૮નો અહીં થયેલો. ગાંધીજીએ અહીં અનેકવાર મુકામ કરેલો. આ સત્યાગ્રહમાં દેશના પહેલા સત્યાગ્રહી મોહનલાલ કામેશ્વર પંડ્યા ‘ડુંગળીચોર’ જેલમાં ગયેલા. એમની ને એમના અનુયાયી રવિશંકર મહારાજની આ કર્મભૂમિ. આ કઠલાલ ને આ શાળા ગાંધીજીના અનુયાયી ને મંત્રી એવા નરહરિભાઈ પરીખ અને શંકરલાલ પરીખની કર્મભૂમિ અને સ્મૃતિ સ્મારક પણ. કેળવણીનું એ ધામ. કેટકેટલા વિદ્યાર્થીઓની એ માતૃસંસ્થા.

એની પાસે જ પુરુષ અધ્યાપન મંદિર, જૂની સરકારી પી.ટી.સી. કૉલેજ ગુજરાતના કેટલાય શિક્ષકો અહીં તાલીમ પામ્યા, ને પામે છે આ આખો વિસ્તાર માસ્તરોનો મુલક બની ગયો તે એને પ્રતાપે, એક જમાનામાં અહીંના સાંસ્કૃતિક કાર્યક્રમો ભવ્ય રીતે ઉજવાતા. આજે પણ સાંસ્કૃતિક સરસ્વતી વહે છે. એણે એક વરવો વળાંક પણ લીધો છે. એસ.એસ.સી. પરીક્ષામાં ઊંચા ગુણ લાવી, પી.ટી.સી. કરી માસ્તર થઈ જવાની લ્હાવે પરીક્ષામાં ગેરરીતિની ગંગા વહેતી થઈ ગઈ છે. કઠણ ગામ કઠલાલમાં પરીક્ષાનું પવિત્ર કેન્દ્ર ચલાવવું એ કઠણ કામ થઈ ગયું છે.

કઠલાલને પશ્ચિમ સીમોડે, અજિયારે તળાવ ઉપર નવોદય વિદ્યાલય છે. રાજીવ ગાંધીની શૈક્ષણિક યોજના પ્રમાણે તેજસ્વી પ્રતિભાવાન વિદ્યાર્થીઓ માટે જે નવાં વિદ્યાલય સ્થપાયાં, તેમાં ગુજરાતમાં પહેલાં બે, પોરબંદર અને કઠલાલમાં થયાં બંને ગાંધીજીના ગામ. કઠલાલની આ છે પ્રતિષ્ઠા.

કઠલાલમાં બબ્બે કુમારશાળાઓ છે. એક પ્રાથમિક કન્યા શાળા છે. સરસ્વતી વિદ્યામંદિર જેવી ગણિત વિજ્ઞાનમાં સિદ્ધિ, દાખવતી હાઈસ્કૂલ છે. ઉત્તર બુનિયાદી ઢબે ચાલતી હાઈસ્કૂલ પણ છે.

કઠલાલ કેળવણીનું ધામ. એનું શિક્ષણ સારું, સંસ્કાર સારા. ઘણા તેજસ્વી વિદ્યાર્થીઓ પાક્યા. પણ કઠલાલમાં કૉલેજની ખોટ વરતાય છે. મહોર નદીને કાંઠે એક આશ્રમ શાળા પણ હોવી જોઈએ. પી.ટી.સી. કૉલેજની જેમ બી. એડ્ કૉલેજ હોય તો ? પણ કઠણ ગામ કઠલાલ. કૉલેજ કરવી કઠણ છે.

કઠલાલનો વિકાસ કરવો એ ઘણું કઠણ કામ છે. આખા દેશનું ડહાપણ અહીં છે. પણ પક્ષો નાતજાતના ને સ્થાપિત હિતોના પંચાયત હોય કે ડેરી, શાળાની વાત હોય કે મહાશાળાની એસ.ટી. ડેપોની વાત હોય કે નવોદયની, બે જાત તો હોય જ. એક ચણે તો બીજો પાડે. ધર્મને નામે પણ ઝઘડા. અહીં કોમવાદ નથી, પણ સૂક્ષ્મ ભેદ છે. વૈષ્ણવ મંદિરના ઝઘડામાં ડાહીમાના દીકરા પણ ગાંડા બન્યા. કેટલી બધી હાનિ થઈ ? ગાંધી યુગમાં પણ અહીં મતભેદ હતા. આઝાદીના લડવૈયાઓ પણ એક રહી શક્યા નહોતા. સંસ્કારિતા ખરી પણ સંઘર્ષમય

એથી કઠલાલનો ઈતિહાસ જુદો ઘડાયો કઠલાલના કરમની આ કઠણાઈ !

કઠલાલમાં કોઈ સંસ્થા સંપૂર્ણ શુદ્ધિને પ્રબુદ્ધિથી ચલાવવી એ પણ કઠણ કામ છે. પહેલાં શુદ્ધ સેવાની સંસ્થાઓ હતી. પછી એમાં લાગવગશાહી, જ્ઞાતિવાદ, જેવાં તત્વો પેઠાં, સ્થાપિત હિતો થયાં આપણે સૌ એક થઈ, ‘નિષ્કામ-સેવા’ અર્થે ક્યારે એક થઈશું ? કઠલાલનું ગૌરવ સાચવવું અને તેને ધન્ય બનાવવું એ આપણા સૌના હાથમાં છે.

‘ધન્ય ધન્ય છે. ખેડા જિલ્લો, ધન્ય ગામ કઠલાલ,
નવા દેશને દૃષ્ટિ આપી, નવો જમાવ્યો તાલ.’

કઠલાલમાં એક પ્રધાનને શુભ હસ્તે “ગોપુરી જાજર” નું ઉદ્ઘાટન થયું હતું. કઠલાલે પ્રધાનોને પણ તેમની પ્રવૃત્તિની નવી દિશા ખોલી આપી હતી. મહાગુજરાતની ચળવળ વખતે મુ. શંકરકાકાએ ગાંધીજીનો એક પત્ર પ્રગટ કરેલો, એમાં કોંગ્રેસીઓને ચીમકી હતી. કે “જનતાના હૃદયને સમજીને તેની સેવા નહીં કરો, તો લોકો તમને શોધી શોધીને મારશે.”

કઠણ ગામ કઠલાલના ગરમા ગરમ ગોટા ને જલેબી બહું પોચાં. કઠલાલના બજારની ચા ને ભજીયાં - ગોટા ખાવા તો ખોખરવાડાના બંધાણી મહોર નદીનું ઘોડાપુર તરીને આવે. કઠલાલના કેટલાક લોકોનાં હાડ આ ગોટા, ભજીયાં પાપડી જલેબીથી બંધાયા છે. હજીય એનો સ્વાદ મોંમાં રવરવે છે.

કઠલાલ પણ હવે દિલ્હીની જેમ જૂનું કઠલાલ અને નવું કઠલાલ એમ બે સ્વરૂપે દેખાયું છે. જૂનું બજાર ખખડી ગયું, ત્યાં ઘરો થયાં બજાર બધું બસ અને રેલવે સ્ટેશન પર ઘસી આવ્યું હવે ગામમાં ગાડાં તો બે ચાર રહ્યા હશે. ટ્રેક્ટર, ખટારા, સ્કૂટર, રીક્ષા, જીપોની જ ભરમાર. રીક્ષા તો ગામે ગામની. સસ્તુ ભાડું ને ગામ ગામની જાતરા. હવે કઠલાલ ગામ બહાર નીકળ્યું છે. હાઈવે ચોકડી પર ખેતરોમાં સોસાયટીઓ ઊગી નીકળી છે. લાકડાનાં પીઠાંને સોસાયટીઓનાં ઘર, હોટલો ને વાહનો, ગામડાના ઘરાકો અને નિશાળનાં છોકરાંથી કઠલાલ ધમધમે છે. બસસ્ટેન્ડ પર તમને ઘરભેગા કે બહાર ભેગા કરવા વાહનોની કતારો સત્કાર કરવા ઊભી જ હોય.

કઠલાલના સમાજસેવકો અને રાજકારણીઓ પણ કઠણ. કોઈથી ગાંજ્યા જાય નહીં બંગભંગની લડત વખતે ને પછીની ચળવળમાં પૂ. દેસાઈકાકા મુખી હતા. તેમણે અંગ્રેજ અમલદારને હાંકી કાઢ્યો હતો. હતા સરકારી મુખી, પણ સરકારને ગાંઠે નહિ, સ્વરાજની ચળવળને ટેકો આપે. મોહનલાલ કામેશ્વર પંડ્યાની કાન્તિકારી પ્રવૃત્તિને મદદ કરે. આ પંડ્યાજીએ તો લોર્ડ મિન્ટો પર બોમ્બ ફેંકેલો શ્રી શંકરલાલ પરીખ, શ્રી નરહરિભાઈ પરીખ, શ્રી પૂંજાલાલ વકીલ વગેરે એ ખેડા સત્યાગ્રહમાં મુખ્ય ભાગ ભજવ્યો. શ્રી શયદાભાઈ પટેલ, શ્રી વિરંચિભાઈ, શ્રી જોઈતાભાઈ પટેલ વગેરેએ સ્વાતંત્ર્યની લડતમાં ફાળો આપ્યો અને તે પછીય સમાજસેવાનાં કામો કરતા રહ્યા બહારવટિયાઓની પણ સામે પડ્યા. બોરસદ સત્યાગ્રહમાં મુખ્ય કામ કરનાર બે : શ્રી મોહનલાલ કામેશ્વર પંડ્યાજી અને શ્રી રવિશંકર મહારાજ. કઠલાલ ખેડા સત્યાગ્રહની ગંગોત્રી હતી. ત્યારથી કઠલાલને સરકાર સામે પડવાની ટેવ, શાસક પક્ષ કરતાં તેને વિરોધ પક્ષ થવું વધુ ફાવે. સામે પૂરે તરનારું ગામ તો પાછળ કહેનારુ ગામ પણ ખરું. કઠલાલ મત વિસ્તાર ગણાય. પણ કઠલાલનો ધારાસભ્ય જોયો કદી ? કઠલાલના કરમની એ પણ કઠણાઈ છે !

પૂ. શંકરકાકાએ અમદાવાદના શેઠિયાઓ પાસેથી હાઈસ્કૂલ માટે દાન મેળવ્યું, મુ. શ્રી શયદાકાકા એ માટે છેક આફ્રિકાથી પૈસા લઈ આવેલા પણ કઠલાલની ડેરી જેવી સંસ્થા અને પંચાયતની જકાતનું ભલું થજો કે ગામના વિકાસનાં કામો થાય છે. પરદેશ જઈ કમાય, પણ દાન ના આપે એ કઠલાલી, જૂના જમાનામાં કઠલાલના

ભાવસારોની રંગકામની કલા પ્રખ્યાત. કાપડ પર સુંદર ભાત છાપે. કઠલાલના છાપેલા પડદા પરદેશ જતા છેક ઇંગ્લેંડ સુધી પહોંચી ગયેલા ને ત્યાંના મહેલોની બારીના પડદા તરીકે ઝૂલતા. ક્યાં ગઈ એ કલા ? પણ પછી કઠલાલે સારા ચિત્રકારો પેદા કર્યા. જૂની ભજન મંડળીના કલાકારો રાવજી ગાયક, રાધેશ્યામ તબલાવાદક, દ્વારિકાદાસ ભજનિક. કઠલાલ ભક્તિના રંગે રંગાયેલું મધ્યકાળના ભક્ત કવિ રણછોડ અહીં ભજન કરવા આવતા. પુનિત મહારાજ, પ્રભુદાસ મહારાજ, શંકર મહારાજ વગેરેનાં ભજનો, કથાઓએ કઠલાલને ભક્તિથી ઘેરેલું. સ્વામીનારાયણ સંપ્રદાયના સ્થાપક શ્રી સહજાનંદ સ્વામી કઠલાલમાં પધારેલા., ત્યારે લક્ષ્મીબાઈએ પાણી પાચેલું, તેની સ્મૃતિમાં ‘લક્ષ્મી ફૂવો’ પ્રખ્યાત થયો. સતી પીપળીમાં સતી થઈ ગયાં. બાવળામાં સતી માતાનું મંદિર છે. તે સતીમા પણ કઠલાલનાં, કઠલાલનો આદર્શ તો છે. સદાચાર, પવિત્રતા, શીલનો. કઠલાલના ઐતિહાસિક સત્યાગ્રહમાં પૂ. શ્રી શંકરલાલ પરીખની જાણ બહાર તેમના ખેડૂતે મહેસુલ ભરી દીધેલું તો ગાંધીજીની પ્રેરણાથી, તેમણે તે જમીન દાનમાં આપી દીધેલી એ બધા કાર્યકરો જાતે ઘસાનારા હતા. નરસિંહભાઈ પરીખે બારડોલીમાં જઈ આશ્રમ ઊભો કર્યો. છેક હમણાં સુધી ગુજરાતનું જાહેર જીવન શુદ્ધ હતું. કઠલાલનું પણ શુદ્ધ હતું. હવે જમાનો બદલાતો જાય છે. મૂલ્યાં સરતાં જાય છે. સમયની બલિહારી છે. કળજીગ ચારે તરફ ફેલાતો જાય છે. કઠલાલના જૂના શિલ્પસ્થાપત્યોને સ્થાને નવાં ઘડાતાં જાય છે. મહોર હવે બારે માસ વહેતી નથી. લાકડાં વહેરાય છે. માણસ પણ કાળની કરવતે વહેરાતો જાય છે. ભૂખ્યા ગ્રાહકો ઉભરાય છે. દુઃખિયા દર્દીઓ ઉભરાય છે. તો પણ કઠલાલ સુગ્રામ છે. સસ્તું જીવન ધોરણ અને સાદું જીવન, હરિયાળું ને રઢિયાળું ગામ - તહેવારો આનંદથી ઊજવે, ટંટો ફિસાદ કર્યા વિના જીવે. કોમી રમખાણનું તો નામ ના મળે હિંદુ મુસ્લિમ એકતા તો પારાવાર. જાણે એક કોમ, એક રાગ, કઠલાલનો એકડો ઊંચો, વ્યવહારમાં ધોરણ જળવાય. દરેક નાતમાં કઠલાલનું આગળ પડતું સ્થાન. નાના નાના દોષો ખરા પણ સરવાળે સારું. મહેનત કરનાર ભૂખે ના મરે. કોથળો પાથરીને વેપાર કરનાર પણ કમાય. ગામના કરતાં બહારના વધુ કમાય, ગામના બહાર જઈને આગળ આવે પાંચમાં પૂછાય. સાહસ અને કુશળતા કઠલાલના હાડમાં છે. શિક્ષકો, અધ્યાપકો, કલાકારો, સાહિત્યકારો, ચિત્રકારો, અધિકારીઓ, વેપારીઓ કઠલાલના બધાય કિમિયાગરો એમને લાગે કે કઠલાલ જેવું બીજું ગામ ના મળે, આ પૃથ્વીના પટ પર ગોરાળુ ધરતી, વનરાજિ, નદી, માગો, તીર્થો, વિદ્યાલયોનું સૌંદર્ય મનભર અને મનહર. કઠલાલ કઠણ છતાંય કોમળ.

જેવો દેશ, એવું ગામ વેપારીકરણ અને અસમાજીકરણથી આખો દેશ, તેમ મારું ગામ પણ પીડાય છે. મહેનતની કમાણીય પાણીમાં જાય છે. ત્યારે પીડા ઓર વધી જાય છે. ઊગતી પેઢી સામેના આદર્શો ભૂંસાઈ જવા બેઠા છે. વરવા વાસ્તવની છાયાની વનછાયા નૈતિક આધ્યાત્મિક વિકાસ થવા દેતી નથી. સર્વ સામાન્ય ધર્મશ્રદ્ધા અને નૈતિકતાને લીધે પૃથ્વી પરિભ્રમણ કરે છે. ઘર દીવડા ટમટમે છે. એ દીવાને અજવાળે સૂરજ ઢૂંઢવો છે. ને તેના પ્રકાશે આગળ વધવું છે.

માનવી એક સામાજિક પ્રાણી છે. સમાજમાં તેને અનેક માનવીઓ સાથે વ્યવહાર કરવો પડે છે. સંબંધો અનેક છે પરંતુ જે સંબંધને પ્રાણતંતુ બાંધે છે - જે સંબંધને કાચા સૂતરનો તાંતણો બાંધે છે તેને પ્રેમ કહે છે. પ્રેમનો તાંતણો અતૂટ છે. આવો પ્રેમસંબંધ તો માત્ર એક જ માનવી સાથે થઈ શકે. મનમંદિરમાં પ્રેમમૂર્તિને પધરાવવાનો ગોખ એવો તે નાનો છે કે તેમાં બીજી પ્રતિમાને ગોઠવી શકાતી નથી.

(૧૦) પંચામૃતની પ્રસાદી

- હસમુખ શાહ 'બેઝાર' સાસ્તાપુરી

કઠલાલ ૨૨.૫૪^૦ ઉત્તર અક્ષાંશ અને ૭૨.૫૯^૦ પૂર્વ રેખાંશ ઉપર આવેલું તાલુકામથક છે. નડિયાદ-મોડાસા રેલવે લાઇન ઉપરનું તે મુખ્ય અને જાણીતું શહેર છે. પ્રાચીનકાળમાં ગામની મુલકી અને પોલીસ પટેલાઇ વંશપરંપરાગત પાટીદારોની જ હોવાથી કઠલાલ ગામ કોઇ પાટીદારે જ વસાવ્યું હોવાનું મનાય છે. પાટીદાર ઉપરાંત આ ગામમાં વડાદરા બ્રાહ્મણોનું વર્ચસ્વ ચાલતું હતું તેથી આ ગામનું નામ કૃષ્ણપુરી કે કિશ્નાપુરી કે કાષ્ઠપલ્લી હોવાનું પણ કહેવાય છે.

પેશ્વા અને મરાઠાઓના સમયમાં મહેસૂલની વસૂલાત અંગે વડાદરા જ્ઞાતિના ખ્યાતનામ વડાદરા બ્રાહ્મણ નરભેરામ જોષીએ અલીણા અને મહુધાનાં પરગણાં ઇજારે રાખ્યાં હોવાનું ઇતિહાસ કહે છે. પરશુરામ જોષીએ ગામની સલામતી માટે ચારે દિશામાં બંધો બંધાવેલા તથા બીજાં ગામોપયોગી કાર્યો કરેલાં તેથી કઠલાલની બજારમાં અષાઢ સુદ ચોથના દિવસે તેમની સ્મૃતિમાં પાકી પડાતી. ચારે બાજુ આવેલાં કોતરોથી થતું ધોવાણ અટકાવવા માટે બંધ બાંધવાની મંજૂરી તથા જગ્યા માગવા તે પેશ્વાઇ દરબારમાં ઘોળે દિવસે મશાલ સળગાવી ગયા હોવાનું પણ કહેવાય છે.

૧૯૧૮-૧૯ના દુષ્કાળમાં કઠલાલની સેવાભાવી પ્રજાએ લાખો રૂપિયાનું અનાજ તથા ઘાસ ગામમાં તથા આસપાસના વિસ્તારમાં પડતર ભાવે પૂરું પાડવાની વ્યવસ્થા કરી હતી. ૧૯૨૭માં રેલસંકટ આવતાં કઠલાલના સેવાનિષ્ઠ કાર્યકર્તાઓએ સેવાકાર્ય ઉપાડી લેતાં તે સમયના મુંબઇ ઇલાકાના ગવર્નર સર વેસ્લી વિલ્સને અસરગ્રસ્ત વિસ્તારની મુલાકાત લીધી હતી. તથા ધારાસભાના પ્રમુખ શ્રી વિઠ્ઠલભાઇ પટેલે વારંવાર મુલાકાત આપી સૌ સ્વયંસેવકોને પ્રોત્સાહિત કર્યા હતા.

૧૯૧૭માં અતિવૃષ્ટિને કારણે દુકાળ પડ્યો. અતિવૃષ્ટિથી દુકાળ પડે તે વાત સરકારી અમલદારોને ગળે ઊતરી નહિ અને ખેડૂતો પાસેથી જોરજુલ્મથી જમીનમહેસૂલ વસુલ કરવાનું ચાલુ કર્યું. ખેડૂતોની વહારે શ્રી મોહનલાલ કામેશ્વર પંડ્યા (ડુંગળી ચોર) અને શ્રી શંકરલાલ દ્વારકાદાસ પરીખ અડીખમ ઊભા રહ્યા. શ્રી મોહનલાલ પંડ્યાએ ગોંડલ રાજ્યના ખેતીવાડી ખાતાના સુપરિન્ટેન્ડન્ટ તરીકે સેવા આપેલી. તેમણે 'ઢોરનું ખાતર' નામનું પુસ્તક પણ લખેલું. ઇ.સ. ૧૯૧૧થી ૧૫ દરમિયાન તેમણે અંગ્રેજો સામે ત્રાસવાદી પ્રવૃત્તિ ચલાવી તેથી તેમણે પોલીસ તરફથી કનડગત ભોગવેલી.

સને ૧૯૧૫માં ગાંધીજી હિન્દુસ્તાનમાં આવ્યા અને તેમણે અમદાવાદને કાર્યક્ષેત્ર બનાવ્યું. શ્રી પંડ્યાજી ગાંધીજીને મળ્યા. પંડ્યાજીની ઇચ્છા ગાંધીજી સત્યાગ્રહની લડત શરૂ કરે તેવી હતી. માતર તાલુકાના નવાગામ મુકામે ડુંગળીના પાકવાળું એક ખેતર અંગ્રેજ સરકારે જપ્તીમાં લીધું. ડુંગળીનો પાક ખોદાવી લેવા કોઇપણ માણસ તૈયાર થયો નહીં. ગાંધીજીની સલાહથી જનતાએ જપ્તીનો હુકમ માન્ય રાખ્યો નહીં.

શ્રી પંડ્યાજીના નેતૃત્વ હેઠળ સ્વયંસેવકોની એક ટુકડીએ કોદાળી, પાવડો લઇને ડુંગળી ખોદવાની શરૂ કરી. પોલીસે તેમને પકડી ચોરીનું તહોમત મૂકી તેમના ઉપર કેસ ચલાવ્યો. પંડ્યાજીને ૨૧ દિવસની જેલની સજા થઇ. રાજદ્વારી હેતુ માટે ગુજરાતમાં પહેલવહેલો જેલવાસ ભોગવવાનું માન પંડ્યાજીને મળ્યું. તેઓ જેલમાંથી છૂટ્યા ત્યારે તેમનું સ્વાગત કરવા ગાંધીજી, વલ્લભભાઇ વગેરે મહેમદાવાદથી પગપાળા ખેડા ગયા. ખેડામાં મોટું સરઘસ નીકળ્યું. ત્યારથી શ્રી મોહનલાલ પંડ્યા 'ડુંગળી ચોર' તરીકે મશહૂર થયા.

ગાંધીજીની રૅટિયા-પ્રવૃત્તિથી પ્રેરાઈ તેમણે કઠલાલમાં ખાદી ઉત્પાદનનું મથક ખોલ્યું હતું. નાગપુરના ઝંડા સત્યાગ્રહની લડતમાં સરદારશ્રીની મંજૂરીથી શ્રી પંડ્યાજીની આગેવાની હેઠળ ખેડા જિલ્લાની એક ટુકડી નાગપુર ગઈ હતી. શ્રી પંડ્યાજી સાથે ખેડા સત્યાગ્રહ અને નાગપુર ઝંડા સત્યાગ્રહમાં ભાગ લેનાર સ્વાતંત્ર્યસેનાની શ્રી શંકરલાલ દ્વારકાદાસ પરીખે સાબરમતી અને વીસાપુરમાં જેલ ભોગવી હતી. કઠલાલના શ્રી પ્રાણશંકર માધવલાલ પંડ્યાએ વ્યક્તિગત સત્યાગ્રહમાં ભાગ લઈ સાબરમતી અને યરવડામાં જેલવાસ ભોગવ્યો હતો.

મહાત્મા ગાંધીજી સાથે એક વર્ષ સાબરમતી આશ્રમમાં રહેનાર શ્રી પ્રાણશંકર પંડ્યા પર ગાંધીજી અને વિનોબા ભાવેના વિચારોની અસર થતાં તે રાષ્ટ્રીયતાના રંગે રંગાઈ ગયેલા. હિન્દ છોડો આંદોલનમાં પણ તેમની ઘરપકડ થઈ હતી. તેમણે અમેરિકામાં રહેતા વતનપ્રેમીઓ પાસેથી ફાળો લાવી જિલ્લા પંચાયતના દવાખાનાના વિકાસ માટે યોગદાન આપ્યું હતું. મોહનલાલ પંડ્યા ‘ડુંગળીચોર’ના પૌત્રી શ્રીમતી મધુબહેન પંડ્યાએ વિદ્યાર્થી કાળમાં નડિયાદની વિઠ્ઠલ કન્યા વિદ્યાલયમાં આચાર્ય તરીકે સેવા આપનાર કુસુમબહેન પટેલ સાથે સત્યાગ્રહમાં જોડાઈ નારીશક્તિનું ઉત્તમ ઉદાહરણ પુરું પાડ્યું હતું.

ભારતની આઝાદીના સંગ્રામમાં શ્રી સઈદાકાકાનું પ્રદાન પણ નોંધપાત્ર છે. સ્વાતંત્ર્યસેનાની શ્રી જીવાભાઈ પટેલ ઉર્ફે સઈદાકાકાએ માનદ્ ન્યાયાધીશ તરીકે નોંધપાત્ર કામગીરી કરી હતી. કઠલાલમાં વકીલ કે.મો. એજયુ. સોસાયટીની સ્થાપના કરનાર શ્રી શંકરલાલ પરીખના નિધન પછી શ્રી સઈદાકાકાએ આર્થિક મદદ એકઠી કરવામાં તથા માનદ્ મંત્રી તરીકે સેવા બજાવવામાં મહત્વની ભૂમિકા ભજવી હતી.

ખેડા સત્યાગ્રહની શરૂઆત કરતાં પહેલાં મહાત્મા ગાંધીજીએ ખેડા જિલ્લામાં પાકની તપાસ કરવા કઠલાલ આવી આસપાસના ગામોની મુલાકાત લીધી અને હાલ જ્યાં શેઠ એમ. આર. હાઈસ્કૂલ છે એ ખેતરમાં તા. ૧૮-૨-૧૮ના રોજ રાતવાસો કર્યો. રાત્રે ખેડૂતોની સભાને સત્યાગ્રહના સિદ્ધાંતો સમજાવ્યા. આ વર્ષે એ પ્રસંગની શતાબ્દી ઉજવાશે. આ સભામાં સરદાર પટેલે દેશસેવાના ક્ષેત્રમાં પ્રથમ વખત પ્રવેશ કરી પોતાની લાક્ષણિક શૈલીમાં ખેડૂતોને સંબોધન કર્યું હતું.

ગાંધીજીએ જ્યાં રાતવાસો કર્યો હતો એ ખેતર ખરીદીને વકીલ કેશવલાલ મોતીલાલે કેળવણી માટે દાનમાં આપ્યું. એ પવિત્ર ભૂમિ પર શેઠ એમ. આર. શાળાની ઇમારત બંધાઈ. મોહનલાલ પંડ્યા છાત્રાલયના મકાનનું ઉદ્ઘાટન શ્રી ગણેશ વાસુદેવ માવળંકરે કર્યું હતું. શેઠ એમ. આર. ના પ્રાંગણમાં બંધાયેલ વિદ્યાર્થીગૃહનું નામ સરદારશ્રી સાથે જોડી કીર્તિસ્તંભની રચના પણ કરવામાં આવી. આ સર્વ કામગીરીમાં ગાંધીજીના મંત્રી નરહરિભાઈ પરીખના ભાઈ શંકરલાલ પરીખનું યોગદાન મહત્વનું હતું.

ખેડામાં સૌથી શ્રેષ્ઠ વકીલ તરીકે પંકાયેલા શ્રી પૂજાભાઈ સોમેશ્વર ભટ્ટ પણ ઉદામવાદી અને પ્રખર ક્રાંતિકારી હતા. તેમના પૂર્વજોએ મહોર નદીના કિનારે સાર્વજનિક કૂવો, ભીમનાથ મહાદેવ અને પરબડી બંધાવવા જેવાં લોકોપયોગી કામ કર્યાં હતાં. શ્રી પૂજાભાઈ ભટ્ટ, મહાત્મા ગાંધી, ફિરોજશાહ મહેતા, દાદાભાઈ નવરોજી અને શ્રીમતી એનીબિસેટ સાથે ગાઢ રીતે સંકળાયેલા હતા. તેમણે અમદાવાદમાં રાયપુર કોર્ટની રાંગ બહાર વાઈસરોય મિન્ટો ઉપર બોમ્બ ફેંકવાનું પરાક્રમ કરેલું. અંગ્રેજ સરકારે તેમના ઉપર નિર્દય અને હીન કક્ષાનો શારીરિક અને માનસિક ત્રાસ ગુજારેલો. નિવૃત્તિ પછી સ્વામીશ્રી માધવાનંદજી પાસે દીક્ષા લઈ તેમણે પૂર્ણાનંદજી નામ ધારણ કરી સન્યાસજીવન સ્વીકારેલું.

સાહિત્યક્ષેત્રે પણ કઠલાલની ભૂમિએ પણ થોડાંક ઝળહળતાં રત્નો આપ્યાં છે. જેમાં નરેન્દ્રકુમાર શુક્લ

‘ગોરખ’ કવિ અને સંસ્કૃતના પંડિત હતા. શ્રી કનુભાઈ ગોર ‘દિવ્ય સોલા’, ડૉ. બહેચરભાઈ પટેલ ‘સ્થિતપ્રજ્ઞ’, શ્રી રસેશ જમીનદાર, શ્રી દિનકર દેસાઈ ‘વિશ્વબંધુ’ ડૉ. રમેશ જે. મહેતા ‘સ્વયમ્’નાં નામ જાણીતાં છે. કઠલાલ અધ્યાપન મંદિરમાં અભેસિંહ પરમાર નામના વાર્તાકાર તથા ઉસ્માન પઠાણ નામના ગઝલકારે સેવા આપેલી. આ લેખના લેખક હસમુખ શાહ એટલે કે ‘બેઝાર’ સાસ્તાપુરીનાં લગભગ ત્રીસેક પુસ્તકો પ્રગટ થયાં હોવા છતાં એમની નોંધ લઈ હું આત્મશ્લાઘા નહીં કરું, અનારામાં જોઈતાભાઈ પટેલ કવિ ‘કઠલાલકર’ થઈ ગયા. જે સ્વાતંત્ર્ય સેનાની પણ હતા. છીપડી પાસને અરાલ ગામમાં રમણિક અરાલવાળા નામે કવિ થઈ ગયા.

ગામની ચારે બાજુ નીલકંઠ, હરેશ્વર, કુબેરજી અને સન્નાથ મહાદેવનાં દેવાલયો છે. ભાવસાર વાડમાં એક મોટા મિનારાવાળી પ્રાચીન ઇમારત બિસ્માર હાલતમાં છે. ગામનો એક વિસ્તાર સતીપીપળી તરીકે ઓળખાય છે ત્યાં એક મહિલા સતી થયેલાં તેની યાદમાં બંધાવેલું એક સ્મારક પણ છે. સતીપીપળીથી નદીના ઢાળે જતાં એક મકાનના ખંડિયેરમાંથી કાળાપાષાણની ત્રિમૂર્તિ મળી આવેલી જે એલિફન્ટાની ત્રિમૂર્તિના નિર્માણકાળ પછીના સમયની હોવાનું મનાય છે. આ મૂર્તિ હાલ હાઈસ્કૂલના સભાખંડમાં છે.

સ્વામીનારાયણ સંપ્રદાયના ધર્મગ્રંથોમાં જેનો યાત્રાધામ તરીકે ઉલ્લેખ છે તે લક્ષ્મીકૂવો લક્ષ્મીબાઈની સ્મૃતિ તાજી કરાવે છે. શ્રી સહજાનંદ સ્વામી કઠલાલમાં પધારેલા ત્યારે લક્ષ્મીબાઈએ તેમને આ કૂવાનું પાણી પાવેલું. કઠલાલ નગરમાં ફાતેમા મસ્જિદ, કડિયા મસ્જિદ અને મદીના મસ્જિદ છે. બસ સ્ટેન્ડ પાસે પીર મૂછાળેબાબાની, ચોકડી પાસે કોડીનારવાળા જૈનુદીન કાદરી બાપુની દરગાહ છે. જે મુસ્લિમભાઈઓનું શ્રદ્ધા સ્થળ છે. અહીં ઉર્સ પણ ભરાય છે. કઠલાલ વિસ્તારમાં વડથલ પાસે મહેમૂદ શાહ બુખારી બાવાની, પીઠાઈમાં મુસા સુહાગ બાવાની અને રૂદણમાં ગેબનશાહ બાપુની દરગાહ છે ત્યાં પણ માનવમેળો ઉમટે છે.

કઠલાલની આસપાસ પહાડ, પોરડા, ભોટરા, શાહપુર, ઘોઘાવાડા, બોખરવાડા, જેતપુરા, જીતપુરા, જમણી, સરાલી, પીઠાઈ, વાવના મુવાડા, મહાદેવપુરા, ખાંડીવાવ, મીનાવાડા, હિંમતપુરા, વડવાળા, કાણિયેલ-ભાનેર, વડથલ જેવાં નાનાં મોટા ગામ આવેલાં છે. પીઠાઈમાં પીઠેશ્વરીનું મંદિર છે જ્યાં મેળો ભરાય છે. તોરણામાં રણછોડજીનું મંદિર જોવાલાયક છે. આંત્રોલીમાં ભવ્ય જીનાલય અને શ્રી મણિભદ્રદેવનું શિખરબંધી મંદિર છે. મીનાવાડા દશામાના મંદિરને કારણે છેલ્લાં થોડાં વર્ષોથી યાત્રાસ્થળ બનેલું છે. વાવના મુવાડા, ખાંડીવાવ અને વડથલમાં આવેલી વાવના બાંધકામ વિષે લાખા વણઝારાની દંતકથા લોકજીભે ચર્ચાતી રહે છે. અનારાનું જૂનું નામ બારશીદા હતું જે બારાશહીદા નામનું અપભ્રંશ છે.

મહાત્મા ગાંધીની રાહે ચાલનારા મુકસેવક પૂજ્ય રવિશંકર મહારાજ કઠલાલ પાસેના સરસવણી ગામના હતા. કઠલાલ પાસે આવેલા છીપીયાલ પાસે ભરકુંડામાં ભૃગુઋષિનો આશ્રમ આવેલો હતો. વાત્રક નદીના કિનારે આવેલા આ ગામના સામા કિનારે આવેલા પારેશ્વરના મંદિરના પરિસરમાં દર વર્ષે મેળો ભરાય છે. કઠલાલથી ૨૭ કિ.મી. દૂર આવેલા ફાગવેલ ગામે ક્ષત્રિયવીર ભાથીજીનું મંદિર છે. તથા તેની નજીક બાબરિયાવન નામે પવિત્ર સ્થાન છે. જ્યાં લાખો શ્રદ્ધાળુઓ દર્શનાથે આવે છે. લસુંદ્રામાં ગરમ અને ઠંડા પાણીના કુંડ આવેલા છે.

એક સમયે કઠલાલમાં ગ્રામપંચાયત હતી. ગામમાં ખાસ સુવિધાઓ ન હતી. ગામમાં સેવાભાવી વ્યક્તિઓની ખોટ ન હતી. વીજળીના અભાવે મહોલ્લે મહોલ્લે દીવાબત્તની વ્યવસ્થા હતી. ત્યારે તે સમયના સરપંચ કનુભાઈ શાહ અને ભાઈલાલભાઈ શાહ સંધ્યાકાળે દીવા પેટાવનાર વ્યક્તિને લઈ નીકળતા અને અંધારને હટાવવાનો નાનકડો પ્રયાસ કરતા. આ જોડીના સમયમાં જ પાણી માટે વારિગૃહની સગવડ કરાઈ. ગામના વિદ્યાપિપાસુ કિશોરોને એસ.એસ.સી. પછી નજીકની કૉલેજમાં જવું પડતું.

ગામની જનસંખ્યા વધતાં કૉલેજની ખોટ વર્તાવા લાગી. આસપાસના ગામોમાં હાઈસ્કૂલો શરૂ થઈ. કેળવણીનો વ્યાપ વધ્યો. નગરમાં રહેતા સમાર્પિતભાવવિહોણા શિક્ષિત નાગરિકોએ કૉલેજ શરૂ કરવાના સ્વપ્નાં જોવાનાં શરૂ કર્યાં. શિક્ષણપ્રેમી હોવાનો સ્વાંગ સજનારા માટે આ કાર્ય ભગીરથ હતું. આ માટે મોટી રકમની જરૂર હતી. શિક્ષણના દંભી ભેખધારીઓ આ મહત્વના અને મોટા કાર્ય માટે વામન પુરવાર થયા. એ સમયે મહુધામાં કૉલેજ શરૂ થઈ. પરંતુ આર્થિક રીતે નબળા વિદ્યાર્થીઓ અને વિશેષ કરીને વિદ્યાર્થીનીઓ માટે ત્યાં અભ્યાસ કરવા જવું પોષાય તેમ ન હતું.

સમય જતાં માનવ સંસાધન વિકાસ મંત્રાલય દિલ્હી સંચાલિત નવોદય વિદ્યાલય માટે કઠલાલની પસંદગી થઈ. આ સંસ્થામાં કઠલાલ અને આસપાસના ગામોને ખાસ લાભ મળે તેમ ન હતા અને તે કૉલેજની કમી પૂરી શકાય તેમ ન હતી. ભાનેરમાં શરૂ થયેલી ઔદ્યોગિક તાલીમ સંસ્થા કઠલાલ વિસ્તારના યુવકો માટે આશીર્વાદરૂપ સાબિત થઈ રહી છે. જૂન ૧૯૧૨માં અચાનક ગુજરાત સરકારે કઠલાલમાં કૉલેજનો પ્રારંભ કરવાનો નિર્ણય કર્યો. આ માટે શેઠ એમ. આર. હાઈસ્કૂલના વિશાળ પરિસરનો ઉપયોગ કરવા દેવાની દીવાની સત્તાવાળાઓએ કેળવણી મંડળને જાણ સાથે વિનંતી કરી.

કઠલાલની ઐતિહાસિક અને શૈક્ષણિક ભૂમિ પર શરૂ થયેલી સરકારી કૉલેજનો વહીવટ કરવા નિષ્ઠાવાન અને પરિશ્રમી આચાર્ય શ્રી એ. એ. શેખની પધરામણી થઈ. નગરની આદર્શ કૉલેજની કલ્પનાને સાકાર કરે અને પાયાથી માંડી બુલંદ ઇમારતની રચના કરે તેવા સાંગોપાંગ કર્મશીલ અને વિચક્ષણ આચાર્ય શ્રી શેખ સાહેબે રાત-દિવસ એક કરી પુરુષાર્થ શરૂ કર્યો. આજે વિદ્યાર્થીઓથી અને શૈક્ષણિક પ્રવૃત્તિથી ધમધમતી સરકારી વિનયન અને વાણિજ્ય કૉલેજ ખાસ કરીને ગ્રામ્ય વિસ્તારની વિદ્યાર્થીનીઓ માટે આશીર્વાદ સાબિત થઈ છે.

પ્રથમ વર્ષે છસો વિદ્યાર્થીઓએ પ્રવેશ મેળવી વિનયન અને વાણિજ્ય વિભાગોમાંથી પોતાની પસંદગીનો અભ્યાસ શરૂ કર્યો હતો. પાંચેય વર્ષ દરમિયાન કૉલેજના છાત્રો અભ્યાસ ઉપરાંત વિવિધ પ્રવૃત્તિઓમાં ભાગ લઈ પોતાનું કૌશલ્ય દર્શાવ્યું છે. શ્રી શેખસાહેબ શિક્ષણ ઉપરાંત સહશૈક્ષણિક પ્રવૃત્તિઓ અને સાહિત્યક વ્યાખ્યાનોનું આયોજન કરી વિદ્યાર્થીઓના માર્ગદર્શક અને પ્રેરણામૂર્તિ બન્યા છે. શ્રી શેખ જેવા શિક્ષણવિદ્ સારસ્વત કઠલાલને મળ્યા છે અને કૉલેજે પાંચ વર્ષની મજલ પૂરી કરી તે વિદ્યાપ્રેમીઓ માટે અહોભાગ્યનો અને વિદ્યોત્તેજક અવસર છે.

કૉલેજમાં નવનિર્મિત ભવન તૈયાર થયા પછી આચાર્ય શ્રી શેખ સાહેબનો ઉત્સાહ બેવડાયો છે. તેઓએ કૉલેજને શિક્ષણને મહત્વનું કેન્દ્ર બનાવવાની સાથે વિશિષ્ટ જ્ઞાન અને પ્રવૃત્તિઓથી સમૃદ્ધ કરવાનું સ્વપ્ન સાકાર કરવા ભગીરથ પ્રયત્નો આદર્યા છે. વિદ્યાર્થીઓ માટે કૉલેજનું પરિસર જ્ઞાનસંતર્પક બની રહ્યું છે. શ્રી શેખ સાહેબે જાણે કૉલેજનો મુદ્રાલેખ ‘જ્ઞાનમૃતમ્ ભોજનમ્’ બનાવ્યો છે. તેઓ માહિતીપ્રદ પ્રવૃત્તિઓ મારફતે વિદ્યાર્થીઓમાં જ્ઞાનપ્રાપ્તિની ઉત્કંઠા જગાવી રહ્યા છે.

પાંચ વર્ષની મંઝિલ પસાર કરી રહેલ સરકારી વિનયન અને વાણિજ્ય કૉલેજે પોતાના વિદ્યાર્થી પરિવારને સાચા રસ્તે વાળવાનો પ્રયાસ આરંભ્યો છે. વિદ્યાર્થીઓમાં હકારાત્મક વલણ વિકસે, તેમના આત્મવિશ્વાસમાં વધારો થાય અને તેઓ ગંતવ્યસ્થાન સુધી સરળતાથી પહોંચે તે પ્રકારનું માર્ગદર્શન કૉલેજ પરિવાર આપી રહ્યો છે. કૉલેજના નયનરમ્ય રમણીય અને કુદરતી પર્યાવરણમાં પ્રગતિશીલ અને પ્રયોગશીલ પ્રવૃત્તિઓ ધમધમતી રહે છે. શિસ્ત, સંસ્કાર, જ્ઞાન, કૌશલ્ય અને આત્મવિશ્વાસ એ પાંચ તત્વોથી બનેલી પંચામૃતની પ્રસાદી વિદ્યાર્થીઓને પરિતૃપ્ત કરશે એવી અપેક્ષા સાથે કૉલેજ પરિવારને શુભેચ્છા પાઠવી આ સંસ્થા નિતનવાં શિખરો સર કરે એવી અપેક્ષા રાખું છું.

(૧૧) વિચાર વિમર્શ

(૧) કવિતા - પર્વતસિંહ સોલંકી 'પ્રેમાંશ'

પ્રેમનો પોકાર

છોડી દે તું સંબંધ દુનિયાના, પ્રેમ તને પોકારે,
છોડી દે તું ખોટી માન્યતા, પ્રેમ તને પોકારે.
લૂછી દે તું આંસુ આંખના, પ્રેમ તને પોકારે,
તોડી દે તું નડતી દીવાલો, પ્રેમ તને પોકારે.
તોડી દે તું બંધન સઘળાં, પ્રેમ તને પોકારે,
યાદ કરી લે સ્નેહાળ ક્ષણોને, પ્રેમ તને પોકારે
આવીને જો તું આંખોમાં મારી, પ્રેમ તને પોકારે,
મુજ સંગ દોડી આવ તું હમણાં, પ્રેમ તને પોકારે.
આવી જા આગ ઉપર ચાલીને પ્રેમ તને પોકારે,
હું જલીને રાખ થઈ રહ્યો છું, પ્રેમ તને પોકારે
મારી રાખમાંથી ય આવશે અવાજ, પ્રેમ તને પોકારે...

ભાષા પ્રેમની

ક્યારેય નથી સમાતી કાગળમાં ભાષા પ્રેમની,
લખવાનો કરે છે પ્રયાસ કવિઓ ભાષા પ્રેમની.
લખવા છતાંય ન સમજાય એવી ભાષા પ્રેમની,
પ્રેમીઓના મુખ પર જ છલકતી રહે છે ભાષા પ્રેમની.
વાંચી શકે છે ફક્ત સાચા પ્રેમીઓ જ ભાષા પ્રેમની,
દિલમાં જેના પ્રેમ જ નથી એ શું જાણે ભાષા પ્રેમની.
સાચા પ્રેમીઓની આંખમાં સમાયેલ ભાષા પ્રેમની.
હું પણ સમજી ગયો નહીં લખાય આ ભાષા પ્રેમની,
તોય કોશિશ કરું છે કેમ? લખવા ભાષા પ્રેમની.

થઈ જાય છે !

મળે અજાણ્યા લોકો છતાં ઓળખાણ થઈ જાય છે,
કોણ છે પારકું ને છે પોતાનું કોણ, પહેચાન થઈ જાય છે.
માન આપનારા સ્વાર્થ માટે ક્યારેક અપમાન કરી જાય છે,
કેવા છે માણસો આ જગમાં, ઓળખવામાં ભૂલ થઈ જાય છે.
તેજસ્વી સૂરજ પણ વાદળ આવતાં ક્યારેક ઝાંખો થઈ જાય છે,
થવાનું હોય તે થઈને રહે છે, શું રોક્યું કદી રોકાય જાય છે ?
સપનું છે જિંદગીને અંતે જીવન પણ સપનું થઈ જાય છે.

(૨) રાષ્ટ્ર ઘડતરમાં

ડૉ. એ. પી. જે. અબ્દુલકલામનું પ્રદાન

- ગોવિંદ યુ. બારૈયા

“નમાજ પઢો કે પ્રાર્થના કરો, એનું મુખ્ય કાર્ય સર્જનાત્મક વિચારોને પ્રદીપ્ત કરવાનું છે. સફળતાથી જીવવા માટેનાં બધાં જ દિવ્ય તત્વો મનમાં હોય છે. તેને જ્યારે બહાર કાઢવામાં આવે છે ને વિકસવા માટે આકાર ધારણ કરવાની તક અપાય છે. ત્યારે ક્રમશઃ સફળ ઘટનાઓ સર્જાય છે. પરમતત્વ દ્વારા દરેક માણસનાં મન ને શરીરમાં ઘણી શક્તિ ને શક્યતાઓ ભરી છે. એને ટકોરા મારી પ્રગટ કરો.”

આ શબ્દો ભૂતપૂર્વ રાષ્ટ્રપતિ અબ્દુલ કલામના છે. તેમનો જન્મ દક્ષિણ ભારતના તામિલનાડુ રાજ્યમાં આવેલ પ્રસિદ્ધ યાત્રાધામ રામેશ્વરમ ટાપુ ખાતે ૧૫મી ઓક્ટોબર ૧૯૩૧ના રોજ થયો હતો અને એમનું અવસાન ૨૭-૭-૨૦૧૫ના રોજ થયું.

તેમનું પૂરું નામ અબ્દુલ પકીર જૈનુલબ્દીન અબ્દુલ કલામ છે. પણ તેઓ સમગ્ર વિશ્વમાં ડૉ. એ.પી.જે અબ્દુલ કલામથી જ પ્રસિદ્ધ છે. કિશોરવસ્થાથી જ તેમને વાચનનો શોખ હતો. તેમને ક્રાંતિકારી ને ઉગ્ર રાષ્ટ્રપ્રેમી એવા એસ.ટી.આર. માણિકમનું નાનું એવું ગ્રંથાલય ખૂબ મદદરૂપ થયું. કલામ તેમના ઘેર જઈને પુસ્તકો લઈ આવતાને વાંચીને પરત કરતા. અધ્યાત્મ અને તત્ત્વજ્ઞાનની સાથે તેમને ભૌતિકશાસ્ત્રમાં વધુ રસ હતો. બી.એસ.સી. કર્યા પછી તેઓ મદ્રાસ ઇન્સ્ટિટ્યૂટ ઓફ ટેકનોલોજીમાં દાખલ થયા. ત્યાં વિમાન ઇજનેરી શિક્ષણનો કોર્સ કર્યોને ત્રણ વર્ષે ડી.એમ.આઇ.ટી.ની ડીગ્રી પ્રથમ વર્ગ સાથે મેળવી.

તેમણે ૨૧ નવેમ્બર ૧૯૬૩માં ભારતનું પ્રથમ રોકેટ નાઇક - એચ.પી. છોડ્યું. તે સફળ થયું પછી ઉપગ્રહ છોડવાનાં વાહનો - એસ.એલ.વી.ને કૃત્રિમ ઉપગ્રહો બનાવી ૨૦ નવેમ્બર, ૧૯૬૭માં થુમ્બા મથકેથી રોહિણી - ૭૫ રોકેટ છોડ્યું. કેબ્રુઆરી ૧૯૬૮માં થુમ્બા ખાતેનું વિષુવવૃત્તીય રોકેટ લોન્ચિંગ મથક આંતરરાષ્ટ્રીય અંતરીક્ષ જગતને ભેટ આપવામાં આવ્યું. જેથી કોઈ પણ દેશના વિજ્ઞાનીઓ તેનો પ્રાયોગિક મથક તરીકે લાભ લઈ શકે. તાતા પરિવારે ભારત દેશને જ નહીં, સમગ્ર વિશ્વના આંતરવિજ્ઞાન જગતને સમૃદ્ધ કર્યું છે. ૧૯૬૮માં ભારતીય રોકેટ સોસાયટીની સ્થાપના થઈ હતી. ચેન્નઈની ઉત્તરે શ્રી હરિકોટા ટાપુ ઉપર દેશનું બીજું રોકેટ પ્રક્ષેપણ કેન્દ્ર સ્થપાયું. ભારતીય રાષ્ટ્રીય અંતરીક્ષ સમિતિનું પુનર્ગઠન થયું ને ભારતીય અંતરીક્ષ અનુસંધાન સંસ્થાન ‘ઇસરો’નામની સરકારી એજન્સીની સ્થાપના થઈ.

જમીનની સપાટીથી સપાટીએ જતું “પૃથ્વી” પ્રક્ષેપાસ્ત્ર ભારતીય નૌકાસેના માટે છે. તે એક હજાર કિલોગ્રામનો દારૂગોળો અઢીસો કિલોમીટર સુધી લઈ જઈ શકે છે. તેને એ રીતે યુદ્ધશસ્ત્ર તરીકે ઉપયોગમાં લઈ શકાય છે. તેમાં તેમણે સુપરસોનિક પદ્ધતિ અપનાવી છે, જે દુશ્મનોનાં યુદ્ધજહાજોનો નાશ કરી શકે છે. હવાઈદળ માટે પણ વધુ શક્તિશાળી પ્રક્ષેપાસ્ત્ર બનાવ્યું છે. તે આકાશથી જમીન પ્રકારનું છે ને રડાર-પદ્ધતિથી સજ્જ કર્યું છે. આ વિમાનચાલક વગરનું વિમાન દુશ્મના વિમાનને શોધીને તેનું જાતે જ

નિશાન લઈ શકશે. આ માટે ૨૦૨૦ સુધીનું આયોજન કરી રાખ્યું છે. અબ્દુલ કલામે આ અંગેનું પુસ્તક ‘INDIA-2002’ પણ પ્રસિદ્ધ કર્યું છે.

અબ્દુલ કલામના નિર્દેશન હેઠળ સંરક્ષણ માટેનાં બધાં જ સંશોધનો સફળ થયાં. તેમની સેવાની કદરૂપે મદ્રાસની અન્ના યુનિવર્સિટી દ્વારા ડૉક્ટરની માનદ પદવી આપવામાં આવી. એ પછી ડૉ. અબ્દુલ કલામને ૨૬ જાન્યુઆરી, ૧૯૮૧ના રોજ ભારત સરકારે ‘પદ્મભૂષણ’ આપીને સન્માન કર્યું.

ઓગસ્ટ, ૧૯૮૫માં ડૉ. કલામને અમેરિકાના હવાઈદળ તરફથી ત્યાં જવા માટે નિમંત્રણ મળ્યું. ત્યારે તેમની સાથે બીજા ત્રણ ભારતીય વૈજ્ઞાનિકો પણ અમેરિકાની મુલાકાતે ગયા હતા. ૧૬ સપ્ટેમ્બર, ૧૯૮૫ના રોજ હરિકોટાના પરીક્ષણ રેન્જ ઉપરથી ‘ત્રિશૂળ’ મિસાઇલ સફળતાપૂર્વક છોડ્યું. ૧૯૮૮માં સહારા ખાતેથી ‘પૃથ્વી’ મિસાઇલનું સફળ પરીક્ષણ થયું. ૧૯૮૯માં ‘અગ્નિ’નું સફળ પરીક્ષણ થયું. જાન્યુઆરી, ૧૯૯૦માં ડૉ. કલામને ‘પદ્મવિભૂષણ’થી સન્માનિત કરવામાં આવ્યા. જાદવપુર યુનિવર્સિટીએ અને ત્યારબાદ આઈ.ટી. મુંબઈએ પણ તેમને ડૉક્ટરેટની માનદ ડિગ્રી અર્પણ કરી હતી. ત્યારબાદ તેમને સંરક્ષણ, સંશોધન ને વિકાસ સંસ્થાના વરિષ્ઠ અધિકારી તરીકે નિયુક્ત કરાયા ને તેમણે સંરક્ષણપ્રધાનના સલાહકાર તરીકે પણ ફરજ બજાવી. આ નિરાભિમાની અને મૃદુભાષી વૈજ્ઞાનિકને ભારત સરકારે ૧૯૯૭માં ‘ભારતરત્ન’નો સર્વોચ્ચ એવોર્ડ આપી તેમનું બહુમાન કર્યું. ૧૯૯૯માં ડૉ. અબ્દુલ કલામની નિયુક્તિ કેન્દ્ર સરકારના મુખ્ય વૈજ્ઞાનિક સલાહકાર તરીકે થઈ. સાદાઈભર્યું જીવન જીવતા ડૉ. કલામે મોટાં સરકારી મકાનોમાં રહેવાની સ્પષ્ટ ના પાડીને દિલ્હીના સંરક્ષણ મંત્રાલયના સાવ સાદા ગેસ્ટહાઉસમાં રહેવાનું પસંદ કર્યું હતું.

૨૦૦૨માં વડાપ્રધાન વાજપેયીની સૂચનાથી તેમણે રાષ્ટ્રપતિપદ માટે ચૂંટણીનું ઉમેદવારીપત્ર ભર્યું. તેઓ મોટી બહુમતીથી ચૂંટાઈ આવ્યાં વિલક્ષણ વ્યક્તિત્વ ધરાવતા મધ્યમવર્ગના પ્રતિનિધિ એવા લઘુમતી કોમના માનવતાવાદી ડૉ. એ.પી.જે. અબ્દુલ કલામ ૧૫ જુલાઈ, ૨૦૦૨ના રોજ ભારતીય ગણતંત્રના બારમા રાષ્ટ્રપતિ તરીકે નિયુક્ત થયા. આ પદ ઉપર રહીને રાષ્ટ્રના વિકાસ માટે તમામ પ્રયત્નો કર્યા અને યુવાનોને માર્ગદર્શક સંદેશ આપતા ગયા.

(૩) ચારિત્ર્ય ઘડતરનું મહત્વ

- રિદ્ધિ એમ. શર્મા - સેમ-૫, ગુજરાતી

એકવીસમી સદીમાં જ્યાં ધન જ દેવતા બની ગયું છે ત્યાં એક ખોટી વાત તમારા કાન પર સતત પડવાય છે કે, 'હવે આ જમાનામાં કંઈક ખોટું કર્યા વગર ન ચાલે.' આ તદ્દન જુઠી વાત છે. માનવીના જીવનમાં ધનપ્રાપ્તિ તો મહત્વની છે. પણ એ કરતાં મજબૂત ચારિત્ર્ય ઘડવાનું વધુ મહત્વનું છે. ચારિત્ર્યનો અર્થ વિશાળ છે. ચારિત્ર્ય એટલે દૃઢ હિંમતનો પાયો, ધીરજની દીવાલ અને પછી ઉપર પ્રેમનું છાપરું. ટૂંકમાં ચારિત્ર્ય એટલે હિંમત, ધીરજ અને પ્રેમ. ચારેકોર જ્યાં અપ્રામાણિકતા ચાલતી હોય ત્યાં હિંમતપૂર્વક ટકી રહેવું એ દૃઢ ચારિત્ર્ય છે.

દૃઢ ચારિત્ર્ય કેળવવામાં તમે ધનપતિ ન થઈ શકો, પણ તમે એક ખુમારીવાળું જીવન જીવી શકો. બીજા લોકો તમારા વિશે શું વિચારે છે એ મહત્વનું નથી. તમે જે માર્ગે ચાલતા હો એ માર્ગ સાચો છે એમ તમને લાગે તો તમે બીજા ટીકા કરે એની પરવાહ કર્યા વગર પ્રામાણિકતાને વળગી રહો.

માત્ર તમારે ખોટા આચરણ અને અનૈતિકતાથી શરમાવાની જરૂર છે. ઇશ્વરે તમને જે ઉમદા જીવન જીવવાની તક આપી છે એ ઇશ્વરી શક્તિ ઇચ્છતી નથી કે તમે સાવ એક કઠોર હૃદયના, હૃદયહીન, પૈસાખાઉ અને ચેનકેન પ્રકારેણ સફળતા મેળવનારા બની જાઓ. તમને ઇશ્વરે આ ઉમદા જીવન ઉમદા હેતુ માટે આપ્યું છે. હવે તમારે વિચારવંત પ્રાણી તરીકે જીવવાનું છે, વિચારહીન રેઢિયાળ બનવાનું નથી.

માણસે દગાબાજી કે અનૈતિક આચરણથી સિદ્ધિ મેળવવાની નથી. પડકાર આવે, તકલીફો આવે કે અવરોધો આવે ત્યારે પણ સાચું આચરણ માનવે છોડવાનું નથી. આજે માણસ તેનો આત્મા પૈસા માટે વેચી રહ્યો છે. પૈસા ગુમાવ્યા હશે તો પાછા મળશે પણ આબરૂ કે આત્મા વેચી દેશે તે પાછાં નહીં મળે.

(૪) પ્રાર્થનાનો મહિમા

-મેઘા એસ. પંચાલ - સેમ.-૫. ગુજરાતી

બ્લેક પાસ્કલ ફ્રેન્ચ મેથેમેટિશિયન અને વિજ્ઞાની તથા પાકકા ધર્મિષ્ઠ હતા. જીન જેક્સ રુસો જેવા વિચારકો પાસેથી તેઓ પ્રાર્થનાનું બળ શીખેલા. પાસ્કલ માત્ર ૩૯ વર્ષ જીવ્યા અને જગતને ૧૭મી સદીમાં ડિજિટલ કેલ્ક્યુલેટર આપી ગયા ઉપરાંત પ્રાર્થનાનું મહત્વ પણ સમજાવી ગયા. તમે કોઈ પણ મોટા શહેરમાં ઘરની બહાર નીકળો ત્યારે અનેક જોખમોનો સામનો કરવો પડે છે. લોકલ ટ્રેનમાં કે તમારી કારમાં બેસો ત્યારે અકસ્માતના જોખમ સાથે બેસો છો. ઇન્શ્યોરન્સ પોલીસીના પૈસા તો તમે મરો ત્યારે મળે છે. આજના અન્સર્ટન્ટીના યુગમાં તમે જીવતા હો અને રક્ષણ આપે એવી એક જ સાવ મફતની દૈવી ઇન્શ્યોરન્સ પોલીસી છે અને એ છે પ્રાર્થના.

પ્રાથમિક કે માધ્યમિક સ્કૂલમાં આપણે સરસ્વતીની પ્રાર્થના કરવાની હોય છે. આજકાલ અમેરિકાનાં મા-બાપમાંથી ઘણાં તેમનાં બાળકોને મેડિટેશન શીખવે છે. ઘણી અમેરિકન સ્કૂલોમાં બૌદ્ધ ધર્મ શીખવવામાં આવે છે. ભારત જેવા સંસ્કૃતિવાળા દેશમાં આપણે બાળકોને કોઈ પ્રાર્થના કંઠસ્થ કરાવીએ છીએ ? બાળકોમાંથી કેટલાંને 'નમો અરિહંતાણમ્' નો શ્લોક કંઠસ્થ છે ? મુંબઈગરાના દીકરાઓને હવે ઇંગ્લિશ રૉક સૉન્ગ કે હિન્દી ફિલ્મોનાં ગીતો વધુ યાદ છે. પ્રાર્થના યાદ છે ?

પ્રાર્થના શું છે ? પ્રાર્થના થકી આપણે એક વિરાટ શક્તિ સાથે એકાકાર થઈએ છીએ. માનવ-આત્મા એવા પ્રેમી-આત્મા સાથે જોડાય છે જે મહાન શક્તિ સૂરજ અને ધરતીનો સર્જનહાર છે. આજનાં હાઈપરસેન્સિટિવ બાળકોને પાંચ દસ કે ૩૦ મિનિટ નિરાંતે એક જગ્યાએ બેસીને શાંત રાખવાનો એક જ મફતિયો અને ચોટડૂક ઇલાજ પ્રાર્થના છે. પ્રાર્થના જ તોફાની બાળકના મનને શાંત કરે છે અને શાંતિ દ્વારા જ બાળક પોતાની જાત સાથે વાત કરતાં શીખશે. તે થોડું એકલું પડશે અને પલાંઠી વાળીને બેસશે ત્યારે તેને કંઈ નવું જાણવાની બેચેની થશે.

માઈકલ નોવાક નામના ચેકોસ્લોવેકિયન પંડિતે કહેલું કે પ્રાર્થના થકી તમારી સર્જનશક્તિ વધે છે. તમારી ન્યાયાન્યાયની અને તર્કની શક્તિ વધે છે. ફૂટબોલની વર્લ્ડ કપ ટૂર્નામેન્ટમાં ઉપર મનને શાંત કરવાની પ્રક્રિયા છે. આર્ટિસ્ટો, રમતવીરો અને જાહેરસભામાં પ્રવચન આપતા ઘણા કથાકારોને મેં મનોમન કે જાહેરમાં ટૂંકી પ્રાર્થના કરતા જોયા છે. પ્રાર્થના થકી તંગ અવસ્થાવાળી વ્યક્તિ રિલેક્સ થઈ જાય છે. પ્રાર્થના અને ધ્યાન આપણને દરેક ધર્મના વિદ્વાનો શીખવે છે એના અભાવે આપણે અસહિષ્ણુ અને ઘાંઘા થતા જઈએ છીએ. મધર ટેરેસાના મત મુજબ પ્રાર્થના મહાબીજ છે. એમાંથી અંતે ઓમ શાંતિ શાંતિ શાંતિ મળે છે.

(૫) પડકારને પડકારો

-હીના એન. વણકર -સેમ.-૧, અંગ્રેજી

સ્વામી વિવેકાનંદે કહ્યું હતું કે પડકારમાં પ્રાણ ઉજજવળ બને છે. પી. કૉર્નેલી નામના ફ્રેન્ચ નાટકકારે બુજદિલ લોકોને પાનો ચડાવે એવાં નાટકો લખેલાં. તેણે ટોણો મારેલો કે માનવીને સંઘર્ષ કરવો નથી, ખોળામાં આવી પોંડેલી સિદ્ધિ માણવી છે. ગુરુ બનવું છે, પણ શિષ્ય તો ગુણિયલ જ જોઈએ. કૉર્નેલીએ કહ્યું હતું કે, “આણે હજી તલવાર સજીએ ત્યાં કોઈ તાબે થઈ જાય એમાં શું મજા છે ? ઉપરાંત સુંવાળે રસ્તે જીત મળે એ જીતની બહુ કિંમત હોતી નથી.” કવિ ઇલિયટે પણ કહ્યું હતું કે, આપણે બસ, સઘર્ષ કરવાનો છે. સંઘર્ષમાં મજા છે. આજે અસહિષ્ણુતા વધી છે. આપણે જલદી કોઈને માફ નથી કરતા. તમે જેને પ્રેમ કરતા હો એમાં કંઈક ખામી હોય તો એ પણ સહન કરી શકતા નથી.

‘લીલા’ જેવી ભારતીય નામની નવલકથા લખેલી રોબર્ટ પરસિંગે લીલા અને જીવનલીલા. રૉબર્ટ પરસિંગ આત્મચેતના જગાડવા મોટરસાઈકલ ઉપર તેના પુત્રને લઈ જગતયાત્રાએ નીકળીને બનારસ યુનિવર્સિટીમાં આવે છે. તે હિન્દુ ફિલસૂફી શીખી ગયો. મોક્ષ અને ત્યાગ તેમ જ ગીતાના કથમ મુજબ ફળની આશા ન રાખવી એ બધી વાતોથી પણ તેને સંતોષ ન થયો. તેણે ઝેન બુદ્ધિઝમનો અભ્યાસ કર્યો. એ પછી તેણે ‘લીલા’ નામની નવલકથામાં ફેદરૂસ નામનું વાર્તાનું પાત્ર ઘડ્યું. તે ફેદરૂસ એક સફળ લેખક હતો. તેને એશિયાની દરિયાઈ સફર એકલપોડે કરવી હતી.

એક સાચા લેખક તરીકે ફેદરૂસે પોતાના જીવનને ચારેપાસથી જોયું છે. તેણે તમામ ફિલસૂફી વાંચી નાખી છે. ઝેન બુદ્ધિઝમ પ્રમાણે જ તે નાયિકાનું જીવન પરિવર્તન કરે છે. ઝેન બુદ્ધિઝમમાં દરેક કાર્યમાં ક્વૉલિટી શિસ્ત અને સૌંદર્યનું સ્થાન હોય છે. ખાસ તો આંતરિક સૌંદર્ય. આજે માનવી માત્ર શરીર અને તંદુરસ્તીથી બાહ્ય ક્વૉલિટી જાળવે છે, પણ આત્માનું ઓવરહોલિંગ કરતો નથી. તમારા આત્માને તમારી બહારની શાન ઊજળી હોય એમ તેની અંદરની શાન પણ ચમકદાર જોઈએ છે.

(૬) જીવન એક મહામૂલી ભેટ

-પાયલ વી. બારૈયા -સેમ.-૩, બી.કોમ.

જીવો અને મજેથી જીવો. શ્વાસ લો અને એવો ઊંડો લો કે ફેફસાંના છેલ્લા ખૂણા સુધી તે પહોંચે. વર્તમાનમાં જીવો - ભૂતકાળની કેડીને વળગી ન રહેતા અને ભવિષ્યમાં ડૂબકીઓ ન મારતા. ફક્ત આજનો, હમણાંનો જ વિચાર કરજો. હલકી હવા સાથેની સ્વચ્છ મજાની ઠંડી સવારે બારીઓ ખોલી નાખજો અને પવનને તમારી ત્વચાને સ્પર્શવા દેજો. સૂર્યના હૂંફાળા તડકાને અનુભવજો. જો સવારે તમે દોડવા જવાના હો તો તમારા થોડા શ્વાસોને ફેફસાંમાં ભરી દેજો અને સહેજ પણ ચિંતા વગર દોડજો-ભરપૂર દોડજો. સદાય જીવંત રહેજો. જેમ કે નવલકથા વાંચતા હો તો તેમાં ઘૂંટણ સમાણા ડૂબી જજો અને સમયને વિસારે પાડી દેજો. જો સાઈકલ ચલાવવાની ઇચ્છા થાય તો જોરથી પેડલ મારજો અને જો તેના ઉપરથી પડી જાવ તો મજેથી પડી જજો. કોઈ પણ કાર્ય સંતોષપૂર્વક પૂરું કર્યું તેનો આનંદ માણજો, કશુંક લખ્યું તો તેના કેફ રાખજો, કોઈ યોજના સારી રીતે પાર પડી હોય તો તેની ભરપૂર મજા લેજો.

અને તે જ રીતે મિત્રો કે કુટુંબીજનો સાથે ટેબલ ઉપર ખાણું લેતા હો ત્યારે મનભરીને હસી લેજો અને જમતાં જમતાં જો ખૂબ હસી પડશો તો શક્ય છે કે મોંમાંથી ખાવાનું નીચે પડી જશે. ખેર, તેનો કોઈ સંકોચ ન રાખતા. જમતાં જમતાં જમણની સુગંધ અને મહેકને માણજો. ભોજનની મહેકને જીવનનો એક ભાગ બનાવી દેજો જેમ કે સારી ચા કે કૉફીની સુગંધ કે પછી કેકની મદભરી મહેક કે પછી ગરમ ગરમ શાકની સુવાસ - તે તમાર સ્વાદને રસપૂર્ણ બનાવશે અને તે સ્વાદને માણતાં માણતાં જમજો.

જે રીતે તમે સ્વાદ અને સુગંધને ભરપૂર માણો તે જ રીતે મિત્રતાની સુવાસને પણ ભરપૂર માણજો. તમારા જીવની એકેએક ક્ષણને માણજો - કારણ કે જીવન એ તમને મળેલી મહામૂલી ભેટ છે.

(૭) જળનો મહિમા

-ડાભી શકુંતલા એસ. - સેમ.-૩, અર્થશાસ્ત્ર

જીવન પણ નથી. પૃથ્વી પર પાણી તેથી જ જીવન છે. સજીવના જીવનનો પાયાનો આધાર પાણી છે. દેખીતું છે કે પૃથ્વી પર પણ જ્યાં પાણી નથી એવા મોટા રણપ્રદેશમાં સજીવસૃષ્ટિ વિકાસ પામી શકી નથી. દુનિયાભરની માનવ-સંસ્કૃતિઓ નદીકાંઠે વિકસી હતી. આપણે નદીઓને લોકમાતા કહીએ છીએ. આજે પણ દરેક શહેર અને ગામડું કોઈ ને કોઈ નદીને કિનારે જ વસેલું દેખાશે. કારણ કે પાણીની નજીક જ જીવન શક્ય છે.

કુદરતમાં અનેક પદાર્થો છે. તેમાંનું પાણી અનેક પ્રકારના ખાસ ભૌતિક ગુણધર્મ ધરાવે છે. આ ગુણોને લીધે જ તે જીવન-પોષક તેમજ જીવન-રક્ષક છે. પૃથ્વીની ઉત્પત્તિ પછી કરોડો વરસે ઠંડી પડતાં પાણી ઉત્પન્ન થયું હતું. આપણી પૃથ્વી પર નવાઈની વાત તો એ છે કે કરોડો વરસથી પાણીનો જથ્થો જેમનો તેમ છે. નવું પાણી ઉત્પન્ન થતું નથી તેમ જ પાણીનો નાશ પણ થતો નથી. માત્ર પાણીની ત્રણ અવસ્થાઓ-વાયુ (વરાળ), પ્રવાહી અને ઘન (બરફ) - સતત બદલાયા કરે છે. અને તેનું સ્થાન બદલાયા કરે છે.

રસાયણવિજ્ઞાનની દૃષ્ટિએ ૪૮ પ્રકારનાં પાણી હોય છે, એમાંથી નવ સ્થાયી રૂપે જગતમાં જોવા મળે છે.

રસાયણશાસ્ત્ર જ નહીં, ભૌતિકશાસ્ત્રની દૃષ્ટિએ પણ જગતનું સૌથી અદ્ભુત અને એથીયે વિશેષ સનાતન સિદ્ધાંતો કરતાં અવળચંડા ગુણધર્મો ધરાવતું (એટલે જ સૃષ્ટિ-માટે અમૃત બની શકેલું) રસાયણ કે દ્રાવણ હોય તો તે છે- પાણી!

આપણા તમામ પૌરાણિક ધાર્મિક ગ્રંથોમાં જળ પ્રાણતત્ત્વ તરીકે ઉલ્લેખાયું છે. તે કલ્યાણકારી તથા પૂજનીય પણ લેખાયું છે. આપણા વેદપુરાણોમાં પાણીને ખૂબ મહત્ત્વ અપાયું છે. અર્થવેદ તથા બીજા વેદોમાં તો જળસ્તુતિ પણ ગવાઈ છે. બાઈબલમાં પાણીનું મહત્ત્વ સમજાવતાં લખ્યું છે કે ‘ઇશ્વરનો આત્મા તો પાણી ઉપર બિરાજે છે. પાણી હોય તો જ જીવસૃષ્ટિ શક્ય છે.’ ભગવાન મહાવીરે કહ્યું હતું કે, ‘જળનો ઉપયોગ ધીની જેમ જાળવીને કરજો કે જેથી જીવહિંસા અટકે.’ ગ્રંથ સાહેબમાં લખ્યું છે કે ‘જળ તો જીવન અર્થે છે, પણ તેને વિવેકપૂર્વક સાચવી ન શકીએ તો તે જીવનને ઝૂંટવી પણ લે છે.’ અથર્વવેદમાં કહ્યું છે કે જે પાણી રણપ્રદેશમાં છે, જે પાણી તળાવમાં હોય છે, જે પાણી ઘડામાં ભરીને લાવ્યા છીએ; જે જળ વરસાદથી પ્રાપ્ત થાય છે એ સર્વ જળ અમને કલ્યાણકારી બનો. ‘‘ફૂવાઓનાં જળ અમને સમૃદ્ધિ આપો. સંગ્રહિત જળ અમને સમૃદ્ધિ આપો. વર્ષાનાં જળ અમને સમૃદ્ધિ આપો.’’ યજુર્વેદમાં કહ્યું છે કે ‘હે જળ, તમે ચોક્કસ કલ્યાણકારી છો, બળની વૃદ્ધિ માટે અમારું પાલન કરો. જે રીતે માતા બાળકને તૃપ્ત કરવા સ્તનપાન કરાવે છે, તેમ આપનો પાવન રસ અમને તૃપ્ત કરો, જગતની જીવસૃષ્ટિને આપ જે અંશથી તૃપ્ત કરો છો તે સંપૂર્ણ જળ અમને પ્રાપ્ત થાઓ અને તે ભોગવવાની શક્તિ આપો.’

તમામ ધર્મોએ અને સંપ્રદાયોએ પાણીનું મહત્ત્વ અને અનિવાર્યતા સ્વીકાર્યા છે અને ધાર્મિક ગ્રંથો દ્વારા લોકોને તેનું મહત્ત્વ સમજાવવા સતત પ્રયત્ન કર્યા છે. ૧૨ મી સદીમાં લંકાના રાજા શ્રી પરાક્રમ બાહુએ લખ્યું હતું કે ‘પૃથ્વી પર ઉતરનાર પાણીનું એકેય ટીપું માનવીની સેવા વગર દરિયામાં જવું ન જોઈએ.’ ૧૬મી સદીમાં મહાકવિ અબ્દુલ રહીમે પીવાના પાણીનું મહત્ત્વ સમજાવતાં ‘બિન પાની સબ સૂના’ વાળો પ્રસિદ્ધ દુહો લખેલ ત્યારે કોઈનેય કલ્પના નહિ હોય કે એક દિવસ આ દુહાની પંક્તિઓ શબ્દશઃ સાચી પડશે. પાણીના અભાવે આગળ વધતા રણ અંગે આગાહી કરતાં ૧૮મી સદીમાં ફ્રાન્સના તત્ત્વવેત્તા શ્રી ચરોબ્રીયાન્દ્રે કહેલું કે ‘માનવી જંગલોનો નાશ કરવા પાછળ પડ્યો છે અને રણ માનવીનો પીછો કરી રહ્યું છે.’

પાણી વિશ્વનું સૌથી અદ્ભુત સર્જન છે. પાણીનું મહત્ત્વ જેટલું કુદરતમાં છે તેટલું આપણા શરીરમાં છે. શરીરનો મોટો ભાગ પાણીનો બનેલો છે. પાણી જેમ આપણા શરીરને વધુ પડતું ગરમ થતું અટકાવે છે તેવી જ રીતે તે પૃથ્વીને વધુ પડતી ઠંડી થતી અટકાવે છે. માણસના શરીરમાં જ ૭૦ ટકા જેટલું પાણી છે. વિગતે જોઈએ તો માણસના મગજમાં ૭૪.૫% પાણી, હાડકાંમાં ૨૨% પાણી, મૂત્રાશયમાં ૮૨.૭% પાણી છે, તેમ જ સ્નાયુમાં ૭૫% પાણી છે. માણસના લોહીમાં ૮૩% ભાગ પાણીનો હોય છે.

પાણી એકમાત્ર એવો પદાર્થ છે કે જે ઘન, પ્રવાહી અને વાયુના સ્વરૂપમાં જોવા મળે છે. પૃથ્વીની ૭૫%થી વધુ સપાટી પાણીમાં છે ને તેનો ૨૦% ભાગ બરફથી ઢંકાયેલો છે. કોઈપણ સમયે દુનિયાના અડધાથી વધુ ભાગનું આકાશ વાદળોથી છવાયેલું રહે છે. દરિયા અને જમીન પરના પાણીનું તડકાના ઉષ્ણતામાનને કારણે વરાળમાં રૂપાંતર થઈ આકાશમાં વાદળાં બને છે. આ વાદળાં વરસાદ રૂપે વરસે છે. તે પાણી નદીઓ મારફત ફરીથી સમુદ્રમાં ઠલવાય છે. આમ સદાકાળ આ ચક્ર ચાલતું જ રહે છે. ખારા પાણીમાંથી મીઠું પાણી બનાવવાની કુદરતની આ કરામત અદ્ભુત છે ને !

(૮) ઉતાવળા સો બાવરા, ધીરા સો ગંભીર

-મુશ્કાન એમ. શેખ - સેમ-૨, અંગ્રેજી

‘સ્લો એન્ડ સ્ટેડી વિન્સ ધ રેસ’ જેવી અંગ્રેજી કહેવત, અનુરૂપ આપણી ગુજરાતી કહેવત છે, વધુ પડતી ઉતાવળથી કામ બગડે છે ઉતાવળા સો બાવરા. જ્યારે કોઈ પણ માણસ કંઈક સિદ્ધ કરવા ઉતાવળો, અધીરો અને હાંફળોફાંફળો થાય છે ત્યારે તેની માનસિકતા પરબાઈ જાય છે કે તેની સામેનો હરીફ કે તેની સામેના સંયોગો ખૂબ કઠિન છે.

એકવીસમી સદીમાં બધું જ યાંત્રિક ઢબે ઉતાવળે-ઉતાવળે થાય છે. એ ઉતાવળને કારણે કેટલું બધું ઉપરછલું થાય છે. ખાસ કરીને એલોપથીની દવાની કંપનીઓ જલદી જલદી અધૂરા સંશોધન સાથે દવા બજારમાં મૂકે છે. એક જ ઇન્જેક્શનથી લોકોને રોગ હાંકી કાઢવો છે. એલોપથી સિવાય આવી કોઈ ઉતાવળ બીજી ચિકિત્સા પદ્ધતિમાં નથી. આયુર્વેદની ધીમી-ધીમી અસર થાય છે. હોમિયોપથી કે બીજી વૈકલ્પિક ચિકિત્સા લો. ઉતાવળે કંઈ નથી થતું.

કન્ડ્યુશિયસે બહુ સરસ વાત કરી છે. આજે બધું ઉતાવળે-ઉતાવળે જોઈએ છે એટલે કશું જ સર્વાંગી અને સંપૂર્ણ નથી હોતું. બધું જ ઉપરછલું હોય છે. એકવીસમી સદીનો સૌથી મોટો ગેરલાભ એ છે કે આપણી ઇનર એટલે કે અંદરની શાંતિ ઝૂંટવાઈ રહી છે.

એપિકટેટસ નામના એક વિદ્વાનની ‘આર્ટ ઓફ લિવિંગ’ની એક નાની પુસ્તિકા છે. એમાં સાદી વાત લખી છે. એપિકટેટસ કહે છે કે તમે પ્રથમ સેલ્ફ માસ્ટરી મેળવો. એ માસ્ટરી મેળવશો તો ભારત ક્રિકેટમાં હારી જાય કે શેરબજારનો ઇન્ડેક્સ નરમ થઈ જાય તોય તમે જીતવાના છો. જો આવી સેલ્ફ માસ્ટરી નહીં મેળવીએ તો નાની-નાની ચીજો રંજાડશે ! ચામાં ખાંડ ઓછી હશે કે તમારો બટવો ક્યાંક મુકાઈ ગયો હશે એટલે ઘડીકમાં ચિડાઈ જવાનો સ્વભાવ હશે તો પછી ક્રિકેટમાં તમે કઈ રીતે માનસિક રીતે ભારતની ટીમની રમતને આનંદથી જોઈ શકશો ? કંઈ પણ પ્રસંગ બને, તમારા હાથમાં માત્ર એના પ્રત્યેનો અભિગમ કેવો રાખવો એના પર જ તમારો કન્ટ્રોલ છે.

(૯) નિષ્ફળતાથી હારી ન જાઓ.

- ચુંવાળ રેશ્મા એસ. - સેમ-૫, સમાજશાસ્ત્ર

આજે ગુજરાતી પ્રજાના કિશોરવયના વાચકો ગુજરાતી વાંચનથી છૂટતા જાય છે. માતાઓ ગુજરાતી ભાષાને જીવતી રાખી રહી છે. માતા ખરા અર્થમાં માતૃભાષા શબ્દને સાર્થક કરી રહી છે. અંગ્રેજી માધ્યમમાં ભણતું બાળક જો કવિતા વાંચીને માતાને સમજાવી શકશે. માતા એ કવિતાનો ભાવાર્થ સમજાવી શકશે. દુનિયામાં જ્યારે સર્વસ્વ તમારી વિરુદ્ધમાં જતું લાગે, તમારા વહાલાજનો પણ તમને બેવફા નીવડે; અરે, તમારું શરીર પણ દગો દે સ્નાયુઓ અને જ્ઞાનતંતુ પણ બરાબર કામ ન કરે ત્યારેય નિરાશ ન થશો.

કવિ રુડયાર્ડ કિપલિંગ ઉપરની કવિતામાં કહે છે, બધું જ હાથમાંથી સરી જતું હોય છતાં હોલ્ડ ઓન. જુસ્સો અને ઉત્સાહ જારી રાખો. તમારા વિલપાવરને - તમારી સંકલ્પશક્તિને મજબૂત રાખજો, પણ એ માટે તમારા જીવનનો કોઈ નવો હેતુ તમારે શોધી કાઢવો પડશે. હવે સાઠ શું સિત્તેરની વયે પણ નિવૃત્ત થવું નહીં

પાલવે.

રોબર્ટ બ્રાઉનિંગે શિખામાણ આપેલી કે, “મારી સાથે-સાથે વૃદ્ધત્વ પામો. વૃદ્ધત્વ એટલે પ્રગતિ (વૃદ્ધિતત્ત્વ), કારણ કે હજી તમારી ઉંમરમાં જે સર્વોત્તમ ઘટના બનવાની છે એ હવે પછી જ બનવાની છે. એટલે એ સર્વોત્તમ ઘટના કે સિદ્ધિની ચીજનો પૂરો લાભ લેવા, એનું સંપૂર્ણ ભોજન કરવા, એનો સ્વાદ ચાખવા માટે બુદ્ધિ ન થઈ જતા.”

ફેન્ક લોઈડ રાઈટ એક મહાન આર્કિટેક્ટ હતા. ૫૭ વર્ષની વયે તેઓ આર્થિક તકલીફમાં આવી ગયા. તેમણે મરતાં સુધી ૮૦૦ જેટલી ભવ્ય ઇમારતો અને ગુગેનહેમ મ્યુઝિયમની ડિઝાઈનો બનાવેલ. ફેન્ક લોઈડ રાઈટને ૯૦ વર્ષની ઉંમરે પૂછવામાં આવ્યું કે તમારું શ્રેષ્ઠ આર્કિટેક્ટ કયું ? તો તેમણે કહ્યું, કે હજી મારું શ્રેષ્ઠ આર્કિટેક્ટ આવવાનું બાકી છે ! જેણે ઉત્સાહ છોડી દીધો છે તે જ બુદ્ધિ થઈ જાય છે.

જાણીતા વાર્તાલેખક વિઠ્ઠલ પંડ્યા મોટે ભાગે સાહિત્ય પર જીવ્યા છે અને સંઘર્ષ કર્યો છે. ૬૦ વર્ષ પહેલાં થોકબંધ ગુજરાતી વાર્તામાસિકો હતાં. એમાં ‘સવિતા’ નામના માસિકે વાર્તાસ્પર્ધા યોજેલી. એમાં ૮૦૦ વાર્તામાંથી વિઠ્ઠલ પંડ્યાની વાર્તાને પ્રથમ ઇનામ મળેલું. એ પછી તેઓ નવલકથા લખવા માંડ્યા. તેમની એક વાર્તા બે વખત તંત્રીઓએ રિજેક્ટ કરેલી. એને એક સ્પર્ધામાં મોટું ઇનામ મળ્યું. વિઠ્ઠલ પંડ્યાએ જે પહેલી નવલકથા લખેલી એને ઘણા પ્રકાશકોએ પાછી આપેલી, પણ પછી હરીન્દ્ર દવેએ ‘જનશક્તિ’ના તંત્રી તરીકે હપતાવાર છાપી. કોઈ પણ સર્જનશીલ પ્રયાસ કરો ત્યારે શરૂમાં સેટબેક મળે કે નિષ્ફળતા મળે તો હાથ લાગેલી મૌલિક અને સર્જનશીલ પ્રવૃત્તિ છોડશો નહીં. હોલ્ડ ઓન.

(૧૦) વીરાંગના રાણી લક્ષ્મીબાઈ

-મન્સુરી સપીના યુ. - સેમ-૩-ઇતિહાસ

ભારતની વીરાંગનાઓમાં મહારાણી લક્ષ્મીબાઈનું નામ મોખરે છે. તેમનો જન્મ ૧૯ નવેમ્બર ૧૮૩૫ના રોજ કાશી (વારાણસી)માં થયો. તેમનું નાનપણનું નામ ‘મણિકર્ણિકા’ હતું. પરંતુ લાડથી બધા ‘મનુ’ કહેતા હતા. ‘મનુ’ના પિતા મોરોપંત તાંબે બાજીરાવ પેશવાના મંત્રી હતા. પેશવાની સાથે રહેવા માટે તેઓ કાશી છોડી બ્રહ્મવર્ત (બિહાર) આવી ગયા હતા. નાનપણથી જ વીરને છાજે એવા સાહસ, નીડરતા જેવા રાજસિક ગુણો મનુમાં હતા તેથી તેના પિતા લાડથી એને ‘છબીલી’ પણ કહેતા. ખૂબ નાની ઉંમરમાં મનુએ ઘોડેસવારી, તીરંદાજી, તલવારબાજી તેમ જ બંદૂક ચલાવવામાં નિપુણતા મેળવી લીધી. નાનાસાહેબ અને રાવસાહેબ મનુના બાલસખા હતા. તેમની સાથે મનુ ઘોડેસવારી અને તલવારબાજીના ખેલ ખેલતી. સન ૧૮૪૨માં ૭ વર્ષની ઉંમરે મનુના લગ્ન ઝાંસીના મહારાજા ગંગાધરરાવ સાથે થયા. મનુ હવે છબીલીમાંથી મહારાણી લક્ષ્મીબાઈ બની ગઈ.

બિહારના રાજમહેલોમાં ભારતને સ્વતંત્ર બનાવવાની યોજના આકાર લઈ રહી હતી. મહારાણી લક્ષ્મીબાઈ પણ એમાં સહભાગી હતી. તાત્યા ટોપે, અજીમુલ્લાખાન અને નાનાસાહેબ ગુપ્ત રીતે મળતા અને દેશની રાજનીતિ પર વિચાર-વિમર્શ કરતા. સન ૧૮૫૭ની શરૂઆતમાં મહારાણીએ બાળક દામોદરરાવના યજ્ઞોપવીત સંસ્કારનું આયોજન કર્યું. જેમાં બધાં કાંતિવીરો સમ્મિલિત થયા. આ પ્રસંગે એક ગુપ્ત બેઠક પણ થઈ અને એમાં ૩૧મી મે ના રોજ કાંતિના શંખનાદનો મહત્વપૂર્ણ નિર્ણય લેવાયો.

૨૩મી માર્ચ, ૧૮૫૮ના દિવસે કર્નલ હ્યુરોઝ એક વિશાલ સેના લઈ ઝાંસી પર પડી આવ્યો અને કિલ્લાને ઘેરી લીધો. કિલ્લાની પ્રાચીર ઉપરથી તોપોના પ્રહાર શરૂ થતાં અંગ્રેજોના છકકા છૂટી ગયા. રાણીના તોપચીઓએ અંગ્રેજોની અસંખ્ય તોપોને શાંત કરી દીધી. રાણી પોતે વિવિધ મોરચે ફરી ફરીને સૈનિકોના ઉત્સાહ વધારતી હતી. તોપોનો દાડગોળો બનાવવો અને પહોંચાડવો અત્યંત મહત્વનું કાર્ય હતું. એમાં સ્ત્રીઓ, વૃદ્ધો, બાળકો - બધાં પરોવાઈ ગયાં હતાં. આખું ઝાંસી યુદ્ધ લડતું હતું. લાગલગાટ ૧૨ દિવસ સુધી ભીષણ યુદ્ધ ચાલ્યું. અંગ્રેજો હેરાન અને નિરાશ હતા. એવા સમયે એક વિશ્વાસઘાતીએ પશ્ચિમદિશામાંથી અંગ્રેજોને કિલ્લામાં ઘૂસવાનો રસ્તો બતાવ્યો અને અંગ્રેજ સેના અંદર ઘૂસી.

એક અત્યંત તેજસ્વી જવાળા મહાનલમાં ભળી ગઈ. પણ રાણીની ભસ્મને વિદેશીઓ સ્પર્શી ન શક્યા. ગુલમહંમદે રાતોરાત ચિતાની ભસ્મ પર ચબૂતરો બનાવી દીધો. રામચંદ્ર દેશમુખ રાણીના દત્તક પુત્ર દામોદરરાવને પીક પર બાંધીને નીકળી ગયા. રઘુનાથસિંહે રાત આખી ચિતાનું રક્ષણ કર્યું. પરંતુ આજુબાજુના સૈનિકો સાથે અથડામણમાં એ છેવટે માર્યા ગયા. સવારે જ્યારે અંગ્રેજ અધિકારીઓ રાણીના મૃતદેહની શોધમાં આવ્યા અને ચિતાસ્થાન પર ઊભેલા ગુલમહંમદને પૂછ્યું કે આ કોની મજાર છે ? ત્યારે અત્યંત ભાવપૂર્વક ઊંડી શ્રદ્ધા સાથે ગુલમહંમદે ઉત્તર આપ્યો, “અમારા પીરની! એ ખૂબ મહાન હતા.” માત્ર ૨૨ વર્ષ ૭ મહિનાના અલ્પ આયુષ્યમાં પોતાની બુદ્ધિ, શક્તિ, શૌર્ય અને અસાધારણ કૌશલ્યની ધની એવી રાણી લક્ષ્મીબાઈ ભારતના ઇતિહાસનું એક પ્રકાશમાન-તેજસ્વી નક્ષત્ર છે જેની પ્રેરણા આજે પણ હજારો હૃદયોનું માર્ગદર્શન કરે છે.

(૧૧) અખબારોની પ્રાગદ્ય કથા

-પ્રજ્ઞેશ આર. સોલંકી - સેમ-૨-અંગ્રેજી

સવારના પહોરમાં ઘબ્બ કરતો બોદો અવાજ તમને વહેલા ઉઠાડી મૂકે છે. બારણામાં ટપાલ માટે બનાવેલા લાંબા ને સાંકડા કાણામાંથી ફેરિયો ફીંડલું વાળીને છાપું ઘેકેલી દે છે. જો ઉપર રહેતા હોતો નીચેથી તમારા ત્રીજા માળના ઝરૂખામાં એનો ઘા કરી દે છે. દિવસનો સૌથી પહેલો ઉત્સુકતાભર્યો બનાવ તે આ. તમારાં બા-બાપુજી સ્કૂલબસ માટે ઝટપટ તૈયાર થવાનું કહે તે પહેલાં ઉતાવળે ઉતાવળે વિમ્બલડનના પરિણામ પર કે રોવર્સ કપની રમત પર નજર દોડાવી લો છો. દરમ્યાન તમારાં બા-બાપુજી સંસદમાં વડાપ્રધાનના ભાષણમાં કે બુંદેલખંડ ખાતે પોંડેલી હિંમતભરી ઘાડ જેવો બનાવો વાંચવામાં તલ્લીન બની જાય છે. જો કોઈ દિવસ સવારે છાપું ન આવે તો બધા ખૂબ બેચેન બની જઈએ છીએ.

પરંતુ બીજે જ દિવસે અખબાર જાણે પોતે જ નિરાશ થઈ જાય છે. એની સામેય કોઈ જોતું નથી. તમારી રસોયાણ કદાચ છાપાને અભરાઈએ ચઢાવી દેશે કે શાકભાજી વીંટાળવામાં એનો ઉપયોગ કરી નાંખશે. વર્તમાનપત્રની જિંદગી હોય છે કેવળ એક જ દિવસની.

ભારતના ઘણાં બધાં વર્તમાનપત્રો સવારે બહાર પડે છે. હા, કેટલાંક શહેરો દા.ત. મુંબઈ, દિલ્હીને કલકત્તામાં કેટલાંક વર્તમાનપત્રો આજે પણ સાંજે પ્રસિધ્ધ થાય છે. પરંતુ એમ કહી શકાય કે ભારત તો છે સવારનાં છાપાંનો દેશ. એ બધાં અખબારો ખૂબ મોડી રાત્રે છપાતાં હોય છે. જો તમે કોઈ નાના નગરમાં રહેતા હો તો તમારું સ્થાનિક છાપું સવારે તમને મળી જાય છે, જ્યારે ‘રાષ્ટ્રીય’ અખબારની ટપાલની ‘ડાક’ આવૃત્તિ દિવસના પાછલા ભાગે મળે છે. ‘ડાક’ આવૃત્તિમાં મોટે ભાગે ગઈકાલના સમાચાર હોય છે. ગઈકાલના સમાચારને સામાન્ય રીતે

‘સમાચાર’ કહી શકાય જ નહીં, પરંતુ દિલ્હી, મુંબઈ, મદ્રાસ કે બીજા કોઈ શહેરમાં શું શું બન્યું હશે તે લોકો જાણવા માગતા હોય છે. ક્યારેય પણ તમને એવો વિચાર આવ્યો છે ખરો કે જે અખબાર તમે સવારે આટલું બધું વહેલું મેળવો છો તે માટે કેટલા બધા લોકોએ આખી રાત, અઠવાડિયાના સાતેય દિવસ અરે, રવિવારે પણ કેટલું બધું સખત કામ કર્યું હશે ? આખું છાપું જો પૂરેપૂરું હાથથી જ લખેલું હોય તો એ માટે કામ કરનાર માણસોએ કેટલી બધી વધારે જહેમત ઉઠાવી હશે એની જરા કલ્પના તો કરી જુઓ ! અખબારની શરૂઆત એવી રીતે જ થઈ હતી.

જો આપણે આજના વર્તમાનપત્રનાં મૂળ શોધવાં હોય તો જુલિયર્સ સિઝર્સ રાજ્ય કરતો હતો તે વખતના રોમ સુધી ભૂતકાળમાં જવું પડે. એણે હાથે લખેલી લોકો માટેની જાહેરાતોની શરૂઆત કરી. નામ રાખ્યું ‘એકટા ડીરના’ એનો અર્થ થાય ‘રોજિંદા બનાવો.’ જ્યારે ઇ. પૂર્વે ૫૮માં એણે ‘એકટા સેનેટસ’ની શરૂઆત કરી. તે વખતની રાજ્યસભામાં જે ચર્ચાઓ થતી હતી એના ટૂંકા અહેવાલો એમાં અપાતા. લોકો વાંચી શકે તે માટે અનુકૂળ સ્થળોએ દીવાલો પર એ ચોંટાડતા હતા. પરંતુ થોડા જ વખતમાં કેટલાક સરકારી અધિકારીઓએ એ સામે વાંધો ઉઠાવ્યો, કારણ કે એમની ઘણી માહિતી જનતા જાણી ગઈ. પછી એ સમાચારપત્રો બંધ કરવામાં આવ્યાં. છાપાં ઉપરના નિયંત્રણનો કદાચ એ જૂનામાં જૂનો બનાવ હતો.

આમ તો ચીનાઓએ છાપકામની શોધ ખૂબ ખૂબ વહેલી કરેલી, તેમ છતાં યુરોપમાં છેક પંદરમી સદીમાં જ છાપકામનો ઉપયોગ શરૂ થયો. છપાયેલો શબ્દ હવે સમાચારની આપેલે કરવામાં ખૂબ જ અગત્યનું માધ્યમ બની રહ્યો. સમાચારનાં પાનાં હવે ખૂબ જલ્દીથી અને સરળતાથી બનાવી શકાતાં. એ પછી તો વર્તમાનપત્ર સુધી પહોંચવા માટે થોડુંક જ આગળ વધવાની જરૂર રહી હતી.

સહુથી પહેલું અખબાર સોળમી સદીમાં અસ્તિત્વમાં આવ્યું. એમાં સમાચારો મુખ્યત્વે વેપાર ધંધાને લગતા હતા. સરકારના નિર્ણયોની સીધેસીધી અસર વેપાર અને વાણિજ્ય ઉપર પડતી હોવાથી પાછળથી વર્તમાનપત્રોમાં રાજકીય સમાચારો પણ ઉમેરાયા.

યુધ્ધને લગતા બનાવો સહુથી પહેલીવાર ૧૫૧૩માં એક સમાચાર પુસ્તિકામાં પ્રસિધ્ધ થયા. એનું નામ હતું. “ફ્લોડનની ભૂમિ ઉપરનું ટ્રીવેનું યુધ્ધ”. અહીં આપણને આજના અખબારની શરૂઆત જોવા મળે છે. એમાં માત્ર વેપારધંધાને રાજકારણના જ સમાચારોનું બીજ નહીં, પરંતુ આજે જેને આપણે ‘પ્રસંગરંગ’ કહીએ છીએ તેનું મૂળ પણ જોવા મળે છે. છેવટે ૧૬૦૯માં જર્મનભાષામાં સામાન્ય પ્રજાને પણ રસ પડે એવું ‘આવિસા રિલેશન ઝીટુંગ’ નામનું પહેલવહેલું અખબાર પ્રગટ થયું હતું.

(૧૨) બીજાની ભૂલ માફ કરો.

-જીતેન્દ્રસિંહ આર. ઝાલા - સેમ.૫, સંસ્કૃત

હ્યુઝ પ્રેધરનું ‘ધ લિટલ બુક ઓફ લેટિંગ ગો’ નામનું સુંદર અને પ્રેરણાદાયી પુસ્તક તમને ભાર દઈને કહે છે કે નાની-નાની વાતોનું ખોટું ન લગાડો. માફ કરી દો. માફ કરોને માંડી વાળો. કોઈ બદલો લેવામાં બહાદુરી ન બતાવતા જ્યાં બહાદુરી બતાવવાની છે એ માટે શક્તિનો સંગ્રહ કરો.

નદીવાળા એક ગામમાં ખૂબ વરસાદ પડ્યો ત્યારે એક સિંહે જંગલમાંથી બીજા જંગલમાં જવા નદી પાર કરવી પડે એમ હતી, પણ સિંહ લાંબું તરી શકે નહીં. તે મરવા પણ નહોતો માંગતો. તેના સ્વભાવ પ્રમાણે તે નદી

સામે જોર-જોરથી બરાડા પાડવા માંડ્યો. નદીમાં પગ મૂકે અને ઉપાડી લે. એમ કરતાં થાક્યો ત્યારે શાંત થયો. એ સમયે એને જાણે નદીનો સંવાદ સંભળાયો : ‘જ્યાં તારું બળ કામ ન લાગે ત્યાં બળથી કામ ન લેવું, કળથી કામ લેવું. વળી તારી દુશ્મન નદી નથી. તું જેમ જબ્બર સિંહ છે એમ તારી સામે જબ્બર નદી છે.’ એ પછી સિંહે નદીનો આખો કિનારો અને વહેણો જોયાં. એક જગ્યાએ નદીનો પ્રવાહ પાતળો દેખાયો ત્યાંથી એ પસાર થઈ ગયો.

‘ધ લિટલ બુક ઓફ લેટિંગ ગો’માં ડૉ. હ્યુઝ પ્રેધરે સલાહ આપી છે કે તમારી સામે જે કોઈ કઠિન સંયોગ પેદા થાય છે એનો તમારે જ સામનો કરવાનો છે. મિત્રો મદદ કરે તો ઠીક છે અને મિત્રો ધારો કે મદદ ન કરે તો તેમને દોષ આપવો નહીં. તેમને માફ કરી દેવા. જિંદગીને સારી રીતે જીવવા આપણામાં ધિક્કાર કરતાં પ્રેમની લાગણી વધુ હોવી જોઈએ; કારણ કે જિંદગી લાંબી છે અને અવારનવાર આવરણો. અડચણો અને તકલીફો આવવાનાં છે. દરેક તકલીફ માટે બીજાને જવાબદાર ગણીને ધિક્કાર કેળવીએ તો આખી જિંદગી ધિક્કારથી ભરાઈ જાય. મેડિકલની ભાષામાં ‘એન્ટિડોટ’ નામનો એક શબ્દ છે. એનો અર્થ એ છે કે કોઈ પણ રોગ આવે એ પહેલાં રોગ સામેની પ્રતિકારક શક્તિ કેળવવી. એ પ્રકારે તકલીફો કે અડચણો આવે ત્યારે આજુબાજુના મિત્રો કે પાડોશીઓ પ્રત્યે પ્રેમ રાખ્યો હોય તો એ જ મૂડી બની રહે છે, નાની-નાની વાતમાં પાડોશીઓ સાથે બગાડયુ હોય તો ઇમર્જન્સીમાં તેઓ કામ નથી આવતા.

તમારા જીવનમાં તમારે ત્રણ ચીજોને ઢીલી મૂકવાની છે. તમે બીજાના ન્યાયાધીશ ન બનો, દરેક ચીજને તમે અંકુશમાં લાવવાની શેખી ન કરો અને તમારો જ કકકો સાચો ન રાખો. આ ત્રણ બાબતોને ઢીલી છોડશો તો તમારું મન શક્તિશાળી બનશે, બીજાં દુઃખોનો સામનો કરી શકશે અને આખરે તમને એક બાળક જેવું પ્રેમાળ હૃદય સાંપડશે. જો તમારે આ સમાજમાં રહેવું ન હોય અને જંગલમાં જવું હોય તો ઠીક છે, પણ જો તમારે સોશલ થવું હોય તો તમારે ફરગિવિંગ (માફ કરનારા) થવું જ પડે. ફેડરિક નિત્સે જેવા અતિ રુઆબદાર, સ્વમાની અને દૃઢતાના જર્મન સ્વામીએ પણ કહેવું પડે છે કે જે માનવી વેર વાળવા તલપાપડ હોય અને માફ કરી દેવાને બદલે કોઈને શિક્ષા કરવા કે બતાવી દેવા માગતો હોય તેવા માણસનો વિશ્વાસ કરશો નહીં, કારણ કે જો તમે થોડાક વાંકમાં આવ્યા તો એક દિવસ તે તમને પણ આંટી દેશે.

આપણી જિંદગી એવી છે. જેમાં મિત્રો-સગાં સાથે તમારી ઇચ્છા વિરુદ્ધ થવાનું છે. તમારી સહનશીલતાની કસોટી થાય એવાં વર્તન થશે, પણ વખતોવખત તમે ક્ષમશીલ નહીં બનો. તો જીવન અંતહીન રીતે વેરઝેરથી ભરાઈ જશે.

(૧૩) તુલસી

—હિતેશકુમાર કે. પરમાર – સેમ.-૫, અંગ્રેજી

વૈજ્ઞાનિક નામ : ઓસીમુમ સાંકટુમ

વર્ગ : લૈબિએટી

અન્ય ભારતીય નામો :

હિન્દી – તુલસી

સંસ્કૃત – મંજરી, કૃષ્ણ-તુલસી

કન્નડ - વિષ્ણુ તુલસી

તામિલ, બંગાળી, તેલુગુ - તુલસી

મલયાલમ - ત્રિતાવ

અંગ્રેજી - સેકેડ-બેસિલ, હોલી-બેસિલ

તુલસી ભારતની સુપરિચિત પવિત્ર વનસ્પતિ છે. તે ઊર્ધ્વ, ઘણી શાખાઓવાળી લગભગ ૬૦-૭૫ સે.મી. ઊંચી અત્યંત રૂંવાટીદાર વનસ્પતિ છે. પાંદડાં સામસામે જોડીમાં લગભગ ૫ સે.મી. લાંબા, કિનારા સીધાં અથવા દાંતાવાળા, ઉપર તથા નીચે બન્ને બાજુ રૂંવાટીવાળા હોય છે. તેના પર નાની ગ્રંથિઓ હોય છે. ફૂલ નાનાં, સુગંધિત, ગુલાબી અથવા આછા ભૂરા રંગના, નાની સ્પાઇકોમાં લાગે છે. ફળ નાનાં હોય છે. બીજ પીળા અથવા લાલ જેવા રંગનાં હોય છે.

તુલસીનો છોડ ભારતભરમાં ઘર, બાગ અથવા મંદિરોમાં ઉગાડવામાં આવે છે. કેટલાંક સ્થળોમાં હવે તે જંગલી રીતે પણ ફેલાઈ ગઈ છે.

તુલસીનાં પાંદડા તથા બીજ ઔષધિના કામમાં આવે છે. પાંદડાંમાંથી પ્રાપ્ત તેલ જીવાણુનાશક હોય છે, તથા કેટલાક પ્રકારનાં જંતુઓનો પણ નાશ કરે છે. પાંદડાનો રસ અથવા અર્ક શ્વાસનળીના સોજા ઉપર, શરદી અથવા અપચામાં ઉપયોગી હોય છે. તે દાદર, ખસ, ખણજ વગેરે અન્ય રોગોમાં પણ લગાવવામાં આવે છે. કાનનું દરદ દૂર કરવા માટે પાંદડાના રસનાં ટીપાં કાનમાં નાખવામાં આવે છે. શરદી-સળેખમમાં તુલસીનાં પાંદડાની યા બનાવીને આપવામાં આવે છે. આ એક ઘરગથ્થુ ઉપાય છે. બીજ મૂત્રરોગોમાં લાભપ્રદ છે. મૂળનો અર્ક પીવાથી પરસેવો આવી જાય છે. તેને લીધે એને મલેરિયાના તાવમાં અપાય છે.

હિન્દુ દેવી-દેવતાઓની પૂજા સામગ્રીમાં પણ તુલસીનો ઉપયોગ અવશ્ય થાય છે.

તુલસીની અન્ય જાતિઓ

કાળી તુલસી (ઓસીમુમ કાનુમ અંગ્રેજી હોરી બેસિલ, હિન્દી - રામતુલસી, ભરભરી) આ વનસ્પતિ આખા ભારતમાં વિશેષ કરીને વસ્તીઓની આજુબાજુ ખેતરો અને ઉજ્જડ સ્થાનોમાં ઊગે છે. તેનાં બીજ કાળાં હોય છે. બીજ પૌષ્ટિક અને મૂત્ર વિરેચક હોય છે. તેનાં પાંદડાનાં તેલમાં પણ ગુણ હોય છે જે તુલસીના પ્રાપ્ત તેલમાં હોય છે.

બબઈ-તુલસી (ઓસીમુમ બાસીલિકુમ અંગ્રેજી - સ્વીટ-બેસિલ, હિન્દી - સબજાહ, સંસ્કૃત-મંજરીકી) આ ઉત્તર-પશ્ચિમ ભારતમાં થાય છે. આખા ભારતમાં એ વનસ્પતિ ઉગાડવામાં આવે છે. આ વનસ્પતિ જવર, ઉધરસ, કૃમિ, ઉદર-વિકાર તથા સંધિવામાં ઉપયોગી છે. પાંદડાનો રસ નાસિકા તથા ત્વચા રોગોમાં લાભપ્રદ છે. બીજના સેવનથી કબજિયાત અને હરસ ઠીક થાય છે.

તુલસીની પૂર્વ આફ્રિકાની એક જાતિ આસીમુમ કિલિમંડશારીકુમ - અંગ્રેજી-કેફર-બેસિલ) રંગીન પ્લેટ હાલમાં બહુ પ્રસિદ્ધ થઈ ગઈ છે. તેમાંથી કપૂર નીકળે છે. તુલસીની અન્ય જાતિઓથી પૃથક કરવા માટે તેને કપૂર-તુલસી કહેવી જોઈએ. ભારતમાં તે જાતિની કાશ્મીર, ઉત્તરપ્રદેશ, પશ્ચિમ બંગાળ, મહારાષ્ટ્ર, મૈસૂર, મદ્રાસ અને કેરલ વગેરેમાં ખેતી કરવામાં આવે છે. લગભગ ૧,૦૦૦ મી. ઊંચાઈ સુધીનાં સ્થાન તેની ખેતી માટે યોગ્ય છે. ઉત્તર પ્રદેશ તરાઈ ક્ષેત્ર તેના માટે ઉત્તમ છે.

ભારતમાં કપૂર તુલસીના અનેક ઉપયોગ છે. તેની વાર્ષિક ખપતનું અનુમાન લગભગ ૪,૦૦,૦૦૦

(૧૪) લગ્નગીત

નાણાંવટીરે સાજન બેઠું માંડવે
લાખોપતિરે સાંજન બેઠું માઠવે.
એવી ભરી સભાના રાજા
એવા બેની તમારા દાદા
એવી બેની તમારી દાદી
બેઠી માંડવે...નાણાંવટીરે...
એવી ભરસભાના રાજા
એવા બેન તમારા મામા
એવી બેન તમારી મામી
બેઠી માંડવે...નાણાંવટીરે...
નાણાંવટી રે સાજન બેઠું માંડવે
લાખો પતિરે સાજન બેઠું માંડવે

ભીંજાય ઘરચોળું ભીંજાય ચુંદડી રે લોલ
ભીંજાય પાલવડાની કોર રાજ હો રાજ.
દુનિયામાં દુઃખી એક દીકરી રે લોલ..
પાનીડાં ભરતાં માતા જોઈ રડયા રે લોલ
જાય છે મારી પાણીની ભરનારજો
હો રાજ દુનિયામાં દુઃખી એક...
ભીંજાય ઘરચોળું ભીંજાય ચુંદડી રે લોલ
ભીંજાય પાલવડાની કોર રાજ હો રાજ.
દુનિયામાં દુઃખી એક દીકરી રે લોલ..
રસોઈ કરતાં બાપુ જોઈ રહ્યા રે લો
જાય છે મારી રસોઈની રાંધનાર જો હો રાજ...
દુનિયામાં દુઃખી એક દીકરી રે લોલ.

- ભૂમિકાબેન જી. ડાભી (એફ.વાય.બી.એ. - સેમ-૨ સમાજશાસ્ત્ર)

વનરા તે વનમાં મીંઢળ ઝાઝાં
મીંઢળ પરણે ને ઝાડવા બાળકુંવારા
હું તમને પૂછુ મારા ભોળાં રે બેનીબા
આવડાં તે લાડ તમને કોણે લડાવ્યાં ?
કઠલાલ ગામે મારા બાપ રમણભા
આવડાં તે લાડ અમને એમણે લડાવ્યાં.
વનરા તે વનમાં મીંઢળ ઝાઝાં
મીંઢળ પરણે ને ઝાડવા બાળકુંવારા
કઠલાલ ગામે મારાં માતા મીનાબા
આવડા તે લાડ અમને એમણે લડાવ્યાં.
વનરા તે વનમાં મીંઢળ ઝાઝાં
મીંઢળ પરણે ને ઝાડવા બાળકુંવારા
હું તમને પૂછુ મારાં ભોળા રે બેનીબા
આવડાં તે લાડ તમને કોણે લડાવ્યાં ?
કઠલાલ ગામે મારા કાકા યોગેશભા
આવડાં તે લાડ અમને એમણે લડાવ્યાં
વનરા તે વનમાં મીંઢળ ઝાઝાં
મીંઢળ પરણે ને ઝાડવા બાળકુંવારા
હું તમને પૂછુ મારાં ભોળા રે બેનીબા
આવડાં તે લાડ તમને કોણે લડાવ્યાં ?
કઠલાલ ગામે મારાં કાકી મીનાબા
આવડાં તે લાડ અમને એમણે લડાવ્યાં
વનરા તે વનમાં મીંઢળ ઝાઝાં
મીંઢળ પરણે ને ઝાડવા બાળકુંવારા
હું તમને પૂછુ મારાં ભોળા રે બેનીબા
આવડાં તે લાડ તમને કોણે લડાવ્યાં ?

- કપિલા ડી. ડાભી (બી.એ. - સેમ-૪, ગુજરાતી)

(૧૫) કૉલેજમાં યોજાએલ મુશાયરામાં

રજૂ થયેલી કવિતાઓ.....

ગઝલ /- હસમુખ શાહ 'બેઝાર'

ઘોર અંધારે જતાં ચપટીક અજવાળું મળ્યું,
ને વળી વાતાવરણ પણ સાવ નખરાળું મળ્યું.

ડુંગરો ને કોતરોમાં ઠોકરો ખાધા પછી,
પાર કરવાને નદી બિસ્માર ગરનાળું મળ્યું.

ધાર ને મઝધાર વચ્ચે શોધતાં ગાફેલ થઈ,
છીપલાના રૂપમાં બેનૂર પરવાળું મળ્યું.

આભલાએ છેતર્યું આષાઢના ઐશ્વર્યને,
બુંદ બે-ત્રણ ઝીલવાને જીર્ણ પરનાળું મળ્યું.

ચાદનું સાંનિધ્ય છે લીલોતરીથી તરબતર,
ભરવસંતે મ્હોરવા મેદાન પથરાળું મળ્યું.

મીણના એ પૂતળાનું રૂપ રઢિયાળું હતું,
સૂર્યની સામે થવાથી તો અટક્યાળું મળ્યું.

બોર લીલી લાગણીનાં વીણતાં ફૂલો ખર્ચાં,
ભીલડીની ઝંખનાને દૃશ્ય મર્માળું મળ્યું.

સાંભળી શકતું નથી એ લેશ પણ જૂઠાં વચન,
સત્યને ખાતર ફના થાનાર મન આળું મળ્યું.

ગાઝલ / - કુમાર જૈમિનિ શાસ્ત્રી

લખે ભૂંસે સ્વયંનું નામ, તારા નામની પાછળ
થયું આખું નગર બદનામ, તારા નામની પાછળ

વસાવ્યાં કંઈ નગર ને ગામ, તારા નામની પાછળ
અમે નખશિખ થયા લિલામ, તારા નામની પાછળ

બધે તારા વિશેની કલ્પનાઓ હોડમાં લાગે-
ઘણા અશ્વો ધસે છે આમ, તારા નામની પાછળ

બધા રસ્તા નગરના, જાય ધસમસતા સુરાલયમાં
ભરે, ખાલી કરે કંઈ જામ, તારા નામની પાછળ

નજરબંદી કરી હો એ પ્રમાણે સ્તબ્ધ છે આલમ
ઘણાં દૃશ્યો થયાં છે જામ, તારા નામની પાછળ

સમય ઊંઘી ગયો, પડખું ફરીને, બંધ ટાવરમાં
ઘડીને બે ઘડી આરામ, તારા નામની પાછળ

અમારી જિંદગી પણ વારતાની જેમ જામી'તી
અચાનક બસ, ઢળી ગઈ શામ, તારા નામની પાછળ.

ફૂલ વાસો શું કર્યો છે ટેરવે,
સ્પર્શ અંગે અંગ ફોરમતો રહ્યો.

- જિગર ટંકારવી

કર મદદ

- પ્રફુલ્લચંદ્ર આર. દવે

આ ગગનને માપવું છે, કર મદદ.
મારે મનને માપવું છે, કર મદદ.
સૂર્ય સામે છોને લાગે નાનકું ;
તારા તનને માપવું છે, કર મદદ.
ભીંતને માપી શકું સહેલાઈથી;
પણ સદનને માપવું છે, કર મદદ.
આપણે શું, કેટલું બાંધી શકીશું ?
ચાલ, બંધન માપવું છે, કર મદદ.
યુગ વીતી જાય કેવળ ક્ષણ બની;
એમ જીવન માપવું છે, કર મદદ.

નવો આકાર આવ્યો...

- મહેશ 'રપર્શ'

ખરતો તારો જોઈ વિચાર આવ્યો,
મારી વ્યથાનો શણગાર આવ્યો..
કોઈ વસે છે મારી આંખમાં પણ
આસું ખરું અને અણસાર આવ્યો !
હેઠા મૂકી દીધા શસ્ત્ર જ ચારે -
ત્યાર પછી જ નવો પડકાર આવ્યો.
ભીંજાવાની બીકે શહેર છોડ્યું,
રણમાં વરસાદ ચોધાર આવ્યો.
મૌં કોરા કાગળમાં બૂમ પાડી
વ્યથાનો જ નવો આકાર આવ્યો.

ગઝલ/- હનિફ રાજા

નામ મારું બોલ ને પડઘો મને ઇમેલ કર,
એ પુરાતન વાવનો ઠસ્સો મને ઇમેલ કર.
સાવ સૂકાભઠ નગરમાં હું વસું છું એટલે,
છમ્મલીલું ગામ, એ કસ્બો મને ઇમેલ કર.
હોય ગાડાનો ચીલો ને ભાત ખરીઓની પડી,
ધૂળની ડમરી ભર્યો રસ્તો મને ઇમેલ કર.
પાદરે ખોડાયેલા એ પળિયાના સમ તને-
સર પડે પણ ઘડ લડે, જુસ્સો મને ઇમેલ કર.
સૂર્ય માટેની જરૂરી સ્પેસ ક્યાંથી લાવશું ?
હોય ચાંદરણાં સમો, તડકો મને ઇમેલ કર.
સેન્ટ કર તું કલરવોની ઓડિયાકિલપો મને,
હો ભલે ઇમેજમાં, વૃક્ષો મને ઇમેલ કર.
એ ધૂબાકા એ ઘરો બહુ યાદ આવે છે. હનિફ
એ પળો, એ દિવસો, વર્ષો મને ઇમેલ કર.

ગઝલ/- હરીશ ધોબી

ભાવ આ ઉપરછલ્લો ને જરીક રાખો છો,
કેંક તો કહો કોની આમ બીક રાખો છો ?
મૌનને સમર્પિત છો એ જણાય છે ચોખ્ખું,
ને પ્રભાવ શબ્દો પર પણ અધિક રાખો છો.
કો'ક સુજ્જન સાથે ગોઠડી કરી જુઓ,
જાણ થૈ જશે કેવાને નજીક રાખો છો.
આ શહેર સમજો છો એટલું સરળ ક્યાં છે ?
ઠીક છે બધું જ્યાં લગ ખુદને ઠીક રાખો છો.
આપથી જ છે કાયમ શ્વાસ તરબતર મારા
આપ શ્વાસમાં કોને લઈ સરીક રાખો છો ?

ગીત - ગીરીશ પરમાર

ભોળી ભટ્ટાક એક છોકરીની આંખોમાં
ઊગ્યા છે સોનેરી છોડ
એને પૈણવાના જાગ્યા છે કોડ
બારણાની શાખ પર બેઠેલી કોયલને
ઊડવાના શમણાંઓ આવે
નીંદરમાં પૂરપાટ ઘોડલે ચઢીને
કોઈ મનડાંનો માણીગર આવે
મનમાં ને મનમાં એ મૂંઝાતી-શરમાતી
જાણે લજામણીનો છોડ
એને પૈણવાના જાગ્યા છે કોડ
હાથોમાં મૂકેલી મહેંદીનો રંગ
એને લાગ્યો તો આજ વધુ રાતો
વીજળીનો ચમકારો થાય ક્યાંક એમ
એના હૈયામાં ધબકારો થાતો
વાસંતી વાયરાઓ અડકીને કે'તા કે
શરમાવું બરમાવું છોડ
એને પૈણવાના જાગ્યા છે કોડ

શરીરે શોભતા આભૂષણોને એ ખબર ક્યાં છે
કે અમે માટીના ઢગલા પર બધો શણગાર કર્યો છે.

- કુતુબ આઝાદ

છોડવાનું હોય છે જેનું શરણ,
એ જ નાભિમાં રહે ને વિસ્તરે.

- કુમારજૈમિનિ શાસ્ત્રી

ગીત - ગોવિંદ દરજી 'દેવાંશુ'

મંછાની સોડી તો નદીઅ ગૈ નાવા ન
વાત આખા ગોમમાં થૈ.
કોરાકટ વાળ એન લથબથ પલાળ્યા ન
હૂકવતાં હોજ પડી ગૈ.
ઢોરોન લૈન તો પોણી પવડાવવા
ભલીયો ગોવાળીઓ તાં ફૂટયો !
એકીટહ જોઈ રયો સોડીન એવો ક
ઢોરોના ધાંનમાંથી છૂટયો !
લીલાલચ્ય કો'કના સેતરમાં ઢોર પેઠાં
સેતર ભેલ્યાની વાત થૈ
મંછાની સોડી તો નદીઅ ગૈ નાવા ન
વાત આખા ગોમમાં થૈ.
સોડીના છાતીના મોર એવા ચિતરેલા
ઉતર્યા તો ભલીયાની આંખમાં
અંગ પર રોમ તારી માયા તો પૂછવું શું
બોણ વાગ્યા ભલીયાની આંખમાં.
હોજ પર કોરા એ વાળ ન ભલીયાએ
ગુંથ્યા ન વાત બધ થૈ
મંછાની સોડી તો નદીઅ ગૈ નાવા ન
વાત આખા ગોમમાં થૈ.

વજજરની છાતી ન પીગળે આંસુ જેવું પાંપણને કેં અડકે તોપણ,
આંસુ, એમાં શૈશવ, એમાં કૂવો એમાં કૂદી જવાની ઘટના ઊર્ફે...
- નયન હ. દેસાઈ

ઘસાતો હોય જળ માટે ને જળ ના આંગળી ઝાલે,
હવામાં હોય ખામોશી ખડક દ્વારા, ખડક માટે !
- નિર્મિશ ઠાકર

ગઝલ/ભરત યાદિક

ભેગા થઈને પીવા બેઠા, ફૂલ પર જેમ પરીન્દા બેઠા.
કાઠે જઈ મરજીવા બેઠા, દરિયા પીર ઉદ્ગ્રીવા બેઠા.
તમરાઓએ શોર મચાવ્યો, વાઘ લઈ સાજુંદા બેઠા.
દરબારે હાજર થવાને, ખૂણે અમે શરમીન્દા બેઠા.
પહેલી મુઠ્ઠી માટી પડતાં, કબર મહીં થઈ જીન્દા બેઠા.
સૂફી સાંઈના ઉર્સ પ્રસંગે, મલંગ ગાતા બંદા બેઠા.
તીરાડમાંથી જોતો રહી ગયો, જળસ્થળ એક ગોવિંદા બેઠા.

રનેહ / - પ્રીતમ લખતાણી

તારે આ ખાવાનું
આ પીવાનું
અહીં જવાનું
ત્યાં નહીં જવાનું
આ હુકમ તો
મીરાં,
જેને આપણે
પ્રેમ કરતા હોઈએ
તેને જ કરી શકાય
કેમ ખરુંને ?
નહીંતર
મેં બાંધેલ
વાડ પર
તું
આટલી સહજતાથી
નાગરવેલની જેમ
કેવી રીતે છવાઈ ગઈ હોત ?

- શાંતિલાલ બુધાભાઈ પરમાર ‘શાંત’

વિશ્વતણી ઘરા ભૈ ધ્રુજતી, આતંકવાદ અટકાવો આજ.
સુખ શાંતિને છીનવી લેતો, ત્રાસવાદ બુઝાવો આજ.
માંહોમાંહેને છૂટા પાડતા જ્ઞાતિવાદને ભગાવો આજ
વણથંભ્યા વાવાઝોડા જેવા કોમવાદને કાઢો આજ
વિશ્વતણા સહુજન ભૈ જાગો માનવતાને લાવો આજ
માનવતા સહુ જનમાં જગવી, સુખ શાંતિ રેલાવો આજ
શાંત કહે સુણ સાયબા માલિકનો ભેદ બતલાવો આજ
વિનતી કરું હું કર જોડી માનવતાવાદને લાવો આજ.

ગાઝલ

- મુસ્તાક કોન્દ્રાકટર

તરકકીયોં કી દૌડ મેં ઉસીકા ઝોર ચલ ગયા.
બના કે અપના રાસ્તા જો ભીડ સે નિકલ ગયા.
મુઝી કો મેરી શકલ આજ લગ રહી હૈ અજનબી,
નજાને કૌન મેરે ઘર કે આઈને બદલ ગયા.
કહાઉં તૂ બાત કર રહા થા ખેલને કી આગ સે.
જરા સી આંચ ક્યા લગી કે મોમ સા પિઘલ ગયા.
જરા સી દેર કે લિએ જો આ ગયા મૈં અબ્ર મેં.
ઉઘર યે શોર મચ ગયા કે આફતાબ ઢલ ગયા.
તેરી મેરી નિગાહ કે ચરાગ ચૂ ના જલ સકે,
કભી હવાએં ચલ પડી, કમી સમા બદલ ગયા.
નઈમ હિજરતોં કી રુત ને જોર ભી દિયા મગર.
ના બાગ સે હવા ગઈ ના ઝીલ સે કૂંવલ ગયા.

(૧૨) વર્ષ-૨૦૧૨ થી ૨૦૧૭ દરમિયાન થયેલી વિવિધ પ્રવૃત્તિઓની જીવંત છબિઓ

પ્રવૃત્તિ દર્શન-૨૦૧૨-૧૩

જૂન-૨૦૧૨ થી નવી કોલેજનો શુભારંભ

તા.૧૬/૦૭/૨૦૧૨	કોલેજનો પ્રવેશોત્સવ
તા.૨૧/૦૭/૨૦૧૨	ઉમાશંકર જોષી જન્મદિન ઉજવણી
તા.૨૮/૦૭/૨૦૧૨	" માનવ અધિકાર " વિષય પર દેવેન્દ્ર પટેલનુંવ્યાખ્યાન.
તા.૦૪/૦૮/૨૦૧૨	" જન્માષ્ટમી " ઉજવણી કૃષ્ણ કાવ્યસ્પર્ધા
તા.૦૬/૦૮/૨૦૧૨	શ્રી સત્યનારાયણ ભગવાનની કથા
તા.૧૪/૦૮/૨૦૧૨	દેશભક્તિ ગીત કાર્યક્રમ
તા.૦૫/૦૯/૨૦૧૨	શિક્ષક દિનની ઉજવણી
તા.૦૮/૦૯/૨૦૧૨	ભાનેર મુકામે યોજાયેલ તાલુકા મહોત્સવમાંપ્રતિનિધિત્વ
તા.૧૧/૦૯/૨૦૧૨	દિગ્વિજય દિનની ઉજવણી નિમિત્તે ડૉ.ઉષા ઉપાધ્યાયનુંવ્યાખ્યાન
તા.૧૫/૦૯/૨૦૧૨	હિન્દી દિવસની ઉજવણી
તા.૨૬ થી ૨૮/૦૯/૨૦૧૨	ગુજરાત યુનિ. આયોજિત (નડીયાદ) યુવક મહોત્સવમાંપ્રતિનિધિત્વ
તા.૦૧/૧૦/૨૦૧૨	"ગાંધી જંયતિ "ઉજવણી / રમતગમત સ્પર્ધા આયોજન
તા.૧૬/૧૦/૨૦૧૨	મતદાર જાગૃતિ કાર્યક્રમ
તા.૨૮/૧૦/૨૦૧૨	ખેડા જિલ્લા(નડીયાદ) યુવક મહોત્સવમાંપ્રતિનિધિત્વ
તા.૦૯ થી તા.૧૦ ૧૧/૨૦૧૨ થી	પ્રદેશ કક્ષા જિલ્લા(વસો) યુવક મહોત્સવમાંપ્રતિનિધિત્વ
તા.૦૫/૧૨/૨૦૧૨	સુરેશભાઈ શાહનું વ્યાખ્યાન (નાણાકીય માગદર્શન)
તા.૧૨/૦૧/૨૦૧૩	વિવેકાનંદ જન્મજયંતિ
તા.૧૮/૦૧/૨૦૧૩ થી તા.૧૮/૦૧/૨૦૧૩	કોલેજ રમોત્સવ
તા. ૧૮/૦૧/૨૦૧૩	મહેદી રંગોળી સ્પર્ધા
તા. ૨૩/૦૧/૨૦૧૩	બ્લડ ડોનેશન કેમ્પ
તા. ૨૬/૦૧/૨૦૧૩	પ્રજાસત્તાક દિન ઉજવણી
તા. ૨૮/૦૧/૨૦૧૩	કલાપી જન્મજયંતિ
તા. ૦૪/૦૨/૨૦૧૩	ગાંધી વંદના કાર્યક્રમ
તા. ૧૨/૦૨/૨૦૧૩	શ્રી ડી.કે.શાહનુંવ્યાખ્યાન (વ્યક્તિત્વ વિકાસ)
તા. ૨૧/૦૨/૨૦૧૩	માતૃભાષા દિન ઉજવણી
તા. ૨૫/૦૨/૨૦૧૩	વાંચે ગુજરાત અંતર્ગત વિવિધ સ્પર્ધાની ઉજવણી
તા. ૦૫/૦૩/૨૦૧૩	વાર્ષિકોત્સવ અને ઈનામ વિતરણ સમારંભ

પ્રવૃત્તિદર્શન વર્ષ : ૨૦૧૩-૧૪

તા.૨૭/૦૬/૨૦૧૩	ટ્રાફિક ડે ની ઉજવણી
તા.૧૫/૦૭/૨૦૧૩	આવકાર સમારંભ
તા.૨૨/૦૭/૨૦૧૩	કવિ શ્રી ઉમાશંકર જોષીના જન્મદિનની ઉજવણી
તા.૧૪/૦૮/૨૦૧૩	ખેડા જિલ્લા મરે થોન દોડ સ્પર્ધા
તા. ૧૬/૦૮/૨૦૧૩	એન.એસ.એસ.અંતર્ગત પર્સનાલીટી ડેવલોપમેન્ટ વ્યાખ્યાન
તા. ૧૬/૦૮/૨૦૧૩	સ્વાતંત્ર્ય દિવસની ઉજવણી નિમિત્તે સાંસ્કૃતિક કાર્યક્રમ
તા.૧૩/૦૯/૨૦૧૩	૪૬માં તાલુકા યુવા મોહોત્સવ(કઠલાલ)
તા.૨૩/૦૯/૨૦૧૩	ગીર ફાઉન્ડેશન ગાંધીનગર અને કોલેજનો સંયુક્ત શૈક્ષણિક શિબિર વિદ્યાર્થીઓએ ભાગ લીધો
તા.૨૦/૨૧/૦૯/૨૦૧૨	ગુજરાત યુનિ.આયોજિત દક્ષિણ ઝોન યુવક મહોત્સવ(ઓડ)
તા.૦૪/૧૦/૨૦૧૩	એન.એસ.એસ. અંતર્ગત યોગ-વ્યાયામ કાર્યક્રમ
તા.૦૬/૧૧/૨૦૧૩	જિલ્લા યુવા મહોત્સવ (નડીયાદ)
તા.૧૧/૧૦/૨૦૧૩	નવરાત્રી મહોત્સવ
તા.૧૫/૧૦/૨૦૧૩	જી.સી.આઈ. નડીયાદ આયોજિત લોકનૃત્ય સ્પર્ધા
તા.૧૫/૧૨/૨૦૧૩	સ્ટેચ્યુ ઓફ યુનિટી અંતર્ગત 'રન ફોર યુનિટી' મેરેથોન દોડ સ્પર્ધા
તા.૩૦/૧૨/૨૦૧૩	સરદાર વલ્લભભાઈ પટેલ તાલુકા વર્તુલ સ્પર્ધા
તા.૦૪/૦૧/૨૦૧૪	કવિ સંમેલન
તા.૧૧/૦૧/૨૦૧૪	સુરક્ષા સેતુ પોલીસ દ્વારા ટ્રાફિક સપ્તાહની ઉજવણી નિમિત્તે વક્તૃત્વ સ્પર્ધા
તા.૧૦/૧૧/૦૧/૨૦૧૪	નેશનલ એજ્યુકેશન સમિટીની મુલાકાત(ગાંધીનગર)
તા.૧૬/૦૧/૨૦૧૪	મહેદી સ્પર્ધા
તા.૨૫/૦૧/૨૦૧૪	મતદાર જાગૃતિ અભિયાન
તા.૧૧/૦૩/૨૦૧૪	બેટી વધાવો સમાજ બચાવો' વક્તૃત્વ સ્પર્ધા
તા. ૧૧/૦૩/૨૦૧૪	એન.એસ.એસ. પર્સનાલીટી ડેવલોપમેન્ટ પ્રા ઉર્વીબેન જોષીનું વ્યાખ્યાન
તા.૧૨/૦૩/૨૦૧૪	કોલેજનો દ્વિતીય વાર્ષિક મહોત્સવ અને ઈનામ વિતરણ સમારંભ કાર્યક્રમ

પ્રવૃત્તિ દર્શન-૨૦૧૪-૧૫

તા.૨૧/૦૭/૨૦૧૪	ઉમાશંકર જન્મજયંતિ ઉજવણી
તા.૦૫/૦૮/૨૦૧૪	"ચાલો કોલેજ અભિયાન અંતર્ગત "પ્રવેશોત્સવ અને વનમહોત્સવ"
તા.૦૮/૦૮/૨૦૧૪	મહિલા શિક્ષણદિનની ઉજવણી
તા.૦૮/૦૮/૨૦૧૪	મહિલા સશક્તિકરણ ઉજવણી અંતર્ગત કેશ ગૂંફન સ્પર્ધા
તા.૧૨/૦૮/૨૦૧૪	મહિલા સશક્તિકરણ ઉજવણી અંતર્ગત NSS અન્વયે સાડી ડે સ્પર્ધા
તા.૧૨/૦૮/૨૦૧૪	બંધનોત્સવ
તા.૧૪/૦૮/૨૦૧૪	મહાત્મા ગાંધી સ્વચ્છતા અભિયાન અંતર્ગત દકક દ્વારા સફાઈ અભિયાન
તા.૧૫/૦૮/૨૦૧૪	સ્વાતંત્ર્યપર્વની ઉજવણી
તા.૨૩/૦૮/૨૦૧૪	ડીઝાસ્ટર મેનેઝમેન્ટ 'વિષય પર વ્યાખ્યાન
તા.૧૬/૦૮/૨૦૧૪	નેચર હેલ્પ ફાઉન્ડેશન "સ્નેક એવરનેસ કાર્યક્રમ"
તા.૧૩/૧૦/૨૦૧૪	NSS ઝોનલ સેમિનાર વાલવાડ ,ભાદરણ કાર્યક્રમ
તા.૩૧/૦૮/૨૦૧૪	સરદાર વલ્લભભાઈ પટેલની જન્મદિન અંતર્ગત" રાષ્ટ્રીય એકતા દિવસ"
તા.૧૨/૦૧/૨૦૧૫	સ્વામી વિવેકાનંદ જન્મજયંતિ ઉજવણી
તા.૧૩/૦૧/૨૦૧૫	NSS અન્વયે વાનગી હરિફાઈ સ્પર્ધા
તા.૩૦/૦૧/૨૦૧૫	મહાત્મા ગાંધી નિર્વાણ દિને નિર્મિતે સફાઈ કાર્યક્રમ
તા.૦૮/૦૨/૨૦૧૫	NSS યુનિટની વાર્ષિક શિબિર ભાનેર
તા.૨૧/૦૮/૨૦૧૫	કુહા ગામના વૃદ્ધાશ્રમની મુલાકાત
તા.૨૩/૦૨/૨૦૧૫	'બેટી વધાવો,બેટી પઢાઓ' વિષય પર સ્પર્ધા
તા.૨૨/૦૩/૨૦૧૫	સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષા માર્ગદર્શન શિબિર
તા.૨૫/૦૩/૨૦૧૫	તૃતીય વાર્ષિકોત્સવ અને ઈનામ વિતરણ સમારંભ

પ્રવૃત્તિ દર્શન-૨૦૧૫-૧૬

- તા.૨૧/૦૬/૨૦૧૫ આંતરરાષ્ટ્રીય યોગ દિવસની ઉજવણી
- તા.૦૧/૦૮/૨૦૧૫ મહિલા સશક્તિકરણ ઉજવણી અંતર્ગત મહેદી સ્પર્ધા
- તા.૧૧/૦૮/૨૦૧૫ મહિલા સશક્તિકરણ ઉજવણી અંતર્ગત રંગોળી હરીફાઈ
- તા.૧૨/૦૮/૨૦૧૫ મહિલા સશક્તિકરણ ઉજવણી અંતર્ગત NSS અન્વયે સાડી ડે સ્પર્ધા
- તા.૧૫/૦૮/૨૦૧૫ ૧૫મી ઓગષ્ટ-૨૦૧૫- ૬૯ મા સ્વાતંત્ર્યપર્વની ઉજવણી
- તા.૦૧/૦૯/૨૦૧૫ સંસ્કૃત દિવસની ઉજવણી
- તા.૦૪/૦૯/૨૦૧૫ NSS અંતર્ગત શિક્ષકદિનની જયંતિ
- તા.૨૦/૦૯/૨૦૧૫ જનરલ નોલેજ સ્પર્ધા
- તા.૩૧/૧૦/૨૦૧૫ સરદાર પટેલ જન્મજયંતિ
- તા.૧૭/૧૧/૨૦૧૫ સ્વચ્છભારત મિશન અંતર્ગત -સ્વચ્છતા અભિયાન
- તા.૧૨/૦૧/૨૦૧૬ સ્વામી વિવેકાનંદની ૧૫૩મી જન્મ જયંતિ ઉજવણી
- તા.૨૫/૦૧/૨૦૧૬ રાષ્ટ્રીય મતદાતા દિવસ
- તા.૨૬/૦૧/૨૦૧૬ ૨૬ મી જાન્યુઆરી ૬૭ મા પ્રજાસત્તાક દિનની ઉજવણી
- તા.૦૯/૦૨/૨૦૧૬ ઉદીશા કલબ હેઠળ કારકિર્દી માર્ગદર્શન સેમિનાર
- તા.૧૮/૦૩/૨૦૧૬ રાજ્યકક્ષાનો પરિસંવાદ-ગુજરાતી ગઝલ અને રુસ્વા મઝલૂમી
- તા.૧૯/૦૩/૨૦૧૬ વાર્ષિક મહોત્સવ અને ઈનામ વિતરણ સમારંભ

પ્રવૃત્તિ દર્શન-૨૦૧૬-૧૭

- તા.૨૬/૦૬/૨૦૧૬ લોકાપર્ણ કાર્યક્રમ
- તા.૦૫/૦૭/૨૦૧૬ સંસ્કૃત ઉત્સવ અષાઢસ્ય પ્રથમ દિવસે ઉજવણી
- તા.૧૪/૦૭/૨૦૧૬ ફિઝિયોથેરાપીસ્ટનુંવકતવ્ય
- તા.૨૧/૦૭/૨૦૧૬ ઉમાશંકર જોશી જન્મ જયંતિ ઉજવણી
- તા.૦૪/૦૮/૨૦૧૬ સ્નેક અવેરનેસ કાર્યક્રમ ની ઉજવણી
- તા.૦૫/૦૮/૨૦૧૬ NSS સ્ત્રી સશક્તિકરણ ઉપર વ્યાખ્યાન
- તા.૧૫/૦૮/૨૦૧૬ ૭૦માંસ્વાતંત્ર્યપર્વની ઉજવણી
- તા.૧૯/૦૮/૨૦૧૬ રક્ષાબંધન પર્વની ઉજવણી
- તા.૨૨/૦૮/૨૦૧૬ વૃક્ષારોપણ કાર્યક્રમનુંઆયોજન
- તા.૨૯/૦૮/૨૦૧૬ ઝવેરચંદ મેઘાણી જન્મજયંતિ
- તા.૦૬/૦૯/૨૦૧૬ શિક્ષક દિનની ઉજવણી
- તા.૦૮/૦૯/૨૦૧૬ સ્વચ્છતા પખવાડીયુંઉજવણી અંતર્ગત વ્યસનમુક્તિ કાર્યક્રમનો અહેવાલ
- તા.૧૦/૦૯/૨૦૧૬ સ્વચ્છતા પખવાડીયુંઉજવણી અંતર્ગત ચિત્રસ્પર્ધાનો અહેવાલ
- તા.૧૨/૦૯/૨૦૧૬ સ્વચ્છતા પખવાડીયુંઉજવણી અંતર્ગત સ્વચ્છતા વિષે વ્યાખ્યાન અને સ્વચ્છતા કાર્યક્રમનો અહેવાલ
- તા.૨૮/૦૯/૨૦૧૬ સ્વચ્છતા અને સામાજિક સમરસતા વિષયપર આયોજીત વકતૃત્વ સ્પર્ધાનો અહેવાલ
- તા.૧૨/૦૧/૨૦૧૭ સ્વામી વિવેકાનંદની ૧૫૪મી જન્મજયંતિની ઉજવણી
- તા.૧૭/૦૧/૨૦૧૭ પેટા પ્રાદેશિક રોજગારી નડિયાદ અંતર્ગત સેમિનાર
- તા.૨૬/૦૧/૨૦૧૭ ૨૬મી જાન્યુઆરી અને વાર્ષિક મહોત્સવની ઉજવણી